

muusika

Nr 12
detsember
2008
hind 29.-

Gustav Ernesaks
100

Irina Zahharenkova
Itaalias

Michael Manring
Eestis

INES
MAIDRE

FESTIVAL *Gustav Ernesaks 100*

12. NOVEMBER – 14. DETSEMBER 2008

Laupäev, 6. detsember

10.45 Eesti meeskooride võistulaulmine
Tallinna Tehnikaülikoolis

17.30 võitjate kontsert Tallinna Tehnikaülikooli aulas
Sissepääs vaba!

19.00 Koolikooride kontsert "Gustav Ernesaks 100"

Paide Kultuurikeskuses

ETV noortekoor, dirigent Külli Kiivet

Haapsalu Laulustudio DO-RE-MI mudilaskoor, dirigent Anne Pääsuke

Huvikeskuse Kullo lastekoor Raduga, dirigent Natalja Kuzina

Kuusalu Keskkooli mudilaskoor, dirigent Niina Esko

Rapla noortekoor Mitte-Riinimanda, dirigendid Urve Uusberg ja Pärt Uusberg

Vanalinna Muusikamaja tütarlastekoor, dirigent Maarja Soone

Türi Gümnaasiumi neidudekoor, dirigent Tiit Schüts

Piletid 25.-/15.- müügil Paide Kultuurikeskuse piletikassas ning
Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades.

Esmaspäev, 8. detsember

18.00 Eesti Segakooride Liidu kontsert

Tallinnas Mustpeade Majas

Tartu Noortekoor, dirigendid Kadri Leppoja ja Riho Leppoja

Eesti Koolinoorte Segakoor, dirigendid Kadri Leppoja ja Taavi Esko

Segakoor Meriko, dirigent Merike Toro

Kammerkoor Solare, dirigent Elo Forsel

Oonurme segakoor, dirigent Ants Üleoja

Tallinna Reaalkooli segakoor, dirigent Eve Karp

Piletid 75.-/50.- müügil tund enne algust kohapeal.

Kolmapäev, 10. detsember

19.00 Gustav Ernesaks 100

Viljandi Pärimusmuusika Aidas

Eesti Rahvusmeeskoor, dirigendid Olev Oja ja Kuno Areng

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor Sakala, dirigent Mareks Lobe

Klaveril Siim Selis

Solistid Aleksander Mihhailov, Aleksander Arder, Andrus Kirss ja Andres Alamaa

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades.

Hinnad eelmüügis 125.-/90.-, kontserdipäeval 150.-/100.-.

Kuni 10. novembrini kõik piletid 75.-.

Neljapäev, 11. detsember

19.00 Gustav Ernesaks 100 Raasiku rahvamajas

Eesti Rahvusmeeskoor, dirigendid Olev Oja ja Kuno Areng

Klaveril Siim Selis

Solistid Aleksander Mihhailov, Aleksander Arder, Andrus Kirss ja Andres Alamaa

Sissepääs vaba!

Reede, 12. detsember

16.00 Gustav Ernesaks 100
albumi esitlus

Eesti Teatri- ja

Muusikamuuseumis (Müürivahe 12)

Piletid 35.-/10.-

19.00 Eesti Rahvusmeeskoori kontsert

„Gustav Ernesaks 100“ Estonia kontserdisaalis

Dirigendid Kuno Areng, Eri Klas, Uno Järvela, Olev Oja, Ants Soots, Ants Üleoja

Solistid Aleksander Mihhailov, Aleksander Arder, Andrus Kirss ja Andres Alamaa

Piletid 120.-/90.- müügil Eesti Kontserdi kassades ning Piletilevi
ja Piletimaailma müügikohtades.

19.00 Koolikooride kontsert "Gustav Ernesaks 100"

Tartu Ülikooli aulas

Hugo Treffneri Gümnaasiumi noortekoor, dirigent Ülle Keerberg

Mart Reiniku Gümnaasiumi mudilaskoor, dirigent Tiit Loite

Otepää Gümnaasiumi lastekoor, dirigent Eve Eljand

Miina Härma Gümnaasiumi neidudekoor, dirigent Kadri Leppoja

Tartu Noortekoor, dirigendid Kadri Leppoja ja Riho Leppoja

Tartu Poistekoor, dirigendid Annelii Traks ja Undel Kokk

Tartu Tamme Gümnaasiumi lastekoor, dirigent Ene Ahven

Piletid 50.-/25.- müügil tund enne kontserdi algust kohapeal, Eesti
Kontserdi kassades ning Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades.

Laupäev, 13. detsember

12.00 nais- ja neidudekooride võistulaulmise võitjate
kontsert Niguliste muuseum-kontserdisaalis

Sissepääs vaba!

19.00 koorikontsert „Gustav Ernesaks 100“

Tartu Ülikooli aulas

Eesti Rahvusmeeskoor

Tartu Akadeemiline Meeskoor

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor

Tartu Ülikooli Kammerkoor

Dirigendid: Olev Oja, Kuno Areng, Alo Ritsing, Triin Koch

Solistid: Aleksandr Mihhailov (bass), Aleksander Arder (bariton)

Klaveril Siim Selis

Piletid 120.-/90.- müügil Eesti Kontserdi kassades ning Piletilevi
ja Piletimaailma müügikohtades.

Pühapäev, 14. detsember

19.00 Festivali galakontsert Estonia kontserdisaalis

Rahvuskooper Estonia sümfooniaorkester ja ooperikoor, Eesti Rahvusmeeskoor,

Eesti Muusikaakadeemia segakoor, Eesti Teaduste Akadeemia Meeskoor,

Estonia Seltsi Segakoor, ETV tütarlastekoor, Inseneride Meeskoor, Revalla

Kammermeeskoor, Tallinna Kammerkoor, Tallinna Tehnikaülikooli

Akadeemiline Meeskoor, Tallinna Tehnikaülikooli Kammerkoor, Tallinna

Tehnikaülikooli naiskoor, Tallinna Ülikooli meeskoor. Tartu Ülikooli

Kammerkoor, Tartu Ülikooli Naiskoor, Tütarlastekoor Ellerhein

Dirigendid: Eri Klas, Kuno Areng, Heli Jürgenson, Toomas Kapten, Triin Koch,

Aivar Leštinski, Tiia-Ester Loitme, Silvia Mellik, Olev Oja, Peeter Perens, Jüri Rent,

Aarne Saluveer, Hirvo Surva, Ants Üleoja.

Kontserdil antakse üle Gustav Ernesaksa nimelised stipendiumid.

Piletid 100.-/75.- müügil Eesti Kontserdi kassades ning Piletilevi
ja Piletimaailma müügikohtades.

**Festivali piletid on müügil Eesti Kontserdi kassades,
Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades ning
enne ürituste algust kohapeal.**

**Festivaliinfo: www.kooriyhing.ee/est/gustav
Tel 627 44 51, 627 44 50**

Intro 12/2008

Detsembrikuu on Gustav Ernesaksa kuu. On toimunud ja toimuvad võistulaulmised, kontserdid tema muusikast. Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum esitleb albumit "Gustav Ernesaks 100".

Ajakirjas Muusika kõneleb Ernesaksa fenomenist Vello Mäeots. Loo lõpetab tõdemus, et kas poleks just nüüd ülim aeg koguda kokku materjale ja mälestusi laulutaadist ning need raamatusse raiuda.

Novembrinumbri Intros oli juttu Metropolitan Opera otseülekannetest kinos. Kes pole veel sinna jõudnud – nad jätkuvad! Tallinnas Coca Cola Plazas ja Tartus kinos Ekraan näidatakse 20. detsembril Massenet' kirglik-romantilist "Thaäsi", 10. jaanuaril Puccini "La Rondinet", kus peaosades Angela Gheorghiu ja Roberto Alagna, 24. jaanuaril Glucki "Orpheust ja Eurydiket" ja 7. veebruaril Donizetti "Lucia di Lammermoori". Huvitavat vaadata on ka teles: detsembris näitab ETV mitmeid põnevaid muusikadokumentaale. Info nendest on detsembrikuu kontsertide kava COLLAGE'i lõpus. Seal leiab huviline samalaadset infot ka järgnevatel kuudel.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülg: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus **21** krooni number
Aastatellimus **295** krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 215 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.

Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

Ines Maidre
FOTO JOSTEIN AARVIK

KAVA

SOOLO

2 Marju Riisikamp. Ines Maidre – organist, kelle muusikalises tegevuses on haaret

BAGATELLID

9 Nele-Eva Steinfeld. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

11 Ia Rimmel, Tamara Unanova. Põnev ja mitmekesine "Klaver '08"

14 Tauno Maarpuu. HUH. Festivalist Hea Uus Heli

15 Nele-Eva Steinfeld. Noored talendid.

Alessandra Russo ja Ave Krup Estonia kontserdisaalis

16 Ivo Heinloo. Meister Pifarély kontemplatsioonid Estonia Talveaias

17 Marje Ingel. Andrea Marcelli muutumismasinajälgedes

18 Kaie Tanner. "Viva oratorio! Hingelt hingele"

HOMMAGE

19 Vello Mäeots. Elas kord rikasmees Gustav Ernesaks

MODULATSIOON

22 Mailis Pöld. Heliatomite uus kaldenurk. Irina Zahharenkova Itaalias

24 Madli-Liis Parts. Norra festival "Punkt" kasvatab juuri üle Euroopa

26 Priit Kuusk. Tarmo Vaask töötas Bremenis koos Katharina Wagneriga

VICTORIA

28 Niina Murdvee. Tagasivaade rahvusvahelisele Heino Elleri nimelisele viiuldajate konkursile

EKSPRESSIOON

30 Joosep Sang. Bassivõlur naaseb Eestisse. Intervjuu ameerika bassisti Michael Manringiga

BAGATELLID

31 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

33 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

37 Valik detsembrikuu muusikasündmusi

muusika

Montevideo Tamburini orelit haaramas.
FOTO JOSTEIN AARVIK

SOOLO

Ines Maidre – organist, kelle muusikalises tegevuses on haaret

MARJU RIISIKAMP
klavessinist

Ines Maidre muusikalises tegevuses on haaret nii mitmekülgse kunstnikunatuuri kui ka kosmopoliidina. Praegu maalilises Bergeni linnas Norras resideeriv interpreet nõustus oma kiirele elutempole vaatamata pajatama eluteel kogetust. Olgugi et vahe-
tut vestlust ei toimunud (üks ikka *skype*'i ja e-maili teel), oli äärmiselt nauditav nii võluva isiksusega suhelda.

Alustagem siis klassikaliselt. Kas mäletad oma muusikutee algusaegu?

Üks põhjus minu muusikuks saamisel oli kindlasti mu ema suur muusikaarmastus, mis n-ö materialiseerus klaveriostus. Kui olin nelja-aastane, ostis ta mulle ja mu poolteist aastat vanemale õele hea Rathke kabinettiiklaveri. See pill hõivas meie tollasest pisi-kesest kahetoalisest korterist vähemalt ühe viiendiku! Isa arvamus asjast oli, et “las laps saab kõigepealt kunstnikuks, siis osta me klaveri”. Aga emal oli asjast teine arusaamine.

Mingit kaugeleulatuvat sihti lastest muusikuid teha polnud temalgi ja valikus klahvpilli kasuks polnud rohkem tagamaid, kui ema enda täitumata jäänud noorusunistus klaverit mängima õppi-
da. Algul harjutasime seda klaverit vaheldumisi, hiljem jäi see pill vaid minu pärusmaaks ja seisab praeguseni mu Tallinna korteris.

Enne mind pole suguvõsas keegi muusikuametit pidanud. Mõlemad vanemad armastasid küll väga laulda (nii kooris, kvartetis kui ka soolot). Ema on alati olnud suur ooperifänn ja kodus kõlasid plaadimängijalt pidevalt kõikvõimalikud ooperiaariad, mis mulle nii juba lapsepõlves kusagile mälusoppi salvestusid. Kui aastaid hiljem ise neid saatma sattusin, oli “äratundmisi” palju.

Esimest klaveriõpetust saime koos õega Otsa kooli pedagoogilise praktika õpilastena. Rohkem kui praktikanti mäletan juhendajat Virve Lippust, kes oli haruldaselt kena inimene ja tegeles meesuguste juntsudega ka siis, kui praktikandineiu puudus. Virve Lippus oli ka see, kes soovitas emal panna mind muusikat edasi õppi-
ma. Nii sattusin järgmiseks paariks aastaks konservatooriumi üliõpilase Tiitu Luide (Loopere) pedagoogilise praktika käealuseks.

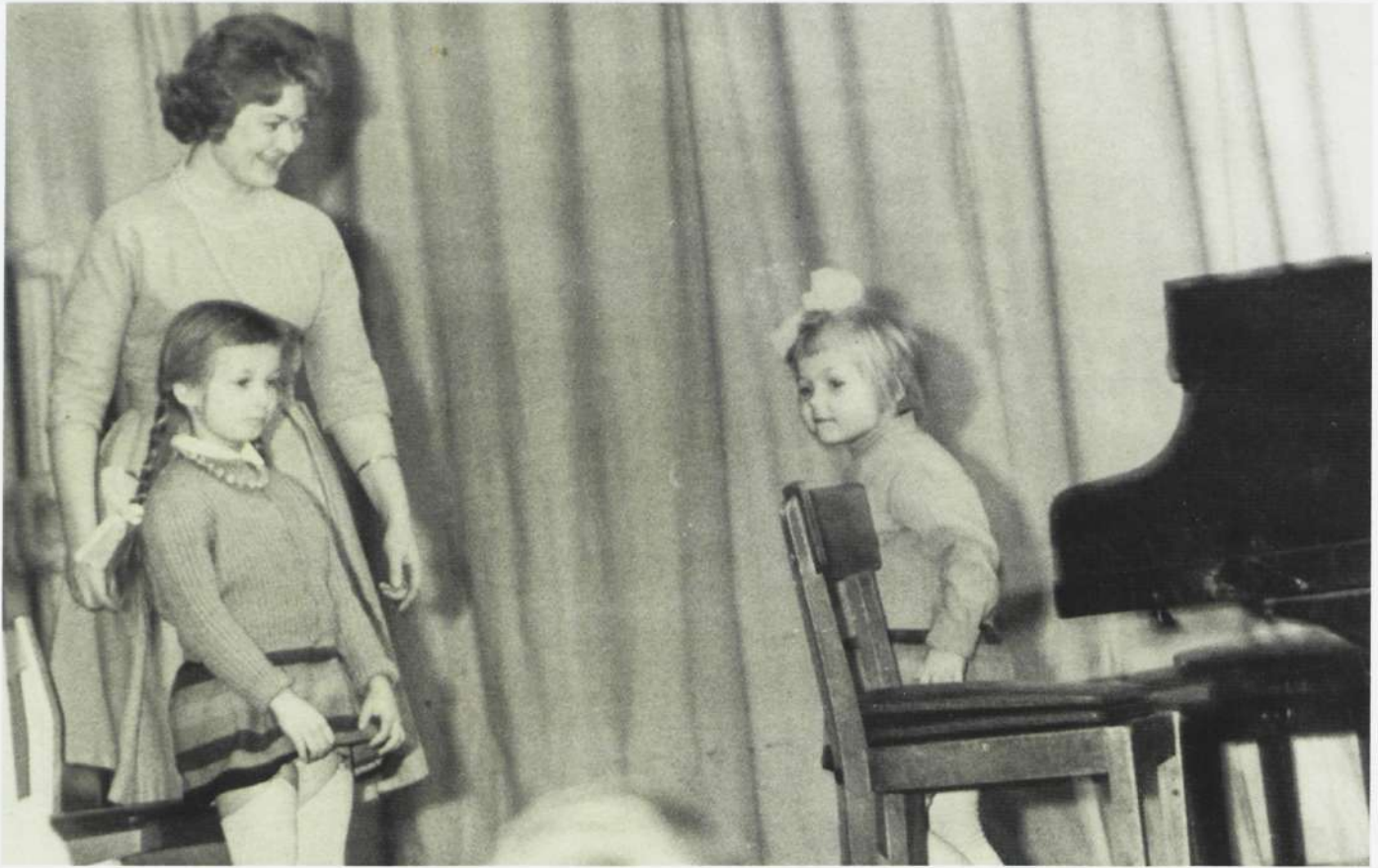
Sedapuhku oli juhendajaks Asra Loo, range ja temperamentne daam, kes vaese praktikandi ükskord koguni klassist välja saatis, kui ma mängus mingi saatusliku vea tegin. Tundsin tol korral üsnagi suuri süümepiinu ega suutnud oma viieaastase aruga mõista, miks hoopis praktikant klassist välja visati.

Sellise eelkooliaegse pagasiga astusin ma 1966. aastal Tallinna Muusikakeskkooli klaveri erialale ja jäin sinna üheteistkümneks aastaks. Selline sissejuhatus määras ka edasise otsese tee konservatooriumi ja sealt edasi juba päris Muusika juurde, mis edaspidi pakkus üha uusi avastusi ja kõrvalkäike, mis muutsid minu muusikutee järjest mitmekesisemaks ja huvitavamaks. Tahtsin järele proovida midagi rohkemat kui ainult klaveriklahvid... Ma ei teinud aga kunagi mingeid “kannapöördmeid”, ei üritanud hakata laulma, dirigeerima vms, jäin alati truuks klahvpillidele.

Olen vahel mõelnud, et mida muud oleksin ma võinud oma elus teha. Tegelikult pole ma seni leidnud muusikale võrdväärseid konkurente. Juba väikesest peale oli mul mingi sisetunne, et muusika on minu rida. See oli nagu mingi ürgne kutse, mille vastu ei saanud. Muusika rahuldab võrdselt nii vaimu kui ka hinge. Inimhingele on ta ühtaegu teraapia ja gümnaastika – ta raputab, pingestab, mahendab, parandab, ülendab, joovastab.

Õppisid Bruno Luki juures. Millised heliloojad on sind köitnud?

Olen tõesti õnnelik, et mul oli Tallinna Konservatooriumis võimalik omandada Bruno Luki kool. Lukk andis oma õpilastele suurepärase käsitööoskuse ja muusikalise analüüsivõime, mis välistas teose esituses igasuguse juhuslikkuse. Ta õpetas seda, mi-

Ines ema ja õega pärast esimest esinemist oma viiendal sünnipäeval 1963. aastal.

da muusikas üldse taotleda. Kui eesmärk on selge, siis leiab tark inimene ka vahendid, kuidas seda täide viia. Lukk kordas sageli, et me ei mängi klaverit mitte kätega, vaid peaga. See teadlikkuse aste, mille ma omandasin Luki juures, on olnud mu edasistes Parnassi-pürgimustes väga oluline “käsipuu”.

Luki enese suurte kiindumuste hulka kuulusid Mozart ja Schubert. Hea pedagoogina pidas ta aga vajalikuks anda tudengitele põhjalik läbilõige kogu klaverirepertuaarist alates Scarlattist ja Bachist kuni Schönbergi ja Hindemithini välja. Siiski, Mozart oli üks esimesi komponiste, kellega alustasime, omandamiseks selle muusika najal nii faktuuri läbipaistvuse, klassikalise meloodiakujunduse, fraseerimise ja ornamenteerimise põhialuseid. Mozarti puhul on ju kõik nii kristalselt puhas, selge, loogiline ja ökonoomne. Puudub igasugune ballast ja selle vedamisega kaasnev vaev. Ja kõiges pulbitseb tohutu päikeseline elurõõm ja nakatav pulss! Kui varem olin vaimustunud pigem Beethovenist, siis nüüd õppisin tõeliselt hindama ka Mozartit. Armastust Beethoveni vastu see küll ei vähendanud – imetlen lõpmatult tema muusika heroilisust ja titaanlikku jõudu, mis tõstis ta kunstniku ja loojana kõrgeimale pje-destaalile.

Tegelesime palju ka Chopini ja Liszti etüüdidega, n-ö pianismi kõrgpilootaaziga, mis arendab tehnilist virtuoossust ja mõtlemise strateegiat, oskust leida optimaalseimat sõrmestust, pedaali, abistavaid rütmilisi ümbergrupeeringuid jne. Luki targal juhtimisel muutusid paljud esmapilgul ehmatavad tehnilised tõkked ületatavaks ja etüüdide mängimine muutus tööpoolest lausa nauditavaks.

Esmane tutvus Debussy “õhulise” ja “veealuse” maailmaga pani

aluse mu jäävale kiindumusele impressionismi. See õpetas valdama kõla hoopis uuest, maalikunstile lähedasest vaatenurgast. Paraku ei tundnud Debussy kunagi huvi oreli vastu, mille tollane kõlaideaal kasvas välja massiivsest, tumeda koloriidiga sümfoonilisest orelist. Impressionism jõudis küll orelimuusikasse, kuid veidi hiljem.

Põnevalt intrigeeriv on Prokofjevi muusika, hoopis teist suunda esindav, nurgeline ja perkussiivne, vaimukas ja kohati ka lihtsalt kaunis. Üldiselt suudan ma vaimustuda paljudest erinevatest heliloojatest ja muusikastiilidest.

Milline on sinu kogemus ansamblistina?

Juba teise kursuse tudengina 1978. aastal hakkasin Tallinna Konservatooriumis tööle lauljate kontsertmeistrina ja ansambli-mänguga olen tegelnud terve elu.

Noodist lugemine pole mulle kunagi raskusi valmistanud ja nüüdseks on juba tohutult pikk kogemuste pagas ka lisaks võtta. Olen olnud kontsertmeister näiteks Elsa Maasiku, Urve Tautsi, Ervin Kärveti ja Mati Palmi lauluklassis. Tudengipõlves olin n-ö privaatkontsertmeister ka meie kunagisele laululegendile Aleksander Püvile, kes tollal, juba küll pensionärina, ikka oma kunagist repertuaari üritas “soojas hoida”. See oli üsna liigutav. Tänu temale tutvusin põhjalikult tenorite ooperirepertuaari raudvaraga. Mis seal salata, ka teatrielu telgitagused said üksjagu ära valgustatud.

Hiljem sattusin rohkem kokku instrumentalistidega. Endel Lippuse viiuliklassis oli pikem koostöö Anu Järvela, Ulrika Kristiani, Eugen Simson-Valtiniga. Ka kõik mu oma kolm last mängivad viiulit. Ka Norras tegelen pedagoogitöö kõrvalt pidevalt saat-

misega – nii Griegi Akadeemias kui ka Bergeni kultuurikooli talendiklassis.

Palju olen saanud ka koore, nii klaveril kui ka orelil. Kõige eredamad on mälestused koostööst meie Rahvusmeeskooriga. Koos RAMiga tegime 1992. aastal mitu toredat kontserdireisi Saksamaale ja Soome. Tänavu kevadel tulid nad muide esinema Bergeni festivalile “Festspillene”! Suure rõõmuga mängisin koos nendega taas ühel kontserdil Bergeni toomkirikus. Kõige “vingemad” lood, mida on RAMiga tehtud, ongi just orelilood: Tormise “Laulja”, Tobiase “Eks teie tea” ja “Trotz alledem”, Tubina “Ave Maria” jt.

Need teosed rabasid kõige rohkem ka norra publikut, kes ei osanud ühest kirikumuusika kavast oodata sellist “välku ja pauku”, nagu näiteks Tormise “Laulja” esile manab. Igatahes oldi selle kontserdi mõjul parajalt sillas, nagu ma mitmetest järelkajadest kuulsin. Ega “Laulja” olegi mingi kirikumuusika, selles on palju sellist raksa-kaljutusikaga-hoiakut nagu Tobiase puhulgi.

Millal tekkis äratundmine, et orel on sinu pill? Milliste Eesti kirikute ja orelitega oled olnud rohkem seotud?

Orelil salapäraselt kutsuti tundsini ma esimest korda päris pisikese tüdrukuna. Läksime vanaemaga Pärnus Eliisabeti kiriku lahtisest uksest mööda ja kuulsime orelimängu. Olid vist pulmad, igatahes läksime sisse ja jäime sinna seniks, kuni orel mängis. Sellest ajast peale jäigi see pill mulle hinge. Orelil kõlal oli lihtsalt mingi maagiline, ülendav ja puhastav mõju, mida ma vahetevahel tahtsin tajuda.

Aga läks palju aastaid, enne kui ma ise orelit katsuma julgesin minna. Mäletan selgelt seda hetke, kui esimesel konservatooriumi päeval klaverikateedri koosolekule ka Hugo Lepnurm sisse astus ja küsis, kas keegi meist uutest ka orelit tahaks mängida. Tahtsin nii õudselt püsti karata ja öelda, et “mina tahan!”. Aga ma ei julgenud, sest olin saanud just Bruno Luki õpilaseks ja kartsin, et ma ei saa kõigega korraga hakkama. Kaks aastat hiljem tundsini end juba palju kindlamalt ja läksin Lepnurmelt ise küsima. Ta võttis vastu kahe käega. Algul mängisin orelit fakultatiivkorras. Peale konsi lõpetamist klaveri erialal astusin aga Lepnurme innustusel sinna uuesti sisse orelil erialale. See oli aeg, mil Niguliste kirik oli saanud uue orelit ja avati taas kontserdisaalina. Alates 1984. aastast töötasin koos Andres Uiboga Niguliste orelil hooldusmeistrina ja selletõttu sain selle Rieger-Klossi pilli peal palju mängida-harjutada. Mingiks unistuste pilliks pole see küll jäänud, aga minu arengus mängis ta omal ajal olulist rolli. Õppisin suure pilli mastaapides mõtlema, seda registreerima ja valitsema. Ka toimetulek Niguliste suure kajaga oli omaette kogemus. Selle pilli kõlalisi puudujäärke aitab varjata Niguliste lopsakas akustika, mis teeb kuulamise üsna meeldivaks. Igatahes tunnen seda pilli läbi ja lõhki ja võin peast öelda, mis numbrit üks või teine register kannab.

Meeldivalt lähedane side on mul Pärnu Eliisabeti kiriku ja oreliga. Olen pooleldi Pärnust pärit ja alati oma suved seal veetnud. Alates 1980. aastast on pikad tunnid neist kulunud kirikus orelit taga, millega ma tööpoolest olen väga kokku kasvanud. Eks sellelgi pillil ole oma kapriisid ja puudused, kuid tema hingeelu on palju peenem ja hääli palju laulvam-ümaram kui Niguliste orelil.

Eestimaa kirikutes leidub aga mitmeid teisi orelid, mille vastu suurt sümpaatiat tunnen: Kriisade orelitest enim Suure-Jaani ja Rapla, Normanni omadest Väike-Maarja ja Ridala orel. Võluvad on ka Valga Ladegast ja Rápina Terkmann, õilsaim kõigist aga Tallinna toomkiriku Sauer.

Õpetaja Hugo Lepnurmega 1985. aastal.

FOTOD ERAKOGUST

Mis oli kõige olulisem, mida professor Lepnurm sulle õpetas?

Õppida armastama orelit. Lepnurme enese elu oli ju otsekui igavene truudusavaldus sellele pillile, mida nõukogude ideoloogia hävitas, vintsutas ja moonutas.

Tema juhendamine omandas seetõttu kaudselt ka mingi ellujäämisõpetuse vormi. Oli tarvis kaitsta oreleid ja hoiduda professionaalse orelimängu väljasuremisest. Isegi orelimängu finessid polnud enam nii primaarsed, olulisim oli, et üldse keegi veel orelit mängib ja tunneb. Mäletan, kuidas ta tavatses meid Tallinna kirikute erinevate pillide juurde viia, et saaksime teada, mida kujutab endast suur orel suures ruumis. Nendes minekutes oli midagi sellist, mida võib tunda kirikutorni tõeses. Seal maailma vaadates mõistame me palju rohkem, kui all maa peal olles, ka seda, milleks me ise oleme võimelised.

Üldiselt oli Lepnurme õpetusviis väga liberaalne, ta andis mõned näpunäited, mille põhjal õpilane ise oma järeldused-otsused pidi tegema. Kõige rohkem oli tal öelda tempo, artikulatsiooni ja registreerimise kohta. Aplikaatuuri ja fraseerimist ei kommenteerinud ta kunagi. Peale muusikalise juhendamise mõjutas Lepnurm meid tohutult ka oma eluhoiakuga, silmast silma vestlustega ja imetlusväärse siiruse ja lihtsusega, tõstes meid, noori muusikuid, omaenesse kõrgusele.

Millal küpses mõte minna Daniel Rothi juurde õppima?

Tegelikult oli mõte kuhugi välismaale õppima minna olnud juba kaua. Ka Lepnurmega arutasime, kuhu minna. Tol ajal olid ju kõige soodsamad suhted Saksa Demokraatliku Vabariigiga. Mäletan, et täitsin mingeid pabereid Leipzigi minnekuks, kuid kogu asi jäi sinnapaika, sest Moskvast ei tulnud mingit vastust. Pidin ootama, kuni ajad muutusid. 1989. aastal siirdusingi Prantsusmaale. Minu õde elas tol ajal Pariisis. Tema finantseeris mu õppimist, sain talle omakorda lapsehoidmisega abiks olla. Mulle soovitati Daniel Rothi, kes õpetas tegelikult Saksamaal ning oli just sel aastal avanud väikese oreliklassi Pariisis. Minuga koos õppisid üks jaapanlane, üks sakslane, kaks prantslast ja üks norralane, Jostein Aarvik – minu tulevane abikaasa.

Pariisi ajal süvendasin põhiteadmisi romantilise muusika valdas. Enne pidasin romantilist stiili kuidagi iseenesestmõistetavaks, aga nüüd veendusin, et ka siin on palju reegleid. Näiteks absoluutne *legato*, mis on kõige loomulikum mänguviis just Cavallé-Colli

Abikaasa Jostein Aarvikuga neljal käel mängimas.

FOTO HARRI ROSPU

orelil ja kuulub lahutamatult Widori ja Guilman'ti koolkonna juurde. Nende ranged interpretatsioonilased kaanonid muutusid Marcel Dupré ajal veel despootlikumaks. Dupré diktatuur jäi Prantsusmaal kehtima väga kauaks. Baroklikku artikulatsiooni ei hinnatud, põhjendades seda sellega, et vanasti olnud orelimängu tehnika veel "lapsekingades" ning *legato*'s ei osatud veel mängida... Dupré Bachi väljaanded kubisevad igasugustest kaartest ja märkidest. Tänapäeval pole nendega enam midagi peale hakata. Selline tõlgendus võttis muusikalt igasuguse loomuliku hingamise, võimaluse artikuleerida. Pole siis ime, et Stravinski olevat orelimuusika kohta öelnud: "Orel on üks monstrum, mis mitte kunagi ei hinga!"

Tutvusin ka Messiaeni loominguga, kelle teoste puhul kehtis hoopis uus, nn lisatud noodiväärtuste õpetus, ja otsisin vastuseid sellistele küsimustele nagu näiteks, kuidas mängida Francki ja tema kaasaja heliloojate loomingut. Eriti põnev on Rothi visioon Francki *rubato*'st, mis pole bravuurne, vaid delikaatne, improvisatsiooniline ja järkjärguline. Roth demonstreeris seda *rubato*'t palju, aga seda on raske matkida. Kuid usun tema teooriat, sest vaadates Francki fraasi, näeme, et see on niivõrd ebasümmeetriline ja improvisatsiooniline.

Võtsime läbi üsna palju ka prantsuse barokiaegset muusikat, näiteks de Grignyd, kelle looming on tohutult huvitav. Marie-Claire Alaini teemakohaseid kirjutisi olin küll juba Eestis eelnevalt lugunud, aga alati on ju hoopis teine asi, kui keegi sulle seda kõike elavalt ette mängib. Kui Roth on eelkõige romantilise stiili eks-

pert, on tal ka vanemast muusikast igati intelligentne arusaam, ta orienteerus hästi näiteks ornamentikas. Muu hulgas mäletan, kuidas ma käisin Lübeckis Martin Haselböcki juures meistrkursusel. Ta oskas eriti mõjuvalt avada Bachi retoorika perspektiivi ja kujundeid, mis avaldas mulle suurt mõju. Kui ta siis asus õpetama Francki, tundus see mulle üsna puudulik võrreldes sellega, mida Roth rääkis. Järjest rohkem hakkasin aduma, et igas valdkonnas kipub olema siiski omaette ekspert.

Tänapäeval minnakse kitsa spetsialiseerumisega mõnikord ka liiale. Näiteks barokis peaks rõhkude ja hierarhiate rägastikus oskama näha olulist, teha valik. Kui mu esimese eluperioodi ülesanne oli õppida eelkõige korrapära, siis hilisem püüd oli, kuidas vabaneda notatsiooni diktaadist, mis tegelikult on ju elutu aines, me peame lihtsalt oskama seda lugeda. See on tohutult pikk protsess, millega paljud vaevalt näevad.

Sinu koduleheküljelt lugesin, et sinu n-ö ametinimetus pole lihtsalt "organist", vaid "kontsertorganist". Kas teenisid üliõpilasena lisaraha ka kirikus mängides? Mind huvitab eelkõige sinu liturgia mängimise kogemus, mitte niivõrd materiaalne külg. Muidugi olin ma Prantsusmaal huvitatud igasugusest rahateenimisest, eeskätt just erialase tegevusega. Kõigepealt "maandusin" ühte anglikaani kirikusse. Seal ma küll rohkem laulsin kooris, aga vastutasuks sain orelit harjutada. See oli suur asi, sest muidu oli Pariisis harjutamiskoha leidmine väga raske, liiatigi oli see ta-

suline. Mis see vaene üliõpilane siis ikka teha sai, harjutamise arvelt koonerdama ka ei tahtnud hakata... Kohalik ameeriklannast organist oli väga lahke ning mängisin seal ka mõned teenistused. Hiljem pakuti mulle tööd hoopis ühes linna keskel asuvas šoti kirikus. Sealsed kalvinistlikud teenistused olid muusika osas üsna napid – kõigepealt prelüüd, vahepeal *silent meditation* (sel ajal võis vaikselt mängida) ja siis järelmäng. Pean ütleva, et mõneti oldi seal liberaalsed. Näiteks ükskord kirikusse harjutama minnes avastasin, et seal oli juba keegi. Nimelt mängiti keset saali sulgpalli, toolid olid ära koristatud, keset kirikut oli võrk üles pandud. Ja nii me siis koos harjutasimegi, nemad mängisid seal oma sulgpalli ja mina orelit. Omamoodi sürrealistlik elamus.

Ühel korral sattusin ka katoliku teenistusel mängima, pidin kedagi asendama. Läksingi sinisilmselt kohale, aga ega keegi mulle kohapeal mingit informatsiooni ei andnud, pandi muudkui paks pahmakas lahtisi lehti ette ja mängi, millal tahad... nii et seda olukorda ma küll enam tagasi ei igatse... Vajalik kogemus seegi.

Kas siis õppeasutus ei pakkunudki harjutamisvõimalust, nagu see meil Tallinnas praegu on?

Ei. Oma orelit konservatooriumil polnudki, kaup oli kohaliku kirikuga ja tunnid toimusid hoopis seal. Hiljem saime hakata mängima kuulsas St. Sulpice'i kirikus. See gigantne orel on üks Pariisi põnevamaid originaalkujul säilinud pille. Üksi seal hakkama ei saa – peab olema kaks assistenti kahel pool. Aga see kogemus annab aimu sellest, kuidas see muusika on kirjutatud ja kuidas ta praktiliselt toimib.

Eks see Pariisis kohanemine võttis aega, aga tunnen suurt nostalgiat iga kord, kui sellele linnale mõtlen või sinna tagasi lähen.

Kas oled olnud tegev ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias?

Õpetasin Tallinna Konservatooriumis orelit esmalt Lepnurme assistendina ja hiljem pärast Pariisi õpingutelt naasmist. Kokkupuuted EMTA akadeemilise miljöoga on viimastel aastatel piirdunud eelkõige mõnede üliõpilaskontsertide külastamisega, mis jätavad mulje, et õpetuses pööratakse tähelepanu eelkõige Põhja-Saksa koolkonnale ja muidugi ka Bachile. Ning ega EMTA stiililiselt nii määratletud-piiritletud pillil väga palju muud muusikat mängida saagi. Valiku tegemine üht või teist tüüpi orelit kasuks määrab ära ka repertuaari. Samas on põhjasaksa muusika kõrval nii palju suurepäraselt varajast muusikat, kas või lõunasaksa, prantsuse ja kogu klahvpillimuusikale olulist tähendust omanud itaalia muusikat, mida peaaegu üldse ei tunta või ei väärtustata. Sellest on kahju. Muuseas, sama probleemiga puutun tihtilugu kokku ka Norras, kus nii mõnigi kolleeg arvestab orelirepertuaari ajalugu alates Buxtehudest.

Kirjutasid Bergenis magistritöö, mis kannab nimetust “New Horizons in Frescobaldi’s Toccata Style”. Kas räägiksid ka oma kokkupuutest itaalia barokiga?

Mind on alati võlunud selle muusika ülimalt emotsionaalsus, virtuoossus ja liikumine. Tegin selles valdkonnas tol ajal lausa globaalseid avastusi. Eriti põnev on Frescobaldi tokaatades kromatismi kasutamine, mis muudab meid ülitundlikuks iga alteratsioonimuutuse suhtes. See, mida õhkub tema variatsioonitsüklist “Cento partite sopra passacagli”, on lausa midagi ladinaameerika temperamenti sarnast: tantsurütmid, sünkoobid, pingelised intervallid.

Valdad suurepäraselt ka klavessiinimängu. Veendusid selles 2000. aastal Estonia kontserdisaalis, kui esitasid koos norra klavessinisti Hans Knut Sveeniga kahel klavessiinil Bachi “Fuugakunsti”.

Sveen oligi Bergenis minu klavessiiniõpetaja. Olen temalt palju õppinud just seda, et ka barokkmuusikas saab võtta palju vabadust. Takti hierarhia võimaldab üsna palju saavutamaks vitaalsust. Siin on vaja ühes kohas koondada, teises jälle rohkem aega võtta. Mingil määral jätkasin sama rida, mida olin Francki puhul avastanud, nüüd aga hoopis teises stiililises kontekstis. Pole ju huvitav kuulata interpretatsiooni, mis kulgeb metronoomi täpsusega. Muusika on kunst ajas rohkem kui igasugune muu kunstiliik. See, millal sa noodiga sisse tuled, kas sekundi murdosa varem või hiljem, võib tekitada uskumatuid efekte! Nii et me mängime tegelikult illusoorisusega. Klaveril on seda võrratult lihtsam teha, sest dünaamiline aspekt on suurem. Aga väljendusriikas mäng orelil või klavessiinil eeldab erilist ajastamise kunsti. Barokkmuusikas peab fraas olema sama selge kui hilisemas muusikas.

Minu meelest valitseb barokkmuusika erinevate komponentide vahel optimaalne tasakaal – ükski ei puudu, ükski ei rõhu teisi. Pealegi pakub ta põnevaid väljakutseid – oskust lugeda tinglikku notatsiooni, määratleda teose afekti, tabada retoorilisi kujundeid ja panna see muusika ühtekokku veenvalt kõnelema. Mind on alati huvitanud just interpretatsioon. On ju ka neid, keda huvitab rohkem orelit ehitus või hoopis improviseerimine. Aga mina olen ikkagi jäänud selle juurde, et võtta tõlgenduskunstist viimane välja, ning kui minu mäng kõnetab kuulajat, siis on see mulle suurim kompliment. Ütleksin isegi, et see on üks minu kreedodest. Sageli muretsevad üliõpilased mõne vale noodi pärast, et mis siis juhtub, kui... Olen neile öelnud, et kõige suurem viga on karta mõõdalöömist, siis on parem juba mängida vale noot ja teha seda veendunult, mitte aga mängida kartlikult õigeid noote.

Barokiajastu orelimuusikas on geograafilised piirid väga selgelt tajutavad. Nagu eri rahvastel on olnud erinevad kulinaarsed eelistsused, on neil ka erinevad oreliideaalid.

Ühel pool on levinud pisikesed orelid, teisel jälle suured jne. Seetõttu on eri paikade ajaloolisi oreleid väga põnev mängida, see on nagu mingi degustatsioonielamus.

Mis võlub sind prantsuse romantilises orelimuusikas?

Armastan tõesti väga prantsuse orelimuusikat kõigis tema ilmingutes, klassikalises ja romantilises perioodist kuni 20. sajandi muusikani välja. Mõned märksõnad iseloomustamaks seda, mis seal eriti võlub: värvirohkus, elegants, tantsulisus, vaimukus ja fantaasialend. Prantslased kasutavad rahumeeli oma missades ohtralt tantsuvorme ja mängivad jumalateenistuse lõpus uljalt briljantseid tokaatasid, nägemata mitte mingit konflikti muusika virtuoossuse ja religioossuse vahel. Pietistlikes kirikuringkondades, näiteks Hollandis, on seda stiili kohati peetud üsna jumalavallatuks.

Eelmainitud omaduste pärast pole prantsuse orelimuusika aga kunagi muutunud publikukaugeks, vagatsevaks, verevaeseks, depressiivseks või lihtsalt igavaks.

Kõlavärv on prantsuse orelimuusikas alati väga tähtis olnud. Värv peab olema, ja palju, nii et neid ikka vahetada saaks. Orelil, millel puuduvad rikas värviskaala ja keelregistrid, ei saa lihtsalt prantsuse muusikast õiget aimu. Kogu Messiaeni oreli looming on ka üks suur värvide mäng. Tema sõltuvus kindlastest värvidest oli eriti suur. Tal olevat igal uuel orelil kohanemiseks ja kontserdikava

Koos Daniel Rothiga St. Sulpice'i oreli taga.

FOTO ROBERT TROCHEL

ettevalmistamiseks kulunud kaks nädalat, kui ta üldse nõustus kuusgil väljaspool esinema.

Tuleme teemaga taas Eestisse. Oled sel aastal mänginud palju Peeter Süda loomingut. Kas veel mõni eesti helilooja on sulle hinge läinud?

Peeter Süda muusika ja isiksus on mulle tõesti aastatega hästi lähedaseks saanud – imetlen teda võrdset mõlemast aspektist. Temas on midagi nii eestlaslikult ehedat ja matslikku (visa ja alalhoidlikku – lähtudes Tammsaare “matsi ja vurle” kontseptsioonist), mida tänapäeva Eestist vist enam ei leia.

Kuigi tee Peeter Süda CD väljaandmiseni kujunes rahaprobleemide tõttu ootamatult pikaks, on mul olnud rõõm kogeda, et seda plaati oleks nagu lausa oodatud, ja orelimuusika kohta on tal olnud väga hea minek. Süda hakkab lõpuks tuntuks saama. Mul oli südamest hea meel, et tänavust Süda 125. aasta juubelit märgati isegi Soomes ja Sibeliuse Akadeemia tähistas seda äärmiselt soliidset, kutsudes mind sellele peaesinejaks. Eesti muusikat seal kandis üldiselt tuntakse, ilmselt tänu sellele, et paljud eesti organistid, nagu Ene Salumäe, Kristel Aer, Aaro Tetsmann, on seal õppinud. Lisaks eesti muusikat tutvustavale ettekandele pidasin kahepäevase meistrkursuse, mis oli pühendatud eesti oreliloomingule. Päevade lõpetuseks toimus Finlandia-talos kontsert “Peeter Süda ja klassikud”. Taheti kahe poolega kontserti, aga kogu Süda orelilooming kestab ju ainult nelikümmend viis minutit. Ja mida siis ikka kõrvale mängida kui mitte klassikuid.

Ka Rudolf Tobiase vastu on mul suur poolehoid. Tema orelimuusika vajab aga rohkem kohendamist, enne kui seda vahendama hakata. Eelmine Tobiase CD on sisse mängitud Estonia kontserdisaali orelil ja see paik pole Tobiase sügavalt religioossele muusikale ehk kõige õigem. Plaanis on midagi sellega taas ette võtta.

Püüan oma kavad võimalikult läbi mõelda, otsida seoseid. Hästi kokkupandud kava võimaldab igal lool mõjule pääseda hoopis uue rakursi alt, tänu kontrastile või siis hoopis paralleeli ja võrdluse printsiibile.

Millised on sinu kokkupuuted tänapäeva heliloojatega?

Toivo Tuleviga olen kokku puutunud juba ammu, kui esinesime ansambliga Scandicus. Teatud perioodil hakkasime esimesena katsetama alternatsiooni praktikat orelil ja gregooriuse koraali vahel. Palusin tal midagi orelile kirjutada ja minu rõõmuks kirjutas ta loo “Ines”, mida esitasin suvel oma juubelikonserditel Tallinnas ja Pärnus. Uurisin talt, et kas see peab siis nüüd olema minu muusikaline portree? Lugu on kirjutatud Es-duuris, niisiis IN ES, kui minu nimi poolitada. Koostöö oli igati rikastav ja mulle meeldib Tulevi puhul see, et ta tõesti vastutab iga noodi eest, mis ta kirja on pannud. Kui nii mõnigi kord olen uudisteose mõnele teisele autorile ette mänginud, poetades vahet vahel üksteist “oma” vahele, siis on tihti igasugune reaktsioon tulemata jäänud, aga Toivo märkab ja kuuleb kõike. Arvan, et koostöö on üldse hinnaline kogemus nii tõlgendajale kui ka komponistile, sest esimene saab siseneda looja maailma ning teine vajab tagasidet ja oma teosest õiget distantsi.

Rootsi helilooja Kurt Wiklander on mulle samuti lähedane. Tema helikeel on romantiline, väga looduslähedane ja pillipärane. Ta tuli Pärnu kontserti kuulama, tegime tema loole uusi registrikombinatsioone ja n-õ uue orkestratsiooni.

Mis muljed jäid sulle tänavusest Lõuna-Ameerika kontserdireisist?

Seal saatis mind igal sammul tõeline ahaa-elamus. Jõudis teadusse, et lõunapoolkera on ju ka reaalselt olemas, isegi kuu on seal teise kujuga kui meil – ripub nagu kaus taevas. Siin-seal oli huvitav euroopa kultuuri näha, sealhulgas nii head orelid – Cavallé-Coll, Walcker, Tamburini, siis veel üks inglise tüüpi Bishopi pill! Peale Argentina ja Uruguai esinesin ka Brasiilias. Linn, mis pakkus unustamatu elamuse, oli Petropolis. Esinesin seal 4. oktoobril, mis oli püha Franciscuse päev. Harjutamise ajal oli sealses frantsiskaani kirikus suur melu, nimelt toimus tähtis rituaal – preestrid õnnistasid sinna kohale toodud loomi: koeri, kasse, kitsi, isegi kalu... Ohtul kella viie paiku läks äkki taevas mustaks ja sähvis äike. Kontserdi alguseks selgus, et kirikus puudus elekter. Ootasime veel pool tundi, aga pidime siiski küünalvalgel alustama. Koorilauljatest nõustus paar meest orelit tallama, teised näitasid mulle mobiilide, taskulampide ja küünaldega tuld, et näeksin nooti. Pidin samas muidugi valvel olema, et riided seljas põlema ei läheks... Sellise elava ja üsna ebaühtlase tuulevarustusega pilli taga sain keskaja Estampie'ga ühele poole, aga kui jõudsin Bachi d-moll tokaata tihedate akordideni, siis pidin õudusega kuulma, kuidas orel hakkas astmaatiliselt ähkima... ja just siis tuli järsku elekter tagasi! Milline kergendus – ometi saabus valgus ja sain fuuga tulevargi täies ilus saali paisata. Unustamatu ja lausa imeline elamus! Publik oli seal muidugi äärmiselt temperamentne ja reageeris juhtunule tuliselt.

Tuhat tänu sulle ja jätkuvat päikeselist energiat! Kas tohin lugejatele sinu kodulehekülje aadressi avaldada?

Agaa muidugi! Siin ta on: www.inesmaidre.com.

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Bach, aga hoopis Anna Magdalena

Austraalia akadeemik Martin Jarvis tuli hiljuti välja väitega, et Johann Sebastian Bachi kuue tšellosüüdi ja mitmete teistegi teoste tegelik autor on suure tõenäosusega hoopis tema abikaasa Anna Magdalena Bach.

Charles Darwini ülikooli professor Jarvis, kes tegutseb Darwini sümfooniaorkestri kunstilise juhina, on läbinud kohtumeditiini koolituse ning rakendab vabal ajal sellealaseid teadmisi Bachi käsikirjade uurimisel. Esimesed kahtlused tšellosüütide päritolus tekkisid tal väidetavalt 1970. aastatel ülikooli päevil. Jarvis väidab, et Bachi tšellosüüdid kõlavad nagu harjutused, mis on muusikaliselt ebaküpsed ja mille kõlama panemiseks peab interpreet nägema enneolematut vaeva.

Kuigi muusikaloos on teada Anna Magdalena roll oma abikaasa teoste ümberkirjutajana, viitab Jarvis märkusele süüti-de käsikirjal, mis kinnitab Anna Magdalena autorlust kopeerija staatuse asemel ("Ecrire par Madame Bachen Son Epouse"). Jarvis põhjendab oma versiooni veel sellega, et tol ajal puudus naistel võimalus end heliloojana teostada, sellepärast tuli avaldada teosed vandeseltslaslikult abikaasa nime all ning selliseid näiteid on ajaloos tema sõnul teisigi. Anna Magdalena Wilcke abielus Johann Sebastian Bachiga 3. detsembril 1721. aastal ehk seitseteist kuud pärast Bachi esimese abikaasa Maria Barbara ootamatut surma. Kummalisena mõjub aga aastarv 1713, mil Anna Magdalena olevat tšellosüütide käsikirja produtseerinud. Nimelt oli ta siis kõigest 12-aastane ning tekib küsimus, kas ta tundis Bachi siis juba tol ajal ning oli võimeline komponeerima selliseid teoseid.

Igatahes on Martin Jarvis oma vaadete tõttu enamikuga muusikaloolastest ja interpreetidest opositsioonis. Tšellist Steven Isserlis, kes tegeles hiljuti tšellosüütide salvestamisega, arvab, et täie kindlusega ei saa seda võimalust välistada, nii nagu ei saa seda arvatavasti ka mõistlikul moel tõestada.

Kas Johann Sebastian Bachi tšellosüütide autoriks võiks olla Bachi abikaasa Anna Magdalena Bach?

KAADER FILMIST "ANNA MAGDALENA BACHI KROONIKA"

Isserlise arvates kuulub uurimus samasse kategooriasse, nagu oleks mitmete William Shakespeare'i teoste tegelik autor hoopis tema abikaasa Anne Hathaway.

Kõnealuseid süite peetakse parimaks muusikaks, mis soolotšellole kunagi on kirjutatud. Tõenäoliselt on nad loodud ajavahemikul 1717–1723, mil Bach tegutses Köthenis kapellmeistrina. Süütides on kasutatud suurt hulka erinevaid mänguvõtteid ning teoseid on transkribeeritud väga erinevatele pillidele alates viulist ja lõpetades euphoniumiga.

Pianist András Schiff pälvis Wigmore'i medali

Viiekümne nelja aastane ungari päritolu Briti kodanikust tipp-pianist András Schiff pälvis hiljuti Wigmore'i medali. Tegemist on üsna uue autasuga, mida antakse maailma väljapaistvamatele solistidele ning eelmisel aastal pälvis selle esmakordselt tunnustatud bariton Matthias Goerne. Wigmore Halli direktor John

Gilhooly on öelnud, et ainult tänu tippsoolistidele on Wigmore Hall Londoni ja vist ka üks maailma tunnustatuim kontserdi-paik. Paljud artistid, nende hulgas Matthias Goerne ja András Schiff, tegid oma Inglismaa debüüdi just nimelt selles saalis, tuues kuulajateni kõrgetasemelise muusikasündmuse. Gilhooly peab nimetatud artistide suhet Wigmore Halli publikuga ning nende sooloõhtute panust kogu maailma kultuuriellu väga hinnaliseks.

Auhinna saamist tähistas pianist kahe kontserdiga Wigmore Hallis, esitades Bachi "Goldbergi variatsioonid". Schiffi repertuaar koosneb valdavalt saksa muusikast, alustades Bachist ning lõpetades Schumann ja Mendelssohniga. Mitmes intervjuus on ta väitnud, et teda köidavad eelkõige need heliloojad, kelle looming lähtub Bachi muusika traditsioonidest. Viimastel aastatel äratas Schiff maailmas suurt huvi Beethoveni sonaatide tõlgendusega. Nimelt esitas ta nelja aasta jooksul kõik kolmkümmend kaks klaverisonaati ning pidas samuti sonaatidega seotud loengusarja, kus pühendas vaheldumisi rääkides ja mängides igale sonaadile ligikaudu tunni. Schiff esitas sonaate loomise järjekorras, eesmärgiga anda ülevaade Beethoveni loomingulisest arengust. Praeguseks on suur osa sonaati-dest salvestatud plaadifirmale ECM.

Lahkus tenor Gianni Raimondi

Bolognas suri 19. oktoobril 85-aastaselt itaalia tenor Gianni Raimondi, kelle kõrghetked olid La Scala ooperiteatris 1950.–1960. aastatel, mil ta oli lavapartneriks Maria Callasele ja paljudele teistele ooperitähedele. La Scala austas Raimondi soovi, teavitades laimat üldsust tema surmast alles pereringis toimunud matusetalituse järel. La Scala sõnul oli Raimondi üks võimsamaid häáli ooperiajaloo.

Raimondi keskseks tegevuspaigaks oli Itaalia ning tema debüüt toimus 1947. aastal. La Scalas astus ta esmakordselt üles 1955. aastal, muutudes ooperiteatri üheks alustalaks järgnevas paarikümneks aas-

taks. Tema sagedasemad lavapartnerid olid Callase kõrval veel Giulietta Simionato ja Renata Tebaldi. Kuigi Raimondi andis kontserte nii Euroopas kui ka Ameerikas, on pisut kummaline fakt, et ta ei esinenud kordagi Covent Gardeni Kuninglikus Ooperiteatris. Metropolitan Operas debüteeris ta samuti alles 1965. aastal. Avaliku esinemise lõpetas Raimondi 1970. aastate lõpul ning vaatamata suurele edule on temast maha jäänud äärmiselt vähe salvestusi, neist tuntuim ehk Verdi "Traviata" koos Renata Scotto ja Ettore Bastianiniga (Deutsche Grammophon, 1962).

Louvre ja tänapäevane muusikaelu

Esmakordselt Louvre'i kunstimuseumi ajaloos toimub omaloomne muusika- ja kunstivaldkondade ühendamine, mille raames on ajaloolise muuseumi küllaliseks kunstnike kõrval helilooja ja dirigent Pierre Boulez, kes kureerib moodsast kunstist ja muusikast põimitud näitust järgmise aasta veebruarini. Keskpunktis on 83-aastane prantsuse modernmuusika juhtfiguur ise ning osa on võimalik saada üheistkümnest kontserdist, kuuest video-kontserdist, erinevatest vestlusringidest ja diskussioonidest. Boulezi kureeritud näitus "Fragmendid" toob vaatajateni seitsekümmend kunstiteost, mille loojateks on Ingres, Cézanne, Degas, Delacroix, Kandinsky, Klee, Giacometti ja Picasso. Ühtlasi on vaatamiseks väljas veel Wagneri, Bartóki ning Varèse'i partituurid ning mitmete 19. ja 20. sajandi kirjanike teosed.

Boulez alustas komponeerimist 23-aastaselt, olles sõjajärgse muusikaelus üks suurimaid eksperimentaatoreid. Boulez on dirigeerinud maailma juhtivaid sümfooniaorkestreid ning ansambleid, nende hulgas New Yorgi filharmoonikuid, ning praegu on ta Chicago sümfooniaorkestri emeriitdirigent. 2002. aastal pälvis ta oma intellektuaalse ja kunstilise panuse eest Glenn Gouldi preemia.

Muuseumikülastajatel on võimalus kuulata Ensemble Intercontemporain'i esituses Boulezi teoseid ning pianist Pierre-Laurent Aimard esitab Boulezi Kolmanda klaverisonaadi, samuti tulevad ettekandele "Sur Incises" ning Igor Stravinski "Tulilind". Näituseprojekti raames toimub ka debatt arhitekt Jean Nouveliga, kes pälvis 2008. aastal ühe mainekaima arhitektuuriauhinna, Pritzkeri preemia.

Uus esiviul Julliardi keelpillikvartetis

Julliardi keelpillikvartetti, meie ajastu üks kammermuusika tugisamm, valis hiljuti oma koosseisu uue esimese viiuli, kes liitub kollektiiviga käesoleva hooaja lõpul. Uustulnukaks on üks Metropolitan Opera kontsertmeistritest Nicholas Eanet, kelle jaoks oli kvarteti liikmeks saamine väga ahvatlev pakkumine. Pärast Julliardi muusikakõrgkooli tegutses ta kuus aastat Mendelssohni-nimelises kvartetis, siirdus aga liiga koormava kontserdireiside graafiku tõttu tööle Metropolitan Operasse.

Tiiptasemel kvartett valis uut liiget väga hoolikalt. Kõigepealt koostati viiuldajatest nimekiri, kellest valiti välja kolm. Iga kandidaat osales kaks päeva kvarteti töös, mille jooksul harjutati erinevaid teoseid ning vesteldi muusika teemadel. Eanet oli algusest peale väljapaistvaim kandidaat ning lisaks ühisele harjutamisele veetis ta kaks päeva tsellist Krosnicki majas, kus tema individuaalset harjutamist teised kvartetiliikmed kaamera vahendusel jälgisid. Kvarteti soov oli leida selline esiviuldaja, kes tunneks kvartetimängu vastu suurt huvi ning kellele oleks teiste liikmetega sarnased kunstilised vaated. Peale selle nõuti suuri teadmisi ja kogemusi ning erilist viiulitooni, mis värskendaks kvarteti senist koloriiti. Uut koostööd sumendab hetkel pisi-ke kahtlusevari, sest oktoobris leidis aset väike õnnetus, kus Eanet vigastas rulluisutades vasaku käe rannet. Viiuldaja sellest traagiliselt järeltõus ei tee, vaid usub sajaprotendilise taastumisse.

Julliardi kvartett (1946) asutati ühel ajal selliste maailmakuulsate kvartetidega nagu Borodini-nimeline kvartett (1945), Tätra kvartett (1946) ja Amadeus-kvartett (1947). Praegu on kvartetis pikima staažiga liikmed altist Samuel Rhodes ja tsellist Joel Krosnick, kes on koostööd teinud juba üle kolmekümne aasta, lisaks neile kuuluvad praegusel hetkel koosseisu viiuldajad Ronald Copes ja Joel Smirnoff. Nicholas Eanet (36) vahetab välja Joel Smirnoffi, kes jätkab Clevelandi Muusikainstituudi presidendina. Smirnoff oli kvarteti teine viiul aastast 1986 ning esimene viiul aastast 1997, mil kvartetist lahkus selle asutajaliige Robert Mann.

MINU JÕULUMUUSIKA

ASTRID BÕNING
pärimusmuusik

Jõulud on mulle rahu ja vaikuse aeg. Kuna meie ühiskond on viimasel ajal väga orienteeritud tarbimisele, on südames aina suurem vajadus rahu järele. Kontrast tuleb teravamalt esile just jõuluajal, mil inimesed kaotavad fookuse ning üksikute hoidmise asemel sukeldutakse kaubanduskeskustesse. Seetõttu armastan jõuluajal rahulikumat muusikat. Väga meeldib Oslo Gospelkoor, mida on mitmeid kordi olnud võimalik ka Eestis kuulda. Kindlasti kuulub valikusse ülistusmuusika, sest kristlasena on jõuludel minu jaoks sügav tähendus. Meeldib Piret Ripsi kantaat "Hingedemaa kellad", mis koosneb ilusatest ja ülesehitava sõnumiga lugudest. Alati, ka jõuluajal, kuulan hea meelega Olav Ehala loomingut, kandlemuusikat, kitarrimuusikat. Viimasel ajal olen hakanud rohkem kuulama klassikalist muusikat ja jazzi. Väga meeldib Tõnu Kõrvitsa "Concerto semplice" kitarrile ja orkestrile. Alati kuulan hea meelega vanu tuttavaid jõululaule, mis loovad nostalgilise meeleolu ning toovad meelde lapsepõlve jõulud. Imeilusat muusikat teevad kirikukellad, mis sunnivad seisatama ja kuulama.

Jõulud on inspireeriv aeg – headus, valgus, pimedus, kellad. Lisaks muusika kuulamisele teen ka ise muusikat. Läbi andmise antakse meile endile palju tagasi.

Põnev ja mitmekesine "Klaver '08"

IA REMMEL

Rahvusvaheline pianistide festival "Klaver '08" 24. oktoobrist kuni 31. oktoobrini.

Festivali avakontsert: Sergio Tiempo (Venezuela/Argentina), ERSO, dirigent Dmitri Slobodeniouk; Sten Lassmann, Stephen Hough (Inglismaa), Paul Lewis (Inglismaa), Ralf Taal, Frederic Rzewski (USA); Tallinna Muusikakeskkooli ja Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpilased ja Andre Hinn kontserdil "Südamest südamesse"; Nikolai Tokarev (Venemaa), Pascal Rogé (Prantsusmaa); Tallinna Muusikakeskkooli õpilased ja EMTA üliõpilased kontserdil "Rännak noortega"; festivali lõppkontsert: Arcadi Volodos (Venemaa).

Rahvusvaheline klaverifestival on alati olnud ülimalt innustav, ideid andev üritus. Tänavune festival oli eriti põnevust pakuv, esinema oli valitud originaalseid isikusi. Palju oli vaimustust, tekkis ka diskussioone ja poleemikat. Arvan, et mõttevahetuste ja vaidluste teke ongi just üks huvitava ürituse tunnus.

Festivali avas Lõuna-Ameerikast pärit Sergio Tiempo koos Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga. Imelapsena alustanud pianist väidab, et nii vara mängima hakates on klaverimäng kujunenud talle loomulikuks elu osaks. Ühe maailma suurima pianistliku nime, Martha Argerichi lähikonda kuuluv noormees on muusikuna pigem romantik. Ka seekord esitas ta kaks suurepärase romantilist teost: Chopini Teise ja Liszti Esimese klaverikontserdi. Tema klaverikõla on kaunis ning ta mängule on omane puhangulisus ja vägagi vaba agoogika. Kohati kipub see agoogiline lainetamine liigagi suureks paisuma. Samas köitis tema nooruslik mängulisus ja aktiivsus väga.

Briti pianistid

Huvitav oli kuulata festivali kahel järjestikusel päeval kahe briti pianisti esinemist. Inglismaal on alati isikupäraseid ja suure-

Mõttemeister Paul Lewis.

joonelisi mängijaid leidunud. Neist esimest, Stephen Houghi on ajalehesõnas ülistatud "Inglismaa rahvuslikuks väärtuseks" ja "Solomoni sarnaseks mängijaks" (Solomon Cutner oli imelapsena alustanud legendaarne briti pianist, tuntud EMI artistina eriti oma Beethoveni esituste poolest, pälvinud maineka briti ordeni "Commander of the Order of the British Empire"). Võib-olla see praegu siiski veel nii pole, kuid Hough on omapärane ning uudseid tõlgendusviise otsiv interpret. Teine briti pianist, Alfred Brendeli lähikonda kuuluv Paul Lewis on tõsine ja süvenev muusik, kes oma pühendunult askeetlikule mänguviisile lisaatribuute juurde ei mõelnud. Tema Mozart, Schubert ja Ligeti olid klassikaliselt puhtad, ta viibis süvenenult omaenese sisemaailmas, ei teinud kuulajale mitte mingil viisil "silma",

kuid viis ta lihtsalt ja vahetult sinna kaasa.

Eesti pianistid

Kahe eesti pianisti, Sten Lassmanni ja Ralf Taali sooloõhtud olid sisukad ja kõrgetasemelised. Mõlemal oli tõsine, läbimõeldud kava, hoolikalt ette valmistatud ning värske nägemusega. Sten Lassmann on viimasel ajal tegelnud palju Elleri klaveriloominguga ning esitas sellest repertuaarist kontserdil Sonaadi nr 2. Prokofjev on Lassmannile alati väga sobinud ning ta esitas veenvalt Sonaadi nr 7 ja "Sarkasmid". Väga hea saavutus oli Rahmaninovi Etüüd-piltide op 39 esitus, mille tehniline keerukus oli tõlgendatud muljet avaldavate piltidena.

Rõõmustav oli tajuda Ralf Taali mängus uut ning veelgi lisandunud sisukust, selgust ja puhtust. Taal näeb ja vahendab ideaalset, ning ta viis ka kuulajad selle poolelise tunni jooksul oma ideaalmaailma.

Frederic Rzewski

Igal festivalil on kõlanud ka nüüdismuusika. Seekord keskenduti 1938. aastal sündinud ameerika heliloojale ja pianistile Frederic Rzewskile. Rzewski on tõepoolest fenomenaaalselt võimekas mängija, millest andis tunnistust tema oma teose, ulatusliku variatsioonitsükli "Ühinenud rahvast pole võimalik alistada" esitus, kus oli vaja nii arenenud mängutehnikat kui ka head vastupidavust (teos kestis ca tunni). Rzewski toob oma teostesse päevakajalist, ühiskondlikku temaatikat ning on oma poliitiliselt hoiakult pigem vasakpoolne. Esitatu põhjal on tema muusika stiililiselt eklektiline, kus kajastub ka n-ö tarbemuusika, see on improvisatsiooniline, sageli välgatavate vaimukate ideedega.

Põnev oli ka Rzewski loominguga ettekanne Tallinna Muusikakeskkooli õpilastelt ja EMTA tudengitelt. Teatraliseeritud etendus draamatekstidega (arvatavasti maailma pikimast) klaveritsüklist "Road" ning seda

Paljutöötav Nikolai Tokarev.

raamistamas paar sobivalt valitud lugu. Festivali kunstiline juht Lauri Väinmaa oli selle kava väga huviäratavalt kokku pannud. Hämmastav, kui palju annab sobiv tekst (katkend "Meistrist ja Margaritast", lõik Tšehhovi novellist, ökoloogiategemaline tekst, Stevensoni luuletus) juurde vahel ehk pisut liiga lihtsakoelisele muusikale. EMTA tudengid esitasid tekste mõnuga ja nii mõneski tundus olevat potentsiaalset näitlejat.

Igal festivalil saavad võimaluse esineda ka noored, alles õppivad mängijad. Seekord mängisid romantilisi palu Tallinna Muusikakeskkooli ja Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpilased. Säravaim esitus oli rohkete konkursside laureaadi, Tallinna Muusikakeskkooli õpilase Ruslan Stroggi Liszti "Campanella". Kontserdi teises pooles esines selleaastasel vabariiklikul konkursil huvitavalt esinenud Andre Hinn, kelle mängust jäid enim meelde Liszti Etüüd "Il lamento" ja Teine legend.

Highlight-pianistid

Igal festivalil on ka oma *highlight*-pianistid. Seekord oli neid ehk kolm: Paul Lewis, Nikolai Tokarev ja Pascal Rogé. *Highlight* oli ka festivali suurima meediakära ja kuulsusega ümbritsetud Arcadi Volodos, kuigi minu esikolmikusse ta kahjuks ei kuulunud.

Tokarev on värske olemisega noor-mees, kes oma suveräänse pillivaldamisega oskab huvitavaid asju teha. Tema mäng on

väga selge ja hämmastav on ta oskus teose vormi üles ehitada nii, et alustades nähakse tõepoolest juba arengut ja teose lõppemist.

Prantsuse pianist Pascal Rogé tajub ja interpreteerib prantsuse muusikat elegant-selt ja värvikalt. Tema maailm on väga elav ja avatud, millega ei ole raske kaasa minna. Rogé on öelnud, et näeb kõikjal seoseid, küllap sageli ka prantsuse 20. sajandi esimese poole nii rikka ja stiililiselt kireva maalikunstiga.

Arcadi Volodos esineb meie klaverifestivalil teist korda. Oma viimase aja intervjuudes ütleb Volodos, et soovib järjest rohkem teoste sisse tungida, ning annab suhteliselt vähe kontserte, et olla rohkem inspireeritud. Ootasingi teatud määral "uut Volodosi", kuid kahjuks siiski seda ei kuulnud. Tema esinemist kuulates tekkis nii, nagu esimesel korral, festivalil "Klaver '02" mingi kontseptuaalne konflikt, tõlgenduslik vastuolu, kuigi kõik oli mängitud kauni kõla ning perfektse tehnilise üleolekuga. Kahtlemata loob iga interpreet oma nägemuse teostest, mis ei pruugi alati kuulaja ettekujutusega sellest muusikast kokku langeda. Mõnikord interpreet veenab ning pöörab kuulaja "oma usku". Küllap paljudega sel kontserdil nii juhtus. Minuga kahjuks mitte.

Adbendikontserdid barokkmuusika ja inglitega

13. detsember kell 16

Tallinna Vanalinna Muusikamaja

14. detsember kell 19

Tartu Linnamuuseum

Ivi Ots – viiul

Riivo Kallasmaa – oboe

Leonora Palu – flööt

Rene Sepalaan – fagott

Ele Sonn – klavessiin

Hille Karm – video

Ly Lestberg – fotokollaaž

Kavas: Bach, Telemann,
Sammartini, Vivaldi jt.

TAMARA UNANOVA
muusikaajakirjanik

Tänavuse festivali "Klaver '08" kõige eredamaks ja vaidlusi tekitavamaks isiksuseks oli Arcadi Volodos. Puupüsti täis saal, kus kolmandik kuulajatest olid muusikud, aplodeeris talle püsti seisest ja braavo hüüdes. Aga seejärel ilmusid mõne päeva pärast negatiivsed kommentaarid ajalehtedes Postimees ja Sirp.

Kes ta siis on, see rahurikkuja? Kas klaverigeenius, nagu teda nimetab lääne kriitika või tsirkuseartist ja muusikaline pürotehnik, kelle väärtused seisnevad ainult jõus, kiiruses ja suurepäraustes füüsilistes eeldustes?

"Ma ei jagaks muusikat virtuoosseks ja mittevirtuoosseks," ütleb Volodos ühes oma intervjuus. "Tänapäeval otsustatakse pianisti üle väga sageli repertuaari põhjal. Kes mängib Schubertit, on muusik. Kes esitab Liszti transtsendentseid etüüde, on virtuoos. Aga minu jaoks on üks kõige geniaalsematest esitustest salvestus, kus Rahmaninov mängib Straussi-Tausigi Valsi. Mulle tundub, et muusikut kui isiksust on vaja kuulata erinevais stiilides, mitte asetada teda mingisse kindlasse laht-risse."

Neis sõnades on võti Volodosi olemuse mõistmiseks. Nagu igal erilisel ja ebatavalisel isiksusel on ka temal oma tulised pooldajad ja raevukad vastased. Volodosi esimene kontsert Eestis festivalil "Klaver '02" avas midagi sellist, millega varem ei olnud kokku puutunud. See kontsert sarnanes vähe tavapärase akadeemilise klaveriõhtuga: pianisti mäng oli elav ja hingestatud, äratas justkui ellu varasemate sajandite suurte romantiliste pianistide kunsti Lisztist kuni Rahmaninovi ja Horowitzini. Nüüd tänu Eesti Kontserdile ja festivali "Klaver" kunstilisele juhile Lauri Väinmaale toimus kuus aastat hiljem uus kohtumine selle ühe meie aja kõige huvitavama muusikuga.

Volodos on kõla ja nüansside meister. Tema *piano*l on kümneid gradatsioone. Võimas *forte* on ruumiline. Ta on võrreldamatu lüürik, klaver laulab tema sõrmede all nagu tšello. Tasub vaid meenutada sel kontserdil lisapalaks esitatud seadet, Andantet Rahmaninovi tšellosonaadist või pala "Hüvastijätt" Schumanni "Metsastseenidest". Volodos ületab mängeldes kõik tehnilised raskused, need on talle nagu meisterlikud mängud, osa tema loomulikust andekusest, lahutamatu kaasaskäiv omadus, nii nagu linnule laul või pärlile sädelus.

Volodos on tundlik kunstnik, kes reageerib pisimalegi saalist lähtuvalle impulsile ning on võimeline hämmastavateks avastusteks. Talle on kontakt publikuga väga oluline. Ta soovib, et kuulataks tähelepanelikult, ta ei oota ovatsioone. Ka teoste valik tema kontsertide kavas ei ole traditsiooniline. Mitte igaüks ei söanda klaveriõhtut alustada Schuberti Sonaadiga G-duur kogu selle teose "jumalikus pikkuses" ja selline pianist ei ole kindlasti mitte üksnes "massiivse tulevärgi" looja, kelleks teda peeti ajalehe Sirp arvustuses. Volodosi tõlgendusega võib nõustuda või mitte, aga kindlasti ei saa väita, et see esitus oli

Jõuline pianist Arcadi Volodos.
FOTOD INTERNETIST

dramaturgiliselt laialivalgub. Ilus kõla, pikk joon, suurepärase faktuuri kuulamine, peenelt ja armastusega fraseerimine viis mõttet paradiisimuusikale, mida Voland Bulgakovi "Meistris ja Margaritas" soovivat Meistril kuulata. Liszti Dante-sonaadi pöörane infernaalne keeris, kus vaevlevad Francesca da Rimini ja Paolo hing Dante "Jumalikust komöödiast", muutus Volodosi esituses erakordselt elavaks. Esitus oli kaugel tavapärasest, see oli mängitud teose autori, suurima romantiku ja virtuoosi enda vaimus.

Volodosi viimane, 2007. aastal Sony plaadifirmas välja tulnud plaat Liszti loominguga pälvis kriitikutelt vaimustunud vastukaja. "See on perfektne Liszt, isiklik ja sügavalt läbi tunnetatud," kirjutab Alan Lompech väljaandes Diapason 2007, nr 5. Volodosi võib pidada legendaarse Liszti-mängija György Cziffra, "Liszti taaskehastuse" järeltulijaks. Ka Cziffra säravad transkriptsioonide esitused kutsusid esile samasuguseid tüliseid vaidlusi ja etteheiteid "virtuoossusele virtuoossuse pärast", nagu nüüd langeb osaks Volodosile. Volodosil on olnud võimalus Cziffraga kohtuda. Ta mängis Cziffrale Liszti teoseid Horowitzi seades ning tema mäng viis Cziffra pisarateni. Ta kinkis tollal veel tundmatule noorele pianistile oma klaveri, nähes temas ennast noores eas. Cziffra enda saatuse oli küllaltki traagiline – publik ja kriitikud, kes teda omal ajal jumaldasid, tõukasid ta pjedestaalilt, tallasid jalge alla ja unustasid. Tahaksin loota, et sedasama ei juhtu tema vaimse järglase Volodosiga, kes on alles 36-aastane, fantastiliselt andekas ning võimeline avanema üha uuest küljest.

HUH!

TAUNO MAARPUU
muusikasöber

Handsome Furs,
perebänd Kanadast
FOTO INTERNETIST

Oktoobri algul toimus seitsmendat ja viimast korda avatuma meelega muusikasõpru elevuses hoidnud iga-aastane alternatiivmuusika suursündmus HUH ("Hea uus heli"). Festivali (pro)mootor Aivar Tõnso otsustas lugeda HUH-i senisel kujul lõppenuks, et anda teed millelegi uuele. Pole kahtlust, et nii ahvatlevale kohale midagi samaväärset ka tekib. Erinevalt viimaste aastate HUH-ist ei olnud laia stiilispektrit kattev festival seekord laiail pillutatud nelja-viie kontserdipaiga vahel, vaid piirdus kahe kompaktselt üritusega – reedene klubiõõ Von Krahlis baaris ning festivaliõhtu Mustpeade Majas. Käesolev kirjatöö ei püüa olla ammendav ülevaade. Keskendun üksnes neile ülesastumistele, mida mul näha õnnestus.

Festivali avaürituseks oli vanalinna baar-klubis Juuksur toimunud ansambli Kulgurid kontsert. Kulgurid on Taavi Laatsit (Galaktlan, Kismabande) ja Aivar Tõnso (Kismabande, Hüpnosaurus). Kulgurid tähistas kümne aasta möödumist duo moodustamisest ja esitas kohapeal sündivat retroelektronikat, kasutades vanu soojakõlalisid süntesaatoreid ja helitaustu arvutist. Arvestades muusika hüpnootilist ja uinutavat karakterit, oli aga raske, kui mitte võimatu taibata, millal elektroonikute taotlused eesmärgini jõudsid ja millal dialoogi asemel teineteisest täielikult mööda räägiti.

Keldrivõlvidele projitseeritud slaidid koos lavalt kõlava ämbientse voogamisega löid piisavalt õdusa meeolu, et võimalikke kriitikanooli nüristada ja kuulajat enne õhtust klubimõllu korralikult lõõgastada.

Festivaliõhtu Von Krahlis baaris avas Rumour Is News Tallinnast. Neljalikmeline bänd tegutseb aastast 2005 ja mängib sõnade- ja rockmuusikat (enda sõnul *math-rocki*). Popprogresse eksivast muusikast tõusevad esile punktuaalselt välja mõõdetud kitarrikäigud (Silver Lepik ja Martin Kauber), mille kohati liigse "korraarmastuse" vastu võitleb

hästi hiljuti ansambliga liitunud trummar Margo Pajula (Zahir). Viimase jazzilikult tundlik, kuid intensiivselt rokkiv mängustiil balanseerib oskuslikult kontrolli ja kaose vahelisel hämaralal. Juba ennast tões-tanud ja ka väikese fännkonnaga bänd võiks oma positsiooni Eesti *underground'*is veelgi parandada, kui peale trummide julgeksid põnevamaid radu proovida ka teised pillid. Hetkel mõjub bänd küll veenvalt, aga kohati liiga "nelja-viielisena".

Järgmine esineja oli Kreatiivmootor, mille liikmete puhul armastatakse rõhutada akadeemilist tausta. "Teadurite pullibändina" alustanud kollektiiv suhtub oma lahterdamatusse muusikasse üha tõsisemalt ning kasutab kontsertidel ka oskajate muusikute abi (seekord Neeme Lopp ansamblist Id_Rev ja Mihkel Kleis Luarvik Luarvikust). Esikplaadil *dada-techno'*t, folki, *free jazz*i ning väikelapsele omast koogamist-lalise-mist seganud bänd mõjus mõne vanema fänni kõrvadele ehk liigagi väljapeetult, amatöörlikkus ja kõike trotsiv lavaenergia ei tekitanud enam elevust. Enamalt jaolt uued lood kulgesid peaaegu veatult ja bänd mõjus pigem omanäolise rockgrupi kui varasemast tuntud "kurioosumina". *Live-Kreatiivmootori* suurim trump on jätkuvalt karismaatiline laulja, filosoofiadoktor Roomet Jakapi. Ühtaegu asjaliku ja hullu-

meelsena mõjuv Jakapi kasutab kohati Iggy Popiga sarnast lavaarsenali, kuid võib hoo-gu sattununa käituda ka mõneti ebamugavust tekitavalt, meenutades haigushoo käes püstijäänud epilepsiahaiget. Bändi uus hitt näib olevat ekstaatiline "Bakhandid".

Järgnes reedeõine esimene välisesineja, abikaasade duo Handsome Furs Kanadast. Vaatamata napile koosseisule ja pillivalikule (kitarr ja trummimasin) kõlasid Euroopa tuuril olnud *indie*-rokkarid suurelt ja rokknuksid kindlasti sama mõjuvalt ka mõnel suvisel festivalilaval. Kuigi duo järgis kõiki efektse *indie*-rocki kaanoneid, ei mõjunud bänd muusikute loomuliku hoiaku tõttu liiga kaalutletult ega poseeritult. Heale üldmuljele tuli kasuks ka õhtu parim helikvaliteet ning laulja-kitarristi Dan Boeckneri kirklik laulumaneer ja füüsiline pillikäsitlus. Handsome Furs teenis ära ka õhtu tormilisima vastukaja.

Järgmisena astus lavale õhtu peaesineja John Maus USAst, hetkel üks tuntumaid nimesid *lo-fi*-popis. Eelmisel aastal juba Eestit külastanud mees võitles külmetusega, kuid andis siiski endast parima. Mausi eelmine Eesti kontsert Polümeeri tehases jättis tänu keskkonnale ja valgustusele võimsama mulje, kuid tugeva isikupäraga, nihkes poplood panid end maksma ka HUH-i laval. *Lo-fi* esteetika suurnime Ariel Pinki sõber ja muusikaline partner kasutas laval vaid sülearvutit, millel ta vajutas käima rõhutatult lihvimata kvaliteediga lugude põhjad. Kaheksakümnendate süntesaatoripopist inspireeritud muusikale andsid kordumatu kõla Mausi paatosed piiril laulumaneer, mantrana korduvad fraasid ja hea popipitunnetusega ajatud meloodiad. Minimalistlikku muusikat toetas ka Mausi teatralne ja (seekord kahjuks põhjusega) palavikuline esinemine.

Teise festivalipäeva avas Rootsist elav ukraina päritolu pianist Lubomyr Melnik, tuntud kui ainulaadse mängu- ja komponeerimistehnika, "jätkuvtehnik" looja. Kuigi tegu on "maailma ametlikult kiireima pianistiga", osutus kontserdil mängukiirusest mõjuvamaks Mustpeade Maja suures saalis kõlanud muusika eriline meeolu, mis toimus oma hüpnootilisuses rahustavalt ja isegi teraapiliselt. Melnik esines tavapärasel klaverikontserdi vormis, kuid kasutas ka varem salvestatud klaverit. Tänu kõlarite ringpaigutusele said parima elamuse kuulajad, kes nautisid kaunist ja kulgevat muusi-

kat saalipõranda keskel.

Laupäeva õhtu esimeses pooles astusid Mustpeade Maja keldris üles intiimsema ja naturaalse kõlaga koosseisud. Oma uut plaati "Mopskassi maja" esitlenud Kago, kes seab algupärast eesti rahvamuusikat, elektroonikat, kodufolki ning loodus- ja olmelisid, esines seekord duona Lauri Sommer (kitarr, laul, klahvpillid, diktofon) ja Liis Keerberg (laul, klaver). Kontserdil kõlasidki enamasti lood vast ilmunud plaadilt, mis on varasema loomingu võrreldes veelgi enam inspireeritud seto rahvamuusikast (nt Sommeri omaloominguline regilaul "Laevapuu"). Sommeri soe esituslaad, rahvapärimusele toetuv vaimsus ja maitsekad laenud moodsamast helikeelest teevad temast ühe Eesti viimaste aastate huvitavaima soloartisti.

Oma esikalbumit esitles Eva Mitreikina (kodanikunimega Eva Tolsa), lauljatar, kes on juba kolmeteistkümnendast eluaastast saadik kirjutanud omanäolist muusikat, õppinud Viljandi Kultuuriakadeemias popjazzi ja kirikumuusikat ning laulnud folkmetal'i bändis Raud-Ants. Saates end vaid naturaalkitarril või klaveril, esitas lauljatar nüansirikkalt nii enda kui teiste (sh Indrek Hirve) kirjutatud tekste. Melanhoolse põhitooniga muusikale andis isikupära varjundirohke häälematerjal, mida esineja kasutas tundlikult ja mänguliselt.

Oma uut plaati "Enigma variatsioonid" tutvustas ka juba kümme aastat eesti progervankrit vedanud Luarvik Luarvik. Seekord neljaliikmelisena esinenud grupp tõestas ennast taas kord korraliku kontsertbändina, kes on uuel plaadil jõudnud seni kõige lähemale stiilipuhtale seitsmekümneandate progerockile. Stiilipuhtus ja väljapeetus teeb luarvikud aastal 2008 küll kõitvaks, kuid (nagu juba kuulda on olnud) see võib progerockilt uusi arenguid oodates ka tüdimust tekitada. Bändi sõnul on nende taotlus väljendada liigse ambitsioonita lugupidamist eeskujudele, nagu Mess, ELP jt, ning täita sellega Eestis valitsenud tühimik. Püstitatud ülesande on Luarvik Luarvik kindlasti edukalt täitnud, mida näitas ka soe vastuvõtt HUHil.

HUHi-taolisest eklektilisest valikuga nišimuusika sündmusest hakkab Tallinn kindlasti puudust tundma. Niisiis jäägem lootma uutele aktiivsetele korraldajatele, kes sellel tühikul kaua kesta ei luba.

Noored talendid

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Alessandra Russo (flööt; Itaalia) ja Ave Kruup (klaver; Eesti/Saksamaa) kontserdisarjast "Noored talendid" 21. oktoobril Estonia kontserdisaalilis.

Harvad on juhused, kus siinsetel lavadel saab kuulda kõrgetasemelist flöödimängu ning seda läbi mitmekesise kammermuusika prisma. Duo Alessandra Russo ja Ave Kruubi koostöö sai alguse üle kahe aasta tagasi Mannheimis, kus mõlemad muusikud haridust omandasid.

Alessandra Russo on lõpetanud Giuseppe Verdi nimelise Konservatooriumi Torinos ning Jean-Michel Tanguy flöödiklassi Mannheimi Muusikakõrgkoolis. Lisaks muusikale on ta muide õppinud ka arhitektuuri. Hooajal 2006/2007 töötas Russo soloflötistina Kasseli ooperiteatris, hetkel jätkab ta õpinguid Genfis.

Ave Kruubi muusikutee algas Tallinna Muusikakeskkoolis Maigi Pakri käe all,

edasised õpingud viisid teda Eesti Muusikaakadeemiasse Ivari Ilja klaveri- ning Matti Reimanni kammeransambli klassi. 2006. aastal lõpetas ta Mannheimi Muusikakõrgkooli ja jätkab praegu magistriõpinguid Kalle Randalu juhendamisel Karlshuses.

Duo esitas kõrgetasemelise kava saksa, prantsuse, gruusia ja vene autorite muusikast. Meeldejäävaimaks teoseks oli nende esituses Frank Martini "Ballaad", samuti Theobald Böhmi "Variatsioonid Schuberti teemale" op 21, milles Schuberti sõnum oli heas kooskõlas flöödi särava ja kaelamurdva mängutehnilise poolega. Hästi tabatud meeleolukaid ja siiraid kujundeid võis kuulda Otar Taktakišvili Sonaadis flöödile ja klaverile. Kava teises pooles liiguti Olivier Messiaeni ja Sergei Prokofjevi loominguga radadel. Prokofjevi selge ja klassikalise helikeelega Sonaat D-duur oli esitatud hea tervikutundega, ent õige pisut nappis ettekandes vene muusika mõistmist ja sellest lähtuvat kujundlikust.

Toimiva duo eelduseks on hea omavaheline klapp ning teineteise muusikaliste vaadete mõistmine. Alessandra Russo on väljendusrikas muusik, kelle taotlusi täiendab hästi Ave Kruubi süvenenud ja selge mängulaad. Muusikute ansambliunetus oli ühtesulav ja nauditav, kontsert andis võimaluse saada osa kõrgetasemelisest pillimängust ning maitsest musitseerimisest.

Maitsekas duo Ave Kruup ja Alessandra Russo.

FOTO EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

MINU
JÕULUMUUSIKA

ANNE ERM
"Jazzkaare" korraldaja

Tänu kolmteist aastat toimunud "Jõulujazzile" olen jõulumuusikast üsna läbi imbunud, kuigi ütlen alati artistidele, et nad esitaksid jõulumuusikat rohkem n-ö värviks.

Jõulumuusikat on parim kuulata kirikus, mõnes vanas lossis või raekojas, kui kuusk on juba sisse toodud ja advendiküünlad põlevad. Läänudaastastest "Jõulujazzi" kontsertidest oli kindlasti eriline Dhafer Youssefi kontsert koos Vox Clamantisega, veelgi varasematest on meelde jäänud Take 6, samuti Hilliard Ensemble'i ja Jan Garbareki kontsert ning heliplaat. Üks viimaseid jõuluplaate, mida kuulasin, oli Soome ansamblist Rajaton, kust leidsin ka ühe põnevama ja kaudnima variandi laulust "Püha õõ". Ka Riho Sibula tõlgendus Sibeliuse laulust "Ei au, ei hiilgust otsi ma" läheb väga hinge.

Meister Pifarély kontemplatsioonid Estonia Talveaias

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Dominique Pifarély võib julgelt asetada Euroopa tuntumate kaasaegsete jazzviuldajate sekka. Jazzient-süklopeediate leiab ta äramärkimist eelkõige seoses koostööga klarnetist Louis Sclavis'ga. Rohkem kui jazziga võib teda aga seostada avangardiga laiemalt – ühesõnaga kõige uue ja huvitavaga. Pifarély on ka üks neist, kes plaadistanud legendaarse ECMi kvaliteedimärgi all (koos selliste prantsuse tähtedega nagu Marc Ducret ja Bruno Chevillon, aga ka François Couturier). 5. oktoobril Tallinnas toimunud kontserdil demonstreeris ta nii oma tehnilist meisterlikkust kui ka uuendusmeelset vaimu, mis hingab ühes rütmis Euroopa improvisatsioonilise muusika värskete suundadega.

Viul on võimas ja salapärane pill, eriti veel siis, kui sellele juhe külge lülitada. Veel enne Estonia Talveaias toimunud kontserdi algust pälvis tähelepanu intrigeeriv instrumentide kombinatsioon: elektriviul, trummid, orel ja Fender Rhodes. Muusika esitamine pole kunagi lihtsalt esitamine, vaid ka muusika läbielamine ning klassikalise taustaga Pifarély on selle veenvaks tõestuseks. Tema kompanjonid Julien Padovani ja Eric Groleau sekundeerisid viulivirtuoosile iga-ti väärikalt ja ka nende omavaheline koos-

töö oli ladus. Vaheldumisi Hammond-orelit ja Fender Rhodes'i sõtkudes paiskas Padovani ruumi helilaamu, mis mõjusid tõelise stereofoonilise maiuspalana. Nii mõnelgi juhul pidid trummar ja klahvpillimängija jääma meisterliku tehnikaga Pifarély varju, kes sõrmitses viulit aeg-ajalt samasuguse intensiivsusega nagu John McLaughlin või Allan Holdsworth kitarril, kannatamata seejuures ideedepuuduse all. Kuigi *setting* ei olnud nii kammerlik, kui trioformaadist võinuks arvata, suutsid prantslased luua sobiva atmosfääri ka minimalistlike vahenditega. Kompositsioonid olid nutikad ning muusika üsna keeruline ja süvenemist nõudev, kohati raskepärane, teravmeelses vastuolus kergelt ning õhuliselt mõjuva kontserdipaigaga. Samas jõuline ja adrenaliinist-testosteroonist pulbitsev. Mitmesugused elektroonilised efektid lisasid sügavust helimaailmale, mis meenutas kaht vastastikku asetatud lõpmatust peegeldavat peeglit.

Hoolimata viimasena kõlanud loo eeskavastavast pealkirjast ("Danserons nous encore demain", eesti keeles umbes "Kas tantsime homme jälle?") ei olnud Pifarély trio puhul tegu tantsumuusikaga, vaid põneva sündmusega, mis mõeldud eelkõige gurmaanidele.

Andrea Marcelli muutumismasina jälgedes

Andrea Marcelli Italian Trio 4. oktoobril Kumu auditoriumis

MARJE INGEL
kirjutamishuviline

Andrea Marcelli Italian Trio kontserdi alguseks on Kumu saal välja müüdnud. Ukse taga tunglevaid inimesi lohutatakse teadaandega, et veel umbes kaksikümmend soovijat pääseb sisse seisupiletitega. Enthusiastlikud jazzihuvilised võtavad istet Kumu auditoriumi trepiastmetel ning muusikareis võib alata. Turvarihmu pole seekord kinnitada vaja, sest sõit on sujuv. Teejuhiks Andrea Marcelli, asume retkele läbi muusikaajaloo. Teekond pole kronoloogiline ega vii kuulajat minevikku ega tulevikku, kuna Marcelli jaoks näivad olevat kõik hetked võrdväärsed ja matka sihtpunktina ühtmoodi tähtsad. Ajas kolmsada aastat tagasi sattumisest ei saaks kuulaja arugi, kui Andrea Marcelli ise sellele tähelepanu ei juhiks, sest töötlus Alessandro Scarlatti teosest ja Marcelli enda viimase plaadi "Beyond the Blue" lood kõlavad ühtviisi tänapäevaselt.

Andrea Marcelli Italian Trio näikse kuulavat endast muutumismasinat, kust ikka ja jälle väljub jazz, olgu sinna sisestatud millist muusikat tahes. Läbi selle masinavärgi lähevad mitmed näited 20. sajandi itaalia filmimuusikast ning Giuseppe Giordani 18. sajandi armastuslaul "Caro mio ben", millele Marcelli trummiharjakesed annavad tänapäevase biidi. Järgmise astme edasiarendusena võiks samast loost ehk juba hiphop-versiooni teha, fantaseerin. Klaverisoolo püüab dissonantseid intervalle lisades tuua armastuslaulu tänapäevaseid kõlaseid (eks kuulu iga armuloo juurde ka vaidlused ja lahkarvamused), mis soolo lõpuks siiski kenasti tasanevad, suubudes ühehäälsesse teemasse.

Kui järg jõuab Andrea Marcelli enda lugudeni, palutakse lavale appi ka eesti muusikud Raul Sööt ja Ain Agan. Tagasihoidlikud itaallased loovutavad soleerimise eesõiguse külalistele. Üheskoos kõnnitakse

jazzi mõtlikumaid radu, millele valavad sügise päikese leebet valgust heledakõlalised klaverisoolod. On see itaallase aupaklik külalislahkus, mis keskregistri kitarri- ja saksofonisoolode jaoks vabaks jätab, või on pianist Giacomo Aula alati nii kristalselt õhulise musitseerimisstiiliga, jääb mõistatuseks. Tema heakõlalised rännakud klaviatuuri ülemises otsas lisavad niigi päiksepaistelisse pärlilõunasse veelgi õdusust. Sel kontserdil ei eristu itaallased temperamendilt eestlastest mitte kuidagi. Pigem lisab muusikasse *fusion*'ilikku vunki Ain Agan. Pingelisemaid kõlaseid leidub siiski ka Andrea Marcelli loos "Between Poles" ("Pooluste vahel"), kus sünkopeeritud rütm annab edasi erinevate polaarsuste tõmbumist ja tõukumist. Kaasa mõeldes kujutlen end tihedalt liiklusega suurlinna tänavale, kus saksofonisoolole sekundeerivad klaveri kiired *staccato*-akordid mõjuvad nagu autotuledega vilgutamine sireenide tuututamise taustal. Kontserdi üldiselt rahulikku meeleolu lisavad vürtsi ka üks fuugalikult virtuosne bassisoolo ning "kiiksuga" lisapala, mille *ad libitum*'i ja kindla tempo vaheldumine klapib nagu nõiavael. Kui range meetrumi raamidest rütmide ja helide ratsionaalsesse džunglisse suubuda pole

Impressioonid Itaaliast: Giacomo Aula (klaver), Francesco Puglisi (kontrabass), Andrea Marcelli (trummid)...

...ja Eestist: Raul Sööt (saksofon), Ain Agan (kitarr).
FOTOD MATS ÕUN

mingi kunst, siis sealt tagasi, ühe hetkega kaosest kellavärgina tiksuvasse meetrumisse jõudmine on küll. Öhtu lõpetamine just sel moel jätab tuleviku suhtes otsad lahti – kes teab, mida võib põnevat nende meeste koostööst veel edaspidi oodata?

“Viva oratorio! Hingelt hingele”

KAIE TANNER

koorijuht

Tallinna Filharmoonia kontsert “Viva oratorio! Hingelt hingele” 1. novembril Tartu Jaani kirikus ja 2. novembril Tallinna Jaani kirikus. Kavas Roxanna Panufniku “Westminsteri missa” ja Sofia Gubaidulina “Öö Memphisese”. Esitajad Tartu Ülikooli kammerkoor, Estonia Seltsi segakoor, Üle-eestiline Noorte Sümfooniaorkester, dirigent Erki Pehk, solistid Heldur-Harry Põlda ja Merle Silmato.

Ma arvan, et “Viva oratorio!” idee autorid väärivad mingit liiki auraha. Seda nii uue kirikumuusika esiletõstmise kui ka kontserdikohtade valiku eest – Tallinna ja Tartu Jaani kirik on hea akustikaga ning kuulajasõbralikud.

Kavas olid kahe teose esiettekanded Eestis: Sofia Gubaidulina “Öö Memphisese” ning Roxanna Panufniku “Westminsteri missa”. Esitajateks Eesti amatöörkooride tippu kuuluvad Estonia Seltsi segakoor ja Tartu Ülikooli kammerkoor (see pole sugugi suusoojaks öeldud; mullusel Tallinna rahvusvahelisel koorifestivalil olid just need koorid vastavalt Eesti parima tulemusega segakoor ja kammerkoor), Üle-eestiline Noorte Sümfooniaorkester, solistid Heldur-Harry Põlda (poiss-sopran) ja Merle Silmato (kontraalt) ning dirigent Erki Pehk.

Gubaidulina kasutab oma teoses “Öö Memphisese” vaheldumisi Anna Ahmatova luulet ning egiptuse hauakirjade tekste. Seejuures on tegu sisulise, vokaalse ja viisuaalse vastandusega: Ahmatova inimlikku valu ja eksistentsiaalseid probleeme väljendavaid sõnu vahendab publiku ees seisev kontraalt, hauakirjade jumalat ülistavaid ja hõiskavaid tekste aga laulab meeskoor, mis pidanuks kõlama publiku selja tagant lindilt. Tallinna kontserdil kõlarid mingi tehnilise apsu tõttu ei töötanud ning seega jäi nii meeskoori kui ka egiptuse teksti osa ära. Pausi muusikas muidugi ei tekkinud, sest orkester mängis oma partiid, kuid olukord oli sellele vaatamata koomiline. Vaevalt et publik oleks pahaks pannud, kui kontsert oleks hetkeks katkestatud, probleem lahendatud ja looga uuesti alustatud, siis juba

Roxanna Panufniku “Westminsteri missa” kõlas Eestis esiettekandes.

FOTO INTERNETIST

kõigi asjaosaliste osavõtul... Aga ülejäänud osa ettekandest oli muljet avaldav: hästi tasakaalustatud ja kauni kõlaga orkester ning vokaalselt kõrgel tasemel ja sisuliselt vee-nev Merle Silmato. Keelpillide *pizzicato*’d ning delikaatsed löökpillipartiid tekitasid hapraid reljeefseid kõlastruktuure, mille Erki Pehk kauniks muusikaliseks tervikuks vormis. Sisulised kontrastid olid arusaadavaks tõlgendatud ka koori osavõtuta.

Panufniku “Westminsteri missa” segakoorile, orkestrile ja poiss-solistile nimetan hea meelega üheks kaunimaks uudisteoseks, mida viimasel ajal kuulnud olen – see on ilus muusika selle sõna parimas tähenduses. Helilooja kasutab vaheldumisi traditsioonilist ladina- ja ingliskeelset missa-teksti, psalmi ning armulauliturgia lõike, põimides neid omavahel sõna rütmi ning sisu väga hästi tunnetades. Koori klastrid vahelduvad puhaste kolmkõladega, partii on strihhide poolest mitmekülgne ning

strihhide muutus on alati ka sisuliselt ja/või tekstiliselt põhjendatud. Kooridega on tehtud väga head tööd, need kõlavad ühtlaselt ning paistavad silma heade dünaamiliste kontrastide ja suure amplituudiga – nii bassi madal kui ka soprani kõrge register kõlavad ühtemoodi vabalt ja pingutuseta.

Missa osad on karakterilt selgelt erinevad – meditatiivne *Kyrie*, juubeldav *Gloria*. *Credo* kohale on helilooja paigutanud 63. psalmi: “Jumal, sina oled mu Jumal, sind ma otsin vara. Sinu järele januneb mu hing, sind ihaldab mu ihu nagu kuival ja põuasel maal, kus pole vett...” Heldur-Harry Põlda tegi väga hea etteaste, lauldes keerulise partii vokaalselt laitmatult ning ühtlaselt ka kõrges registris. Ka koor kõlas kaunilt nii *piano*’s kui ka *forte*’s, väga meeldisid reljeefsel lauldud imitatsioonid.

Sanctus on kirjutatud traditsioonilisele tekstile, kooripartii on küllaltki keerukas, kiire ja kõrges registris. Selle osa juubeldav karakter kujundati veenvalt, niisama veenvalt vastandus *Sanctus*’ele helge vaikne *Benedictus*.

Teose viies osa “Dying you destroyed our death” on osa missa armulauapalvest. Oma helge karakteriga jätkab ta sisuliselt *Benedictus*’e liini, kooripartiis vahelduvad puhtad kolmkõlad sekundilise liikumisega. Kuues osa “Amen”, vastandub sellele kontrastselt, kiire liikumise ning piduliku karakteriga, juhatades sisse viimase osa, *Agnus Dei*, mis oma rahuliku 6/8 liikumisega loob seose hällilauluga. Meditatiivne kordus “Lamb of God” kasvab pidulikuks apoteosiks.

Erki Pehk on tundliku käega musikaalne dirigent, kes tunnetab hästi Panufniku muusikat. Kuid peale selle oli tehtud professionaalne koorimeistr töö (Heli Jürgen-son ja Triin Koch) ning ettekandeks valitud heal tasemel koorid ja orkester ning tulemuseks oli suurepärase muusikaline elamus. Loodetavasti ei jää need kaks ettekan- net Eestis ainukeseks, Panufniku teos väär- rib kindlasti ka järgmisi esitusi ning Eesti publik nende kuulmist.

Aasta 1979. Tubin (alati suits näppude vahel!): "Tõin sala sulle näha oma reekviemi partituuri, ei tea muidugi, kas ja millal sa julged selle kätte võtta. See on mul mõeldud RAMile." Kuno Areng tõi teose RAMi ja solistidega publiku ette 1989. aasta 4. mail Estonia kontserdisaalis..

Küllap olid hirmust inspireeritud ka tema kolm laulu Stalinist, mille kohustuslikust esitamisest päästis diktaatori igavikku lahkumine. Pärast mõningast kaost vaibus hukatuslik nõiajaht kogu riigis, kuid hirmuvangistusest vabanemine võttis oma aja nii eesti rahval kui ka tema vaimsetel juhtidel. Igatahes tõusis Ernesaksa RAM targalt koostatud kavade ja kõrgetasemelise esitusega taas läbi pektud rahvast julgustama ja hingekitsikusest välja aitama. Ühtekuuluvustunne saatusekaaslastega, oma rahvaga võis muusikas keelamatult avalduda. Julgen väita, et muusika keel oligi Ernesaksa poliitiline võitlusvahend eesti rahva nõukogulikustamise vastu, ehkki ta ise seda endale ei teadvustanud.

Artist Gustav Ernesaks

Minul kui Ernesaksa-aegsel ramlasel on pidevalt silme ees suur või väike Ernesaksast laetud kontserdilava ja RAM, kellega ta tegi imetegusid, kunagi päriselt rahule jäämata. Tema võime kui tahes laulukesest l a u l teha ja suured saalid seda nautima panna – tehtagu järele! Kuid kas eriline oli ainult tema jälgendamatu lavaline kohalolek? Väidan, et kogu mees oli eriline. Tõsijutt, igal tema õpilasel, igal tema lauljal (mitte üksnes RAMi lauljal), igal koorijuhil kolleegil, igal kultuuriinimesel on oma tõlgendus Ernesaksast, tema fenomenist. Tema

kooriproov oli otsekui etendus, tema juhata tud kontsert – laululavastus. Oma esimesest proovist RAMi lauljana 1963. aasta sügisel kuni Ernesaksa viimase kontserdini 1989. aasta märtsis Carnegie Hallis (kus ta juhatas ainult "Mu isamaad") ei väsinud ma vaimustumast maestro valmisoleku, pühendumuse ja muusikasse mineku tabamata imest. Sealgi, Carnegie's viimast korda oma RAMi juhata des, oli juba tema lavale tulek nii koorile kui ka enamikus eestlastest publikule erutav sündmus. Saali läbis ebaharilik lummas kahin, suure hetke ootus. Rahvas tõusis, kuulas üliväiksel, liikumatult, jäi viivuks seisma veel laulu lõppedeski. Mäletan, et kordasime kolmandat salmi. Need olid minutid ja tunnid, päevad ja aastad, mille pärast RAMis oldi ja lauldi, tunti uhkust oma maestro üle ja hoiti kõrgel kuulsaks saanud RAMi vaimu. Ernesaksa ülim eesmärk oli omandada maailma meeskooriloomingu paremik ja jõuda kõige mainekamatele lavadele. Kahjuks täitus tema "maailmavallutuslik" unistus vaid osaliselt. Selleks oli maailm liiga suur, muusikaväliseid takistusi liiga palju ja inimese elu liig lühike. Ja kas Ernesaks oligi päriselt maailmamees? Oma kunsti kõrge taseme poolest kindlasti, kuid kas ka hingelt, olemuselt? Oli ju üksnes Eesti isamaa tema arm ja lootus, tema nutt ja naer, tema Põrgupõhja ja Eldoraado. Eesti rahvas oli tema laulu- ja mõttekaaslane; Eesti laulupeod

– tema elu tähetunnid; eesti rahvas ja isamaa – tema laulude läte. Võib-olla ta ütles raske tel aegadel sedagi: "Laulge ja te jääte ellu!"

Laul noodilehel ja Ernesaksa tõlgenduses

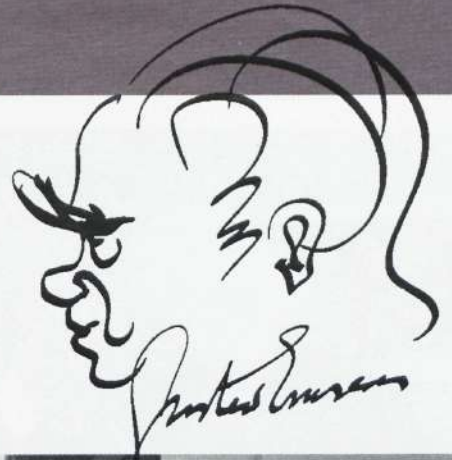
RAM külastas üksvahe peaaegu igal aastal Ida-Saksamaad, kus meeskoorilaul oli (nagu ka kogu Saksamaal) kõrges hinnas, võludes saalide kaupa rohkearvulist publikut eelkõige romantiliste ja humoristlike eesti lauludega. Väikeses Gera linnas läks näiteks Tubina seatud "Sõmeralt Sõrmikule" kaks korda kordamisele. Noodipaberil pole laulu ollagi ja Eestis ei soovitud tema kordamist kuigi sageli. Sakslane aga kuulis koori ja nägi juhi esituses midagi, mida veel ja veel nautida. Ennenägematu möll läks lahti Lääne-Saksamaal, kuhu pisikese Radevormwaldi linnakese meeskoori kiviraidurist president Rudolf Heinz RAMi Moskva bürokraatiat ja vastuseisu murdes suutis viia. Ei mäleta, kui mitut laulu seal korراتi. Igatahes muutus Ernesaksa "Kutse" koos Ivar Laide soologa tõmbenumbriks, mida teati järgmises linnas juba ette soovida ja korduvalt nõuda. Maestro Ernesaksast sai päevapealt "ein Spitzendirigent" (tippdirigent) ja Laidest "Ivar der Grosse" (Ivar Suur). Vene rahvalaulust "Vetšerni zvon" ("Õhtukellad") maalis Ernesaks sellise pildi, et kiskus sakslastel silmad veele. Ja muidugi – korrata, korrata, korrata... Aleksander Läte laulu "Pilvedele" tabas sama saatus. Saksa koorid mangusid selle noote, et endale paljundada, kuid järgmisel RAMi Saksa reisil kurtsid saksa lauljad, et nende dirigendid ei leia selle laulu noodist RAMi ja Ernesaksa tõlgendust kuidagi üles ja niisugust *pianissimo*'t ei suutvat nad eales välja pidada. Suurel Venemaal teati RAMi pärast esimesi külaskäike ainult nime all "hor Ernesaksa" (Ernesaksa koor). Kogu kava kuulati rahuloluga ära, kuid siis hakati skandeerima "Vetšerni zvon, vetšerni zvon" nii kaua, kui see kõlas, muidugi korduvalt, justkui oleks publik ainult selle laulu pärast tulnudki. Kui aga Ernesaksa pikal reisil mööda suure liidu avarusi kaasas polnud, ei varjanud publik oma pettumust.

Ernesaksa kinnitatud ja tegelikest kavade

Ernesaks ega ka teised RAMi dirigendid ei pidanud pikkade Nõukogude Liidu reiside tarvis kinnitatud kontserdikavast kunagi

Elas kord rikasmees Gustav Ernesaks

VELLO MÄEOTS
põline "ramlane"

Kas peame kartma, et tänavu, Ernesaksa aastal, kõneleme, kirjutame ja laulame maestrost üleliiga palju, kiidame ta liiga kõrgeks, ülistame ja kuulutame liiga kuulsaks? Minul küll seda hirmu pole, seda enam, et pärast tema lahkumist saabus suur vaikus, vaid mõned ta laulud jäid üksikute kooride (mõistagi eelkõige RAMi) kavasse. Ernesaksa kui "nõukaaegset" suurmeistrit poleks otsekui olemaski olnud, nõndasamuti nagu Georg Otsa, Paul Kerest, Voldemar Pansot...

Tänavu on Ernesaksa nimi ja tema teod uuesti üles leitud, tema laulegi rohkem laulma hakatud. See on hea märk. Küllap saame nüüd, tema sajanda sünniaastapäeva künnisel veel mõndagi uut ja huvipakkuvat kuulda. Eks ole minulgi, tema ustaval laulujüngril RAMi aegadest, siiras soov mõni sobiv sõna sekka öelda. Kaheldagu mõnes kadedas tagatoas kui palju tahes – kui suur helilooja ja dirigent ta ikkagi maailma mastaabis oli? – mina ühinen nendega, kes peavad Ernesaksa Eesti 20. sajandi (koori)kultuuri suurimaks loovisiksuseks, meie koorilaulu ning laulupidude geniaalseks edendajaks.

Kes need geniused siis ikkagi on? Loova andekuse kõrgeim aste, ütleb tark raamat. Palju neid maa on kandnud või kannab? Kas igal rahval on oma geniused? Eino Tamberg lisas ühes jutujamises geeniuste nimekirja ka Gustav Ernesaksa. Oli rõõm kuulda, et just tema seda ütles, aga mitte lihtsalt keegi. Pikalt ta ei põhjendanudki: Ernesaks ja tema RAM, "Mu isamaa", laulupeod. Rohkem polnud tarviski.

Kas geeniuseks sünnitakse, kasvatakse kooliingis või areneb kellelgi anne suurte kõrgusteni loovas tegevuses? Albert Einstein olevat öelnud, et tema haridustee lõppes kooliminekuga. Kui palju sai Ernesaks koolist, kui palju elust enesest, on küsimuste küsimus. Igal juhul pidi suur anne teda raugematult tagant tõukama, sest ta pürgis küll muusikaõpetajaks, küll orel- ja klave-

RAMil oli kombeks oma sünnipäeva tähistada koos asutajaliikmetega, kelle hulgas oli 1980. aasta 15. novembril veel ka endisi "Jaroslavl'i poisse".

rikunstnikuks, komponistiks ja koorijuhiks. Sama hästi oleks Ernesaksast võinud saada karikaturist või karakternäitleja, luuletaja või jutukirjanik. Suur anne olevat sellele kandjale raske koorem ja oli küllap ka Ernesaksale. Ta oli küll õigel ajal õiges kohas, kui temalt küsiti, millist koori ta tahaks luua, kuid kõik edasine, mis vastusele "Meeskoori!" järgnes, oli kannatuste rada tähtede poole. Katsetele tuli nii pärislauljaid kui ka mitut seltsi "karvaseid ja sulelisi". Keegi ei tea, kui mitmel puhul võis Ernesaks koori pürgijaid kuulata ja neid kümnete kaupa viisakalt tänades meeletute piirile vajuda. Aga ta ei löönud vankuma, mitte sinna poolegi! Vastupidi, kui esimestes proovides mängiti tagareas malet või taoti turakat, tõmmati pläru või lasti lapikul ringi käia, tegi "vanamees" (selle nime sai ta meestelt otsekohe austuse ja lugupidamise märgiks) sellisele jamale järsu lõpu, käskides mõnel "juhtoinal" uks väljastpoolt sulgeda. Ernesaks kehtestas ennast

meeskoori ees kui muusik, juht, isiksus ja autoriteet. Tema pühendumus oli jäägitu ja ta ei säästnud neid, kes end lödvaks lasid.

Esimesest (ja samas kuni üheksakümnendateni viimasesest tõsirahvuslikust) teise ilmasõja järgsest üldlaulupeost sai mööda vaevalt paar-kolm aastat, kui "natsionalistidest" üldjuhid külmale maale kupatati. Kõik peale Ernesaksa. Kuidas siis nii, on küsitud? Kuidas tema pääses, kes teda kaitsetes? Toimik oli temalgi juba avatud ja "kodanliku natsionalisti" silt külge kleebitud (mõelgem tema kahe venna saatusele: Osvald emigreerus USAsse ja töötas panganduses, Erich kaitses Saksa mundris Eesti vabadust Sinimägedes). Tema süda aimas halba, ta olevat olnud hirmul ja endasestõmbunud. Isegi tema rahva rinnas juba armsaks saanud "Mu isamaa" tembeldasid punavõimurid natsionalismi õhutavaks ja kontserdikavadesse mittesobivaks. (Siiski elas see armas laul need rasked ajad seda mõjuvamalt üle kontsertide lisapalana).

kinni. Partei keskkomiteele esitati võimeestele meelepärane kava, kohapeal lauldi seda, mis tarvis. Kord oli Belgorodis välja kuulutatud suur estraadikontsert Eesti riikliku meeskoori ja Jugoslaavia est-raaditõe Radmila Karaklaici osavõtul. Karaklaici publik oli saali vallutanud ja RAMi kui "soojendusbändi" hakati välja vilistama. Lavale saadeti paber sõnumiga "uhodite ot sjudovo i bolše ne prihodite" (kaduge siit ja ärge rohkem tulge). Ernesaks tegi kava hoobilt ringi ja sai siingi lõpuks oma marulise aplausi kätte.

Kaug-Idas Ussuriiskis koostasid dirigendid (Ernesaks nende seas) saalitäiele sõdurpoistele käigupealt täiesti uue, populaarsema kava, kus anti rohkem ruumi pika reisi kaasa teinud duetile Jüri ja Riina Gerretzile. Viimane oli ainus naine laval, pealegi kaunis. Sõdurpoisid hakkasid skandeerima: "pianistku, pianistku", kuni saidki mitu lisapala ühes Riina Gerretzi elegantse lavaletulekuga.

Karagandas oli 1956. aastal vangide mäss, mille mahasurumiseks kasutati ka kultuurirelva. RAM sattus parajasti seal kandis olema ja koor suunati vange rahustama. Kui kaheksakümmend meest, frakid seljas, läbi lärmava mitmetuhandelise mees-tesumma barakis kokkuklopsitud lavale astusid, tõusis vile ja lõugamine laeni. Paar esimest laulu mattusid totaalsesse märulisse ja mahorkavingu. Siis võttis kontserdi teadustaja Paul Kalde kasutusele oma kõige mahlakama vene keele ja sai puhvaikamere rahulikumaks, nõnda et Ernesaks suutis järgnenud vene rahvalauludega juba mõjule pääseda. Lõpulaulu "Vetšerni zvon" kuulsid vangid hiirvaikselt ega plaksutanud enne, kui lauljad olid barakist lahkumas. Selliseid seljavõite saavutati "suure kodumaa" reisidel sageli.

Ka kodukamaral juhtus Ernesaksa eestvõttel asju, mis punavõimu herilaseraku sumisema ärritas. Näiteks koostas koorisektsioonide nõukogu Ernesaksa initsiatiivil 1969. aasta juubelilaulupeo esimese päeva kontserdikava peamiselt üldlaulupidude menulauludest (nagu Kunileiu "Sind surmani", Saare "Põhjävaim") ja pakkus selle üldlaulupeo peakomisjonile. Et peo teise kontserdi kavas oli vennasrahvaste laule ning muidugi ka parteid ja nõukogude võimu ülistavaid laule, tundus otsustajaile kõik korras olevat ja pidu tohtis alata. Kui kaks päeva oldi isamaad ja rahvast ülistatud ja

Ernesaks ei olnud teab kui julge vette hüppaja, kuid et teda sinna nõukaajal alalõpmata tõugati, ujus ta välja kõige sogasemastki veest.

FOTOD RAHVUSMEESKOORI ARHIIV

Ernesaksa "Mu isamaa" ning Raimond Kulli "Kodumaa" Ernesaksa juhatusel peo pidulikuks lõpetuseks lauldud-mängitud said, tõusis rahva vaimustus taevani. Siis aga lõi otsekui selgest taevast välk sisse. Peokülaliste esimeses reas oli kontserti ja lauluväljakul toimuvat teraselt jälginud NSVLi kultuuriminister Jekaterina Furtseva koos kaaskonnaga Moskvast. Seltsimehed asusid seisukohale, et neid on kutsutud osa saama eestlaste natsionalistlikust "prazdnikust-demonstratsiasit". Milline jultumus! Ei kujuta ette, kes EKP ladvikust kõik pähe said. On teada, et Arnold Green vabastati peakomisjoni esimehe kohalt ja Ernesaks... Ernesaksaga ei juhtunud kõige vähematki. Küll aga tuli juurde uusi sõpru, teiste hulgas ka Arnold Green, kellest sai oodatud külaline Ernesaksade Oru tänava kodus. Möödus vaid mõni aasta, kui isepäine Gustav korraldas jälle midagi sellist, mis Maarjamaa kultuurielu kihama lõi. 1970. aastate algupoolel sündis maestrol idee lavastada RAMiga Karl August Hermannii omaaegne "Laulu ja mängu leht". Tõhe sukkeldusid dirigendid, RAMi juhtkond, ansamblid, laulumeeste puhkpilliorkester Kaarel Tuberiku juhtimisel, abimehed ja nõuandjad väljastpooltki. Esimene kontsert Estonia kontserdisaalis oli tohutult menukas, kompartei "kultuuriluurajate" arvates isegi lubamatult edukas. Leiti, et ajakirjast võetud lause "Tšaikovski oli nii oma hingelt kui muusikalt täitsa venelane" ja sõnad "kui on hüva pärituul, lendab vene nagu kuul" Hermannii laulukesest "Süda tuksub" on suure vennasrahva suhtes solvavad ja et kogu kontsertetendus on üks läbinisti natsio-

nalistlik meeleavaldus. Anti karm käsk kava nõukogulikuks ümber muuta (päris ära keelata ei saadud, sest kontserdid Tartus ja mitmel pool mujal olid juba välja kuulutatud). Kohitsetud kava prooviti veel paar korda esitada, kuid publiku huvi oli kustunud ja asi sellega maha maetud. Kõik tähtsamad tegelased peale algataja Gustav Ernesaksa käisid kultuuriministri esimese asetäitja sm Raoul Viiese juures kohvil ning filharmoonia kunstiline juht Olga Rudneva, kes oli usaldanud NSVL rahvakunstniku Gustav Ernesaksa kogemusi ja poliitilist küpsust, lasti päevapealt ametist lahti. Ernesaksa ei puudutatud, tema ei saanud ega tohtinudki süüdlaseks jääda (süüdlaseks milles?; kas selles, et julgeti laulda vanu armsaid laule ja meenutada endiseid aegu?). Ega see olnud ainuke juhtum, mil toonased võimurid end ise nõmedikku sõitsid. See oligi nõukogude ladviku privileeg.

Suurmeistri pisikestest fopaadest

Ernesaks oli inimesena lihtsurelik, "hall ja tõsine, nagu raudkivi" (Mats Traat). Kuid tema väiksempi eksimine paistis rohkem välja. Vaevalt poolteist aastat kokkulaulnud RAM (toonase nimega ENSV riikliku filharmoonia meeskoor) sõitis juba 1946. aasta varakevadel esinema Moskvasse. Anti neliteist kontserti, sealjuures kaks Tšaikovski nimelises kontserdisaalis. Kõik tajusid suurt vastutust, kõige enam närveeris muidugi Ernesaks. Nii andiski ta oma "Sõduri lohutuse" helistiku koorile kvart kõrgemalt ja esimene tenor hõiskas teises oktavis. Pärast kontserti tulid paljud Moskva muusikategelased maestrot ja koori õnnitlema, kuulus tenor Kozlovski ei jõudnud ära imestada: "Kakie u vas tenora!"

Teame, et Ernesaks oli väikevormide meister. Arvatakse, et ületamatu. Kuid suuremate teoste juhatamisega võis tal raskusi tekkida, mispärast ta andis need meelsasti "poistele" juhatada. Kord kuuekümnendatel oli Riia ülikooli aulas avanumbriks *Dies irae* Cherubini reekviemist. Millegipärast otsustas Ernesaks ise juhatada, ehkki see on teose kõige pikem ja nõudlikum osa, alguses lühike orkestri sissejuhatus. Olude sunnil esitati *Dies irae* klaveri saatel ning Valdur Roots alustas bravuuriselt. Ernesaks oli nähtavasti sellest nii haaratud, et magas koorile sissenäitamise maha. Agaramad astusid omapead sisse, enamik jäi ootama,

mis saab. Mis muud, kui maestro löi kaose kinni, alustas uuesti ja viis loo ilusa lõpuni. Rahvale on meelepärane, kui kuulsusedki vahel inimlikult eksivad.

Ernesaksal valmis neljakümnnendate lõpul ooper "Tormide rand". Paul Karp oli toona Ernesaksa ooperite orkestreerija ja heliloojate liidu töökoosolekul mängiti ooper klaveril ette. Autor ise olevat ettemängimisele hilinud ja kui kõik heliloojad olid tunnustust avaldanud, küsitud ka Ernesaksa arvamust. Sõnavõtt olevat olnud lakooniline: "Teoses on huvitavaid kohti, kuid kes selle ikkagi kirjutanud on?" Ta polnud orkestratsiooni klaverivarianti varem kuulnudki.

RAMi kõige suuremaks vaenlaseks pidas Ernesaks vähest (muusikalist) haritust (teisel kohal oli viin). Kord kutsus ta noored oma kabinetti ja küsis, mis haridus kellelgi on. RAMi koormeister ja kvarteti RAM-3 juhendaja tenor Ole Valgma vastanud, et ta on lõpetanud konservatooriumi koorijuhtimise erialal. "See on väga hea, kuid ma küsin veel kord – mis haridus teil on?", polevat Ernesaks rahul olnud.

Lõpetuseks

Türannide kukutamine ja riigipöörded toimuvad üleöö, rahva vabanemine vaimsest ikkest võtab palju aega. Hea, et Eestis suurte muutuste pöörises kultuurikambreid kraamides mõni nõukaaegne väärtnähtus siiski alles jäi. Ka RAM vaakus hinge, kuid suuresti tänu Ernesaksa olemasolule sai koor isamaalastest luuameestelt oma "turgutava lutipudeli" ja on taas tegus ja vajalik. Ernesaks oli ka Laulva revolutsiooni ajal lauluväljakul oma rahva keskel, kuid tema emotsioone ei tea keegi kirjeldada, sest tema usk ja lootus jäid tema endaga. Kord oli mul 1989. aasta talvel õnnelik võimalus maestrogaga tema Oru tänava kodu köögis kohvitassi juures ilmaasjust juttu ajada. Tema ootus oli, et iseseisvuse poole pürgides mindaks edasi ikka tasa ja targu, et "poisid vinti üle ei keeraks". Kahjuks ei lubanud heitlus surmatõve ja perekondliku surutisega lauluisal Eesti vabaks saamisest täit rõõmu tunda. Nii see läks...

Just praegu, kui veel kestab Ernesaksa aasta, peaks keegi sõna valdav laulutaadi kaasaegne alustama suurmehe saaga raamatuste raiumist. On aeg, on ülim aeg seda teha, sest kord tuleb tund, mil keegi ei mäleta enam kedagi, kes Ernesaksa mäletaks.

Heliaatomite uus kaldenurk

MAILIS PÖLD

vabakutseline

25. oktoobril esines Perugia's Irina Zahharenkova, keda itaalia publik seostab eeskätt Terni Alessandro Casagrande nimelise rahvusvahelise pianistide konkursiga. Kevadsuvel 2006. aastal võitis Zahharenkova sellel konkursil esimese preemia ning kaks eriauhinda. Neist ühe, nimelt Mozarti sonaadi interpretatsiooni eest oli välja pannud Renzo Trevisani nimeline klaveriõppekeskus Perugia's, mis ühtlasi kandis hoolt äsjase kontserdi korraldusliku külje eest.

Zahharenkova kontsert toimus Auditorium Marianumis. Esinemispaik jääb Perugia's päris südamest, toomkirikust ja Prioride paleest mõneminutilise jalutuskäigu kaugusele allamäge. Kui pisut veel edasi minna, võib end leida tillukesest keskajal rajatud botaanikaaiast, kust avaneb lõputu panorama. Talve taandudes puhkeb seal öide linna varaseim sidrunipuu. Aia külje alt jookseb vana kiviplaadidest tee. See suundub Püha Peetri kirikusse, muiste palverändurite esmasesse sihtkohta Perugia's. Kaks aastat tagasi apolodeerisid perugialased seal Tõnu Kaljustele, kes Pärdi, Bachi ja Rahmaninovi loominguga juhatas tookord sisse adventiaja kontserdid. Oli väga ilus õhtu ja kirik rahvast puupüsti täis. Nii et üks soodsate koordinaatidega paik Eesti muusikutele.

Ka Auditorium Marianum on tegelikult kirik, õigemini endine kirik, mis 1961. aastast alates täidab kontserdi- ja konverentsisaali funktsiooni. Samas hoonekompleksis tegutseb muusikakool, sealset vaimulike valve all olevast noodikäsikirjade kogust ei laenutata kellelegi midagi välja, kõike saab konsulteerida kohapeal, vajadusel ka orelil või klaveril taga. Saja viiekümne kohaline saal on väga hea

akustikaga, kammerlikud mõõtmed lubavad detailidesse süveneda, ideaalkõrguses laevõlv annab helile suursuguse kaare ja tagab ühtlasi läbipaistvuse.

Irina Zahharenkova soloõhtu avaloona kõlas Debussy "Suite Bergamasque". Puhta, piduliku joonega *Prélude*, vaigse särtsatusega süttivad rütmifiguurid. *Menuet* astus Zahharenkoval tavapärast natuke väledamalt – mitte uude kuube rõivastatud vana tantsu stilisatsioon, vaid spontaanne, vaimukate intonatsioonikäänakutega arenev mõte. Seejärel *Clair de Lune*. Olen alati arvanud, et seda osa võiks parem eraldi loona mängida. Muust täiesti lahus, sest süüdi sees tekitab ta vaid segadust. Tavaliselt kulub ju mängija arm jäägitult kuuvalguse valamisele, ülejäänud pudeneb koost, piseneb illustratiivseks heliinfoks ning kuulaja meeltesse jääb kokkuvõttes tuikama haige hõbe. Aga ma korrigeerin oma senist arvamust meeeldi. Nimelt selgus, et kuuvalgust võib rahumeeli ka tantsude vahele kallata, sõltub lihtsalt doosist ja temperatuurist. Zahharenkova pakkus uinuti asemel välja jaheda maalinu. Unenäoline pilt ilmsi vaatamiseks. Ning vormi seisukohalt tundus too *attacca* üleminek *Passepied*'le ainuõige lahendus. Ei mingit venivat tähendusrikust või kaduva ilu veelkordset tagaõhkamist – lummuse järsk katkestus.

Raveli "Jeux d'eau" oli kümbeluse kõrval. Puhkus sootuks teises, pealtnäha peibutavas, tegelikult püüdmatus, kõlamulje põhjal mitte niivõrd klahve kui keeli pidi mänglevas elemendis.

Esimese poole lõpetas Beethoveni Sonaat As-duur op 110. Patt oleks Zahharenkova kavast midagi ekstra välja noppida, kuid Beethoveni pidanuks tol õhtul

linti võtma. Mõtte avaruse ja värskuse, dramaturgilise närvi ja dialoogilise mitmeplaanilisuse poolest oli see kahtlemata kontserdi kõrghetk. Sonaadi esimene osa laulis Beethovenil tulevikust, Zakharenkoval samuti. Peateema vormus unistuslikult, otsekuu esmakordselt üldse. Ent juba tiksusid ka 32-ndikud, laitmatud ajanäitajad minevikust, range sisemine osuti iga neljase grupi *staccato*'s alghelilt õhkkergena aina edasi nõksatamas. Teine osa *Allegro molto* oli tõepoolest väga kiire, lausa sündmuste tulv ja kuhjumine, ent vahetult enne sõlme jooksmist leidis mõte eksimatult murdepunkti ja võimaluse uueks jätkuks. Kolmanda osa *Adagio, ma non troppo* retsitatiivsus ning striihiarheoloogia tugevdas veelgi seda ajasilda, mis oli laulnud ja tiksunud esimeses osas. Aga nüüd viis sild minevikku. Fuugavormis neljas osa. Et aru saada, kuidas Zakharenkova fuugat mängis, peaks lugeja endale 6/8 taktimõõdus teema hakatuks ette laulma. Igaüks teab, et sellist kvartide najal ehituvat ja tertsi-kiigelt hoogu võtvat teemat tuleb hoolega intoneerida, vastasel juhul jäävad helid sihitult turnima. Zakharenkova intoneeriski. Ja nii põnevalt, et kuulaja mällu jäi helisema korraga kolmes vaos pürgiv teema: nii ettelauldud tervikliin kui ka ülemistest (re-bemoll-mi-bemoll-fa) ja alumistest (la-bemoll-si-bemoll-do-re-bemoll) sekunditest kujunev liikumine, kumbki iseseisva kõlalise värvinguga. Pole vist vaja lisada, kui võrd ruumiliseks ja hümnilikuks kujunes fuuga tervikuna.

Teises pooles kõlasid Brahmsi Variatsioonid ja fuuga Händeli teemale. Zakharenkova on otsekuu loodud variatsioone mängima. Ta tunnetab seda, et variatsioonivorm kujuneb tõeliselt haaravaks tihti-peale vaid nüansivarjundi võrra eristuvate lülide haakudes. See oli lõputult kannatlik meisterdamine ja kahe ajastu ühte sulatamine. Fuuga kui lugulaul.

Interpretatsioonikunstis peetakse õnnelikuks neid hetki, kui heliaatomid kalduvad äkki ootamatult skeemist kõrvale ning rikkastavad traditsiooni uue kaldenurgaga. Irina Zakharenkova kontserdil see sündis ja oli pidevalt õhus. Ning saalitäiele rahvale läks aatomite uus kaldenurk väga korda.

Selle artikli ilmudes on Zakharenkoval arvatavasti seljataga järjekordne Itaalias käik: Casertasse, kammerkontsertidega.

Lõpetuseks mõni sõna siinsest kontserdielust. Paralleelselt Zakharenkova kontser-

diga toimus Perugia tihedaima kavaga kontsertorganisatsiooni, Amici della Musica avaüritus. 24. ja 26. oktoobril esitas Alexander Longuich *fortepiano*'l kõik Beethoveni klaverikontserdid; 2. novembril esines Mitsuko Uchida; uue põlvkonna pianistidest on tänavu tulemas Shai Wosner, Herbert Schuch, Jonathan Biss ja Jin Ju.

Irina Zakharenkova esinemas Perugias.

Irina Zakharenkova pärast kontserti ühenduse "Renzo Trevisan" juhtide abielupaar Silvia Moretti ja Andrea Trevisaniga (Renzo Trevisani poeg).

FOTOD PAOLO OTTAVIANI

MINU JÕULUMUUSIKA

TANEL RUBEN
jazzmuusik

Minu jõulukuu on mitmel rindel tõine, seotud enamasti musitseerimise ja muusika õpetamisega. Siis, kui on vaba aega, olen sunnitud kodus laste keskel kõikvõimalikke jõululugusid tarbima ja nii on minu enese isu jõulumuusika järele väga väike. Aga kuulata võib alati midagi uut ja mitte igapäevast. Näiteks ostan endale jõululingiks Arve Henrikseni plaadi "Cartography" ja võib-olla veel mõne, mida muidu ringi tormates pole aega kuulata. See oleks kindlasti tore jõulumuusika.

HELEN SILDNA
kontserdikorraldaja

Ma ei ole kunagi olnud suur jõululaulude huviline ja kui erinevad esitajad hakkavad detsembrikuus ette kandma töötusi jõululauludest, olen alati pisut hämmingus. Eelkõige huvitab mind aastaajast olenemata ikkagi artisti originaallooming ja see, mis tal just hetkel kõige rohkem südamel on. Kui südamel on jõulud, siis miks mitte ka juulikuus. Hubastel külmadel õhtutel on aga minu lemmikplaadid Joni Mitchelli "Travelogue", Kate Bushi "Aerial", Robert Planti ja Alison Kraussi "Raising Sand", Scott Walkeri "Scott 4", Laura Nyro "More Than a New Discovery" ja Bob Dylan "Blood on the Tracks". Olgu, üks jõululugu ka: Vashi Bunyani "If in Winter".

Norra festival "Punkt" kasvatab juuri üle Euroopa

MADLI-LIIS PARTS
jazziajakirjanik

Kui paljud festivalikorraldajad võivad julgelt öelda, et nende festivali teatakse kui lennukalt originaalset ja ainulaadset sündmust? 4.–6. septembrini Norras toimunud festivali "Punkt" tiimil õnnestus kuulda suurimat kiitust isegi *ambient*-muusika ikoonilt Brian Enolt, kes tunnistas, et just "Punkt" on tema unistuste festival – erilise loomingulise energiaga intiimne, raamidest prii kohtumispaik. "Punkti" idee, *live remix*, on imelihtne. Kontsert taasesitatakse vahetult pärast selle lõppu, tõlgendajateks muusikud, kes on pingsalt kuulanud, salvestanud enda jaoks kontserdi olulisemad detailid ning leidnud isikupärase võtme äsja kuuldu peegeldamiseks. Millise pakendi saab briti helilooja Gavin Bryarsi, helilooja ja trompetisti Jon Hasselli või *zen-funk*'i meistri Nik Bärtschi ohjatud Ronini muusika, oli etteaimamatu.

"Punkt" on kindlate mängureglitega laboratoorium, kus eksperimenteeritakse korraldajate jaoks huvitava muusikaga. Žanritel pole tähtsust. Publikul, keda tänavu kogunes kolme tuhande ümber, on võimalus kogu protsessi jälgida. Nagu kinnitavad korraldajad, on see mäng riski piiril, sest tulemust ei tea keegi ette. Võib juhtuda midagi unikaalset ja helget või jääda pinnale hoopis küsitava väärtusega uitideed. Et kirjeldatud kontseptsioon üldse toimiks, peab ühes hoones olema kaks hea akustikaga kontserdisaali. Kindlasti on vaja virtuosseid, improviseerimist armastavaid, elektroonikaga sina peal olevaid ja piirideta mõtlemaid muusikuid. Kristiansandi kesklinnas Agder-teatris olid kõik tingimused täidetud.

Ehkki "Punkti" on Kristiansandis korraldatud vaid neli korda, sõideti tänavu kõmu tekitanud festivali kaema kogu maailmast. USAst, Kanadast ja Euroopast pärit mäenedžere, produtsente ja ajakirjanikke oli üle viiekümne. Sündmuse erilisust tõendab ainuüksi fakt, et vaid 1,9 miljoni Norra kroonise (ca 3,6 miljonit Eesti krooni) eelarvega festivalil viibis pikemalt Brian Eno, kes jääb muusika- ja kunstisündmuste korraldajatele tavaliselt kättesaamatusse kõrgusse, kuna meest ei kõida peaesinejaks olemine ega paindlikud honorarid, vaid erakordne idee.

Muusikamaailma kaardile kirjutasid 70 000 elanikuga Kristiansandi ja "Punkti" lapsepõlvesõbrad Jan Bang ja Erik Honoré,

Teistmoodi lavapilt
teistmoodi festivalilt:
Jon Hassell ja
Maarifa Street
FOTO MADLI LIIS PARTS

kes on elektroonilise muusika ja jazzi vallas tegevad nii muusikute kui ka produtsentidena. 2000. aastal käisid nad välja idee, millest haaras kohe kinni enamik Jani ja Eriku kolleege, Norra jazzmuusika eliit, keda teab hästi ka meie publik – Nils Petter Molvaer, Arve Henriksen, Eivind Aarset, Sidsel Endresen, DJ Strangefruit, Audun Kleive, Rune Arnesen jt. “Punkti” toimkonnas on aasta ringi paar-kolm inimest, kelle festivali ajal lisandub umbes seitsekümmend abilist. Ükski korraldusega seotud inimene palka ei saa.

Kunstiline juht Erik Honoré rõhutas, et nad on soovitud tekitada võimalikult vaba ja piirideta atmosfääri. Õhkkond oligi hästi kodune, tekkis ühise perekonna tunne, kus kõik olid omavahel justkui vanad tuttavad. Eks “Punkt” olegi pidevalt eriliste reeglite järgi arenev perekond. Honoré kirjeldab festivali kui sugupuud, kus okstest kasvavad võrsed ning iga võrse tähendab uut inimest, kes on “Punktiga” seotud. See on festival sõpruskonnale, mille iga liige toob uusi sõpru. Alustati vaid norralastega, siis tuli juurde Jon Hassell – kuna Eivind Aarset ja Jan Bang mängisid tema grupis ja neile tundus, et oleks lahe koos midagi teha. Arve Henrikseni ja tema abikaasa, lauljatar Anna Maria Frimani kutsel saabus Gavin Bryars. Seda jada võiks veel pikalt jätkata.

Üheks põnevamaks kontserdipaariks kujunes Nik Bärtschi Ronin ja kontserdi remiks, mille löid Nils Petter Molvaer, Rune Arnesen ja Eivind Aarset. Kui Bärtschile on pala loomine väga pikk arendusprotsess, siis norralased pidid seda tõlgendades toime tulema ülimalt lühikese ajaga. Tulemus sai minimalistlik ja kaunis. Bärtschi enda jaoks on remiksimine pigem filosoofiline küsimus: “Kas remiks tähendab sama, mis improviseerida meelde jäetud või salvestatud fraaside põhjal? On see sõna “improvisatsioon” teine tähendus või uus, eriline taktika, kuidas mõista ja austada teise ansambli muusikat? Keegi võiks remiksimeelset minna sammu edasi, unustada elektroonilised vahendid ja teha sama ilma võimaluseta salvestada ja sämplida, kasutades üksnes tavalisi instrumente.”

Suurepäraseid hetki pakkus ka norra noor tenorsaksofonist Hakon Kornstad, kes on viimasel paaril aastal jäänud silma just sooloprojektiga. Sama osav kui saksofonistina, on ta ka sämplijana. Tema pooltunnine kontsert oli täis energialaengu poolest

äärnuslikke, sugestiivseid kõlapilte, viiteid erinevatele žanritele. Noormees esines pea-aegu pimedal laval, kus teda võis näha vaid kardinatete kuvatud mustvalgel pildil. Kornstad oli ka ainus, kes osales iseenda kontserdi remiksimisel.

“Punkti” võib pidada pigem multimeediafestivaliks. Erik Honoré sõnul hõlmab multimeediakunst juba kolmandiku programmi. Väga mõjuva etenduse nii kõrvale kui silmale korraldas helilooja Peter Schwalm, kes oli “Punktil” juba kolmandat aastat. Koos briti kunstniku Sofie Clementsiga esitleti viimase projekti “Evensong”, kus muusikud toetasid visuaale hüpnotiseerivate rütmimustrite ja muutuvate kõlapiltidega. Kolmel ekraanil vaheldusid urbanistlikult külmad ja abstraktsed geometrilised kujundid, mis kohati põimusid looduspiltidega lainetavast veest ja kajakatest. Tegemist oli tõelise seisundietendusega, millest oli kahju välja tulla. Läbimõeldud intensiivne visuaalne lahendus oli ka brittidel Seb Rochfordil ja Leafcuttel Johnil. Ühelt poolt raamis seda raju punkrockilik etendus ning teisalt malbe folktrubaduuri lähenedamine, mis tekitas publikus tugevaid laharvamusi. Muusikud kasutasid ühe visuaalse sõnumina Barack Obama kõnet, kui too teatas oma otusest kandideerida presidendiks. See oli ainus poliitilise alatooniga etteaste kogu festivalil.

Kristiansandi Sörlandetsi kunstimuuseumis eksponeeriti Brian Eno audiovisuaalset installatsiooni “77 Million Paintings”. Teosel on kindel vorm, mille sisuks on pidevalt muutuv kollaaž. Kollaaž on kokku pandud rohkem kui neljasajast pildist, mille muutumist ja vaheldumist juhib arvuti. Nii on tulemus alati ainukordne. Eno ise näeb seda kui visuaalset muusikat. “Inimesed on harjunud, et maalid on püsivad ja muusika liigub. Mina püüdsin luua olukorda, kus maalid käituvad sarnaselt muusika põhimõtetega, on liikumises ja teos on justkui alati uus,” kirjeldas Eno.

“Punkti” kavva kuulusid ka kunstimuuseumis toimunud publikurohked seminarid. Gillian Moore Londoni South Bank Centre’ist rääkis, kuidas ta on ühendanud klassikalise muusika kaasaegse popi ja elektroonikaga ning muutnud sellega noortele huvitavaks ka Stockhauseni, Berio või Reichi. Gavin Bryars rääkis muusika kirjutamise protsessist, meenutades muu hulgas hea sõnaga ka koostööd Eesti Rahvusmees-

kooriga. Elegantset sõnamängu ja sügavat filosoofilist sisu tõi festivalile Brian Eno ja Jon Hasselli vestlus, mis kandis pealkirja “Conversational Remixes” ja oli inspireeritud Hasselli peatselt ilmuvast raamatust. Vanad sõbrad ja mõttekaaslased pakkusid saalitääle publikule tõsist mõtteainet üldinimlikel eksistentsiaalsetel teemadel, vürtsitades seda elutervelt iroonilise mõttemängu pingpongiga.

“Punktil” juba kolmandat korda viibinud Jon Hasselli aura hõljus festivali vältel kogu Kristiansandi kohal, ilma et enamik linnaelanikke seda oleks teadnud. Hassell oli teinud toomkiriku kelladele umbes viiesekundise seade ja nii kõlasid kellad igal täistunnil tavapärasest erinevalt. Juba seitsmekümnendatel tegeles Hassell palju väli-tingimustes toimuvate audioprojektidega ja nii oli Kristiansandi kiriku kelladele teistsuguse kõlapildi tekitamine talle põnev. Jon Hassellile kuulus ka au festival lõpetada, olles oma grupiga Maarifa Street viimase remiksisesiooni peaesineja. Publik oli tunnistasjaks väga värskete muusikale, sest uus plaat peaks ilmuma alles lähikuudel. Väga olulist rolli mängis Hasselli kontserdil ka visuaalne stsenaarium. Muusikud olid lavale seatud nii, et nende varjud elasid lava seintel oma elu. Selles vaheldusid selged jõulised toonid hāgusate peegeldustega, mis tõid ka muusikasse unenäolise maailma.

““Punkti” kontseptsiooni saab rakendada mitmesugustes tingimustes ja muusikud saavad töötada erinevates olukordades,” räägib Honoré. “Loomulikult peame kohandama oma mõtlemist ja võib-olla isegi tehnoloogilisi detaile. On väga suur vahe, kas mängida koos india flöödimängijaga või kammerorkestriga, kuid põhimõte jääb samaks. Teeme kahte asja: sämplime nüansse ning olles inspireeritud äsja kuulnud muusikast, kanname oma vahetuid mõtteid edasi *live remix*’i.” Honoré näide kammerorkestrist ja india flöödimängijast on väga kohane, sest paari aastaga on “Punkti” idee muutunud ihaldusväärseks ka festivalikorraldajatele ning see elab värvikat rändurielu. Nii on “Punkti” esitletud kahel festivalil Saksamaal, samuti Indias. 20.–22. novembrini toimus “Punkti” minifestival Londoni jazzifestivali raames. Järgmisel aastal jõuab *live remix* esialgse kava kohaselt veel neljale-viele jazzifestivalile Euroopas ja arvatavasti paarile festivalile USAs.

Tarmo Vaask töötas Bremenis koos Katharina Wagneriga

PRIIT KUUSK
muusikaajakirjanik

Saksamaal mitmes muusikateatris ja mitme orkestri ees tegutsenud Tarmo Vaask sai suure tunnustuse osaliseks pärast Wagneri "Rienzi" esietendust Bremeni Teatris. Kuna etenduse lavastajaks oli Wagneri lapselapselaps Katharina Wagner, kellest nüüd on värskest saanud ka Bayreuthi festivali juht, kujunes esietendus sündmuseks, äratas tähelepanu kogu Saksamaal ja kaugemalgi. Lisagem veel, et Katharina Wagner teeb praegu aastas vaid ühe lavastuse.

Katharina Wagner ütleb oma vaarisa varajase traagilise lavaloo kohta: "Vähesed teatrid julgevad meil "Rienzit" kavva võtta, kuna see on nii suur kooriooper." Bremeni teater võttis selle riski, kuna tuli harukordne lavastaja ning teatri koori tase on teadaolevalt väga kõrge.

Wagneri järeltulijaga tegi lavastuseks viljakat koostööd Bremeni teatri kooridirektor ja dirigent Tarmo Vaask. Ta ütleb: "Kuna see teos on ooperiliteratuuris koorile üks mahukamaid ja komplitseeritumaid, röömustasin seda enam tähelepanust ja arvustajate ühisest kiidust minu õpetatud kooridele." Die Welt: "Bremeni teater on vokaalselt haruldaselt kõrgel tasemel. Hiilgavad koorid (koormeister Tarmo Vaask) näitavad, et siin ollakse teadlikud sellest, mida tänapäev meilt ootab." Hamburger Abendblatt: "Koori ülesastumised olid draamatilise Tamara Klivadenko (Adriano) suurepärase esituse kõrval õhtu parimateks hetkedeks." Münchener Merkur: "...lugu oleks valmistanud pettumuse, kui poleks Bremenis olnud sellist fenomenaalset koori." Süddeutsche Zeitung: "...fantastiline koor." Mannheimer Morgen: "...seda röömustavam oli nii lauljate tase kui ka kõrgeimal tasemel ette valmistatud kooriesitus." Bild: "Ka koor paistis silma ülimalt suurepärase esituse poolest." Thüringer Allgemeine Zeitung: "...eriti Tarmo Vaaski ette-

Tarmo Vaask (keskel) lavastaja Michael Sturmiga Ludger Vollmeri ooperi "Vastu seinä" proovis. FOTO ERAKOGUST

valmistatud ooperikoor oli õhtu naelaks, esitades oma ulatuslikku partiid lausa briljantselt. Publik jagas koorile suurepärase saavutuse eest etenduse lõpul tugeva aplausiga ohtralt kiitust." Kõik arvustused pärinevad 13. oktoobri ajalehtedest.

Telekanalite RTL, Sat 1 ja ARD/ZDF uudised edastasid "Rienzi" lavastuse videoklippe. Arvustusi tuli järjest juurde, ka välismaiseid. Saksa tähtsaim kultuuriajaleht Die Zeit kirjutab 16. oktoobril: "Haruldane lauljate tase nii muusikaliselt kui ka lavastuslikult paindliku kooriga (koormeister Tarmo Vaask) muudavad viievaatuselise "Rienzi" etenduse tõeliselt nauditavaks." Wiener Zeitung: "Mõjuvaim on Rienzit laulnud Mark Duffini kõrval ooperi tõelise peategelase, koori, suurepärase esitus." Financial Times: "...ooperi kooriosa tugev esitus kompenseeris pisut lavastuse üldist piinlikuvõitu poseerimist." Esietenduse päeval Neue Osnabrücker Zeitungis avaldatud intervjuus kiidab pikalt koori ka Katharina Wagner. Sügisel mängitakse "Rienzit" üheksal õhtul. Teatri reklaamiosakonda

on kogunenud 47 saksa- ja muukeelset arvustust, kusjuures ajakirjade omad on veel tulemata.

Bremenis on praegu kavas seitseteist etendust Tarmo Vaaski ettevalmistatud kooriga. Kevadel dirigeeris ta ka Ameerika helilooja Gershon Kingsley kooriooperi "Raoul" (Raoul Wallenbergist) lavalist esiettekannet. Kahekümne kaheksandal novembril dirigeeris Vaask mitmekülgse muusiku, viiuldaja ja helilooja, ka džässiga seotud Ludger Vollmeri (s 1961) uue lavateose "Gegen die Wand" ("Vastu seinä", türgi migrantide teemal Fatih Akini populaarse filmi järgi) esiettekannet. Orkestris mängivad kaasa ka mitmed türgi pillimehed. "Ooperikooriga on olulisemad tööd Straussi "Salome", Mozarti "Võlflööd", Verdi "Nabucco", Rossini "Maometto II" ja Peter Ruzicka komplitseeritud uusoooper "Celan" – töökoormus on suur," ütleb Tarmo Vaask lõpetuseks. Muuseas on Tarmo Vaask ka "ESTO 2009" kooride juht, tema koostatud laulik tuleb trükist just nüüd jõulukuul.

Detsember

valikkontserdid

T 16. detsember kell 19 Estonia kontserdisaal
 K 17. detsember kell 19 Jõhvi kontserdimaja
 N 18. detsember kell 19 Pärnu kontserdimaja
 P 21. detsember kell 16 Vanemuise kontserdimaja

Elu on reis!

SOFIA RUBINA ja VILLU VESKI ANSAMBEL

N 18. detsember kell 19 Vanemuise kontserdimaja
 R 19. detsember kell 19 Estonia kontserdisaal
 L 20. detsember kell 17 Jõhvi kontserdimaja
 P 21. detsember kell 17 Pärnu kontserdimaja

Händel. Oratoorium "Iisrael Egiptuses"

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR

KÄDY PLAAS (sopran), **IRIS OJA** (alt)

THOMAS WALKER (tenor, Suurbritannia)

Dirigent **DANIEL REUSS**

R 19. detsember kell 19

Pärnu Issandamuutmise Apostliku Õigeusu kirik

L 20. detsember kell 19 Tallinna Jaani kirik

P 21. detsember kell 16 Leesi kirik

Peterburi mungakloostri koor **OPTINA PUSTŌN** (Venemaa)

Kunstiline juht **ALEKSANDR SEMJONOV**

Ortodoksne jõulumuusika

P 21. detsember kell 18 Tallinna Jaani kirik

E 22. detsember kell 19 Tartu Jaani kirik

T 23. detsember kell 19 Pärnu Eliisabeti kirik

Eesti heliloojate jõulumuusika

EESTI RAHVUSMEESKOOR

JANIKA SILLAMAA (vokaal), **VIRGO SILLAMAA** (kitarr)

Dirigent **ANDRES HEINAPUU**

N 25. detsember kell 15 Pärnu kontserdimaja

R 26. detsember kell 19 Vanemuise kontserdimaja

L 27. detsember kell 19 Estonia kontserdisaal

P 28. detsember kell 17 Jõhvi kontserdimaja

Pühademuusika

BEL-ETAGE ORKESTER

JAMES CLEVERTON (Suurbritannia)

HANNA-LIINA VÕSA, BIRGIT ÕIGEMEEL, JANA KASK

Dirigent ja õhtu juht **MART SANDER**

UMAPIDO

KU KESKKOTUS KÕVA, SÕS LADVA' LAULVA'

Võrukeelsete koorilaulude ja -seedete konkurs

Konkursile oodatakse võrukeelseid teoseid kõigile kooriliikidele. Oodatud on kooriseaded juba loodud lauludele ja uued koorilaulud.

Konkursi auhinnafond on 35 000 krooni.

**Võistlustöid 6 eksemplaris oodatakse
Võro Seltsi VKKF aadressil hiljemalt
31. jaanuariks 2009.**

Lähem info ja kontakt:

www.umapido.ee

Võro Selts VKKF

Tartu tn 48, 65609 Võro

tel 78 28750, 78 28752

projektijuht Triinu Ojar, tel 533 22 153

triinu.ogjar@wi.werro.ee

TÕSTA PILK JA
AVA SÜDA!

*Õhtu piini teata panimega
laste päevakast "Kõn"*

PILLE LILLE MUUSIKUTE TOETUSFOND
esitleb:

Tallinna Talvefestival

13. detsember 2008 - 4. jaanuar 2009

Talverõõm Raekojas

13. detsember 2008 kell 19.00

Hanna-Liina Võsa (sopran), Andres Kõster (tenor)
Oksana Sinkova (flöödi), Piia Paemurru (klaver)

28. dets. kell 16.00

Pille Lill (sopran), Marje Lohuaru (klaver)

30. dets. kell 18.00

EMTA Kammerorkester,
prof. Peeter Paemurru juhatusel

3. jaanuaril kell 18.00

Andrus Haav (viul), Ralf Taal (klaver)

4. jaanuaril kell 16.00

Virgo Veldi (saksofon), Madis Kari (klarnet),
Mati Mikalai (klaver)

www.plmf.ee

Tagasivaade rahvusvahelisele Heino Elleri nimelisele viiuldajate konkursile

NIINA MURDVEE

viiulipedagoog

11.–19. oktoobrini toimus Tallinnas neljas rahvusvaheline Heino Elleri nimeline viiuldajate konkurss, mille korraldajaks oli Eesti Keelpilliõpetajate Ühing. Konkurssi hindas kuueliikmeline žürii koosseisus professor Mark Lubotsky Hamburgi Muusikakõrgkoolist (esimees), London Guildhall School of Music & Drama professor Krzysztof Smietana, professor Juris Švolkovskis Läti Muusikaakadeemiast, professorid Mare Teearu ja Mari Tampere Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiast ning Andrus Haav, Soome Rahvusooperi orkestri kontsertmeister ja teise Heino Elleri nimelise konkursi võitja 1996. aastal.

Esimeses voorus mängis kaksikümend kaks viiuldajat seitsmelt maalt, kellest teise vooru lubati esinema kolmest ja viimasesse kuus interpreeti. Finaalis jagunesid kohad järgmiselt. Esimest kohta jagasid **Linnea Hurtia** Soomest ja **Magdalena Filipczak** Poolast (preemiasummaks oli mõlemale 4000 eurot). Teist preemiat välja ei antud. Kolmanda preemia vääriliseks peeti **Liis Joametsa** Eestist (preemiasummaks 2000 eurot). Diplomid pälvisid **Ivi Ots** Eestist, **Sara Edelävuori** Soomest ja **Sophia Kirsanova** Lätist (preemiasummaks igale diplomandile 800 eurot).

Lisaks andis žürii aukirja **Mari Pollile** ja **Kaija Lukasele** hea esinemise eest kahes voorus. Parimaks Heino Elleri teose esitajaks valiti Sara Edelävuori ja parimaks J. S. Bachi teose esitajaks Magdalena Filipczak. Viimasele kuulus ka EMTA eripreemia, milleks on esinemine EMTA sümfooniaorkestriga järgmisel hooajal. Eripreemiaid ja gasid ka mitmed organisatsioonid: Firma Thomastik esindaja Wolfgang Weiss andis üle preemiad summas 750 eurot Mari Pollile ja Kaija Lukasele. Neile kuulus ka Tallinna Kammerorkestri preemia, milleks on ühine kontsert järgmisel hooajal. Mari

Pollile kuulus veel ka Interpreetide Liidu preemia, milleks on soolokontsert järgmisel hooajal. Pille Lille fondi preemia läks jagamisele Mari Polli, Kaija Lukase ja **Danae Taamali** vahel. Ka siin olid preemiaks kontserdipakkumised. Ning lõpuks ka kaks preemiat Tallinna Kvartetiitl plaatide näol. Preemia nimega “Noor talent” läks esimeses voorus meeldejäädvalt esinenud **Kari Olamaale** ja preemia parima Paganini kapriisi esituse eest Linnea Hurttiale.

Enne viimast vooru õnnestus siinkirjutajal teha väike intervjuu žürii esimehe professor **Mark Lubotskyga**.

Professor Lubotsky, te olete meie muusikutele ammu tuttavad. Olete ju korduvalt esinenud Eestis, lindistanud palju muusikat ka Eesti Raadiotele, sealhulgas Eduard Tubina muusikat.

Tubina loominguga sain tuttavaks tänu Neeme Järville. Mängisime temaga Göteborgis aastaid tagasi Bartóki Viiulikontserti ning siis soovitati ta mul Tubina loominguga tutvuda. Hiljem esitasime koos Tubina Esimest viiulikontserti, ka helilooja ise oli kuulamas. Samuti mängisime koos Göteborgi Sümfooniaorkestriga Tubina Süiti eesti rahvaviisidest. Mõlemad teosed jõudsid ka plaadile.

Te ise mängite G. B. Guadanini viiulil aastast 1728.

Aastaid mängisin ma Ruggieri viiulil. Siis avanes võimalus osta Guadanini. See on see pill, mis oli enne professor Rabinovitši käes.

Teie loomingulises biograafias seisab tihe koostöö kahe nimeka heliloojaga – Benjamin Britteni ja Alfred Schnittkega. Teile on pühendatud kõik Schnittke viiulisonaadid, teine viiulikontsert...

Jah, Britteniga oli huvitav lugu. Kunagi

Soomlanna Linnea Hurtia kõrval tunnistati esimese preemia vääriliseks noor viiuldaja Magdalena Filipczak (fotol) Poolast.

FOTO INTERNETIST

kuulsin tema viiulikontserti juhuslikult raadiost, hiljem õnnestus osta Ungarist noodid. Mul oli väga hea läbisaamine Kirill Kondrašiniga, kuid see oli Ljubov Jedlina, kes tegi Kondrašinile ettepaneku kutsuda mind solistik ja võtta see kontsert oma orkestri repertuaari. Hiljem mängisin Britteni kontserti veel Voronežis, ka koos Veronika Dudarovaga, kuid plaadistasin Kondrašiniga. Ma tahtsin väga, et see plaat satuks Britteni kätte. Siin tuli appi professor Dubinski Borodini-nimelise kvartetist. Kui kvartett sõitis Jaapanisse kontserdireisile, võtsid nad plaadi kaasa ja saatsid sealt Brittenile. Ta saatis tervituse, kutsus mind Londonisse mängima, korraldas Londonis ise oma kontserdi ettekande ja dirigeeris, hiljem organiseeris ka lindistuse. Nendest aegadest tekkis ka minu lähem tutvus Mstislav Rostropovitšiga.

Koostöö Schnittkega on vist kogu mu

elu olulisim osa. See algas koos esimese viiulikontserdi esimese versiooniga. Aitasin tal teha teist redaktsiooni, kuna esimene variant oli üle koormatud raske akorditehnikaga. Siit sai alguse ka meie sõprus, sealhulgas ühised suvitamised. Esimese kontserdi esiettekande tegime Gennadi Roždestvenskiga. Järgnes töö esimese viiulisonaadiga. Ainult ühel korral mängisin seda Schnittke endaga, muidu esitasin seda aga Jedlinaga. Kord mängisime Schnittke sonaati ka Petrušanskiga Soomes Jyväskylä. Seepeale tellis Jyväskylä festival Schnittkelt kontserdi kammerorkestriga. Nii tekkis teine viiulikontsert. Järgnesid Schnittke teine viiulisonaat, mis oli heliloojal läbimurdeks uude kvaliteeti, ning kolmas, mida mängisime koos Irina Schnittkega. Tema ning Mstislav Rostropovičiga andsime ka Klaveritrio esiettekande. Hiljem olen Schnittke teoseid mänginud mitmetes erinevates koosseisudes.

Samuti seob mind sõprus Arvo Pärdiva, kellega koos käisin Inglismaal ja Jaapanis, esitades tema muusikat.

Te olete ise saavutanud mitmete rahvusvaheliste konkursside ja festivalide auhinnalisi kohti ning olnud paljude nimemakete konkursside žüriides. Kuidas te suhtute konkurssidesse?

Ma ei ole olnud eriti paljudes žüriides. Siiski võib suurematest nimetada Carl Fleschi, Johannes Brahmsi ja Pjotr Tšaikovski nimelisi konkursse. (Lisaks Menuhini- ja Lipitzi-nimelised konkursid. – N. M.) Nüüd siis ka Heino Elleri nimeline konkurss.

Rääkides konkurssidest, tuleb eristada konkursi kui fenomeni ja konkursi, mis toimub teatud ajal. Tänapäeval tuleb neisse suhtuda veidi irooniliselt. Seni kehtinud arusaam, et konkurss avab noorele tee ellu, ei ole enam õige. On tekkinud anakronism, meeldiv eksiarvamus, et korraldajatele on konkursi kasulik korraldada ja noortel on seoses konkursist osavõtuga võimalus esineda. Ka žüriidel on tekkinud oma vääretekujutus, et me kas avame või sulgeme mängijale tee tulevikku.

Siiski saab konkurss tuua ka mingit kasu, seda just repertuaari omandamise, väljajõppe seisukohalt. Teisejärguline selle sündmuse, kuid mitte mängija seisukohalt on kontserdid. Isegi suured konkursid ei suuda tagada võitjatele piisavat hulka kont-

serte. Selleks et endale tegelikult laval koht võita, on vaja palju rohkem.

Kui veel rääkida žüriide tööst, siis paha tihti juhtub ka seda, et olles kord juba olnud žüriis, tekib ahvatlus olla pidevalt žüriides. Tõeliselt hirmus olukord on aga siis, kui andetu inimene saab kõrge koha peale nii kõrgkoolis kui ka meistriklassides ja žüriides. Karjääri tegemiseks kasutatakse kõiki vahendeid, on esitatud isegi valesid biograafiaid!

Aga palun öelge mõni sõna Elleri konkursi kohta.

Ma olen tänulik, et mind žüriisse kutsuti. Oleme püüdnud teha võimalikult demokraatliku valiku, kuigi ka siin võivad olla teatud kõrvalekalded. Esinejate tase on olnud kõrgem, kui oskasin eeldada, kuigi see ei ole veel võrreldav Sibelius- või Tšaikovski-nimelise konkursiga. Peab ütleva, et kõik esinevad väärikalt. Peaaegu kõik mängisid suurepäraselt Elleri teoseid, kes on teil kõrge kunstilise taseme ja hea maitsega helilooja.

Kriitilise poole pealt paneb pettuma suhtumine tehnoloogiasse ja muusikasse kaldega tehnoloogia poole. See on veidi vanamoodne. Õeldu ei ole etteheide pedagogile, see on mängija loominguiline pale, tema silmaring ja huvitatus. Kui kogu mõtlemine lõpeb topeltflažolettide ja *staccato*ga, siis seda on vähe! Huvitavaks esituseks peab siit edasi tegema veel palju tööd kõlaga, kujunditega. Suureks teeneks mängijale on tohutu hulk lindistatud muusikat, mida saab kuulata. Samas esitatakse praegu interpreedile väga erinevaid nõudmisi. Näiteks mõnel pool öeldakse, et see, kuidas mängiti kolmkümmend aastat tagasi, on nüüd keelatud. Kohati on see muidugi õige. Kuid samas ei tohi mängida ka vales tempos. Noortel on tihti hirm minna metronoomi tempost välja, kuid tegelikult ei ole ka see õige – muusika peab hingama.

Samuti kurvastab tutvumine bukleti kaudu mängijate elulugudega. Paljud on osa võtnud kõige erinevamatest meistriklassidest. Ühest meistriklassist võetakse üks element, teisest teine. Tulemuseks on eklektika, monotoonne, värvitu mäng. Halvasti tuntakse ka klaveripartiid ja kogu partituuri.

Pianistid-kontsertmeistrid?

Konkursil oli paar suurepäraselt pianisti. Mõned noored võivad olla küll tehniliselt laitmatud, kuid muusikat mõistavad halvasti.

MINU JÕULUMUUSIKA

TIIU KIIK

laulev helilooja ja koduperenaine

Jõulumuusika puhul mängib suurt rolli lapsena pere keskel kuulatud ja tänini armas muusika: traditsioonilised koorilaulud, Enya, Roger Whittaker, aga ka Boney M. Mingil määral kuulan ka eesti lauljate, näiteks Liisi Koiksoni esitatud jõululaule, samuti raadiost või telekast tulevat jõulumuusikat. Minu jaoks on igas jõuludega seonduvas laulus midagi pühalikku, armsat ja rõõmsat. Väga armastan ka ise traditsioonilisi jõululaule laulda, selleks on mul jõululaulikud.

MEELIKA HAINSOO

pärimusmuusik

Üldiselt ei erine minu jõuluaja muusikavalik sellest, mida tavapäraselt kuulan. Kuna olen pidevalt muusika sees, ei ole mul väga suurt tungi seda kodus lisaks kuulata, naudin pigem elavaid ja elusaid esitusi. Seda ka jõuluajal. Kui üldse, siis eelistan sügistalvisel udusel hingedeajal kuulata pigem rahulikku ja mõtteid sissepoole suunavat muusikat. Ja muidugi ka oma kadunud vanaisa kandlelugude salvestusi...

Bassivõlur naaseb Eestisse

Intervjuu ameerika imebassisti Michael Manringiga, kes annab viis kontserti peatselt algaval festivalil "Jõulujazz"

JOOSEP SANG

Mida mäletate oma viimasest Eesti visiidist? Kuidas publik teid vastu võttis?

Ma nautisin oma viimast Eestis käiku väga. Kuna ma reisin palju, küsitakse mult sageli kõige meeldejäävamate paikade kohta, kus ma olen viibinud, ning ma mainin alati Eestit. Ka viimati olin ma Eestis talvel ning minu jaoks on lühikestes päevades, vaiksuses lumesajus ning maastiku karges ilus midagi inspireerivat. Kuid eriti liigutas mind inimeste intelligentsus ja tundlikkus, lootusetunne pärast pikki aastaid nõukogude mõju all, samuti eesti kultuuri sügavus. Mind liigutas väga ka see, kui tähelepanelikult publik kuulas ja oli valmis vastu võtma seda kummalist muusikat, mille ma Californiast kaasa toin.

Ma ei teadnud varem eesti muusikast midagi, kuid mul oli õnn mängida koos kohalike muusikutega. Minu jaoks on üks muusika tõeliselt maagilisi tahke see, kuidas ta peegeldab, määratleb ja rõhutab pärimuslikku kultuuri mõjuvamalt, kui keel suudab seda kirjeldada. Veendusin, et see ilus seos realiseerub Eestis täielikult.

Millised muusikud on teid kõige rohkem mõjutanud, nii muusikaliselt kui ka mängutehnikalt?

Kasvasin üles, kuulates nii palju muusikat kui sain ja püüdes kõigest midagi õppida. Selline lähenemine pakkus mulle erinevaid õppetunde – ühelt muusikult võisin õppida peamiselt tooni kasutamist, teiselt sain ideid vormi osas, ja nii edasi. Sageli olid need mõjud nii läbipõimunud, et pole võimalik öelda, kust miski pärit on. Nii ongi raske nimetada, kes mulle kõige rohkem on andnud, kuid arvan, et enim on mind mõjutanud muusikud, kellega ma olen koostööd teinud või kellega ma olen

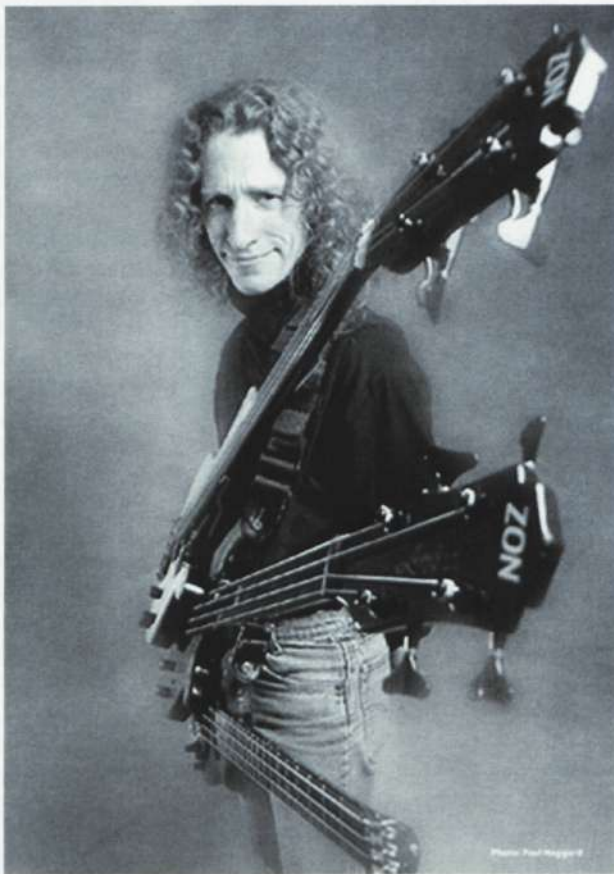
vähemasti isiklikult tutvaks saanud.

Kas olete esinenud ka taustamuusikuna, ilma võimaluseta ennast esile tõsta? Kas teete seda ka tänapäeval või eelistate ainult oma asjaga tegeleda?

Kuigi ma püüan tänapäeval keskenduda soolobassi mängimisele, töotan ma ka teistega ning õpin sellestki palju. Olukorrad on väga erinevad – ühe nädala jooksul võin salvestada *progressive metal*'i bändiga või autorilaulu laadis muusikat, komponeerida maailmamuusikat ja esitada *new age*'i või vabaimp-rovitatsioonilist muusikat. Ma nautin kõike seda, leiaks vaid rohkem aega muusikaga tegelemiseks!

Kas teid häirib, et olete muusikute, eelkõige bassimängijate jaoks "seitsmes maailmaime", kuid laiem popi- ja jazzipublik teid hästi ei tunne? Kas selline laiem tuntus on teie alal üldse saavutatav?

Ma ei saa öelda, et see ei mõju vahel frustrerivalt, eriti kui ma püüan oma perele paremat elatist pakkuda. Siiski, kui ma olen noor ja õppisin tundma, kuidas muusikatööstus toimib, kujunesid mul oma edu suhtes väga madalad ootused. Nii et kokkuvõttes olen üsna õnnelik, et olen nõnda palju saavutanud. Ehkki selline elu

võib olla raske, on võimalus reisida ja inimestega muusikat jagada hämmastav kingitus ja privileeg.

Kui mitut bassitarri te laval kasutate ja mitmega tulete Eestisse?

Ma reisin tänapäeval peaaegu alati kolme bassiga. Ma olen alati tahtnud kõiki võimalusi ühel pillil teostada, kuid kuna ma seda veel ei suuda, kannan ma kõiki pille endaga kaasas.

Balti kultuurifestival Pariisis

KRISTI HINSBERG

pianist

Esimest kuni neljateistkümnenda oktoobrini toimus Pariisis suurejooneline Balti kultuurifestival "Semaines Baltes à Paris" ("Balti nädalad Pariisis"), kus tutvustati prantslastele Baltimaade muusikat, filme ja nüüdiskunsti. Festival on osa Prantsusmaa Euroopa Liidu eesistumisaja kultuuriprogrammist "Saison culturelle européenne" ("Euroopa kultuurihooaeg").

Selle ürituse raames andis 6. oktoobril kontserdisaalis Grand Salon de l'Hôtel national des Invalides menuka kontserdi Baltimaade muusikuid ühendav kooslus Trio Baltica, mille koosseisus ka pianist Andres Paas. Ansambelis mängivad veel klarnetist Marcis Kulis Lätist ja leedu tšellist Vytautas Sondeckis, kes praegu

elab ja töötab Saksamaal.

Andres Paas: "Vaatamata sellele, et Pariisi kultuurikatel keeb niigi täisvõimsusel ning väikerahvaste kultuurile on seal tähelepanu pöörata üsnagi raske, tundub mulle siiski, et huvi Baltimaade kultuuri vastu on Pariisis üsnagi tuntav. Oli väga liigutav, et meid oli kuulama tulnud saalitais muusikahuvilisi, kes meie esinemise soojalt vastu võttis. Esitasime ka Baltimaade heliloojate teoseid, Tubina ja Plakidise loomingut, kava raskuspunkti kandsid Haydni ja Brahmsi triid. Olime ühel meelel, et nii uhkes, ajalooliselt põnevas ja suurepärase akustikaga saalis pole meil varem olnud au mängida. Lava saali kaunistas suuremõtmeline maal, kus poseeris Prantsusmaad kõige kauem valit-

senud monarh Louis XIV.

Üheksandal oktoobril esines Balti kultuurifestivali raames Archipeli kinos ka Baltic Jazz Trio ning 10. oktoobril avati kõigi aegade suurim Baltimaade nüüdiskunsti näitus Prantsusmaal, seekord Seine'i ääres asuvas Cité International des Arts'i galeriis, kus oli kolmel korrusel väljas nii rahvusvaheliselt tunnustatud Baltimaade kunstnike kui ka noorte talentide looming. Balti nädalad Pariisis lõpetas 14. oktoobril suurejooneline koorikontsert, kus kuulus Läti koor Latvija Maris Sirmaisi dirigeerimisel esitas tuntud Baltimaade heliloojate, sealhulgas Arvo Pärdi ja Veljo Tormise loomingut. Eesti filmiprogrammis linastusid filmid "Klass", "Sügisball" ja "Laulev revolutsioon".

WORLD CHOIR CHAMPIONSHIPS

1st GRAND PRIX OF CHORAL MUSIC
2nd ASIAN CHOIR GAMES
KOREAN INTERNATIONAL OPEN COMPETITION

PROVINCE OF GYEONGNAM
REPUBLIC OF KOREA

July 7 – 17, 2009

Information:

INTERKULTUR · WORLD CHOIR CHAMPIONSHIPS
Am Weingarten 3 · D-35415 Pohlheim (Frankfurt/Main) · Germany
Phone +49 (0) 6403 - 956525 · Fax +49 (0) 6403 - 956529
mail@korea2009.com

www.korea2009.com

Simply the best! Come and experience the difference!

ASIAN CHOIR GAMES

MINU JÕULUMUUSIKA

JAAN TOOTSEN
Õõilikooli rektor

Suur lumevaikus. Vali välja mõni Tallinna peatänav, isegi kui oled suures kivimajas, pane kella ühe ajal õõsel nina vastu aknaklaasi, vaata seda rahulikku kollast valgust ja üksikuid autosid keset lumevaikust. Tasakesi krudisevad autorattad, mahe tossutoru bass.

Jaak Johanson rattaga, kõrvani-
bud helisevad.

KRISTEL KOSSAR
ajakirjanik

Mingisugust kindlat jõulumuusikat mul küll pole. Kui vähegi novembris või detsembris ringi liikuda, kipub tiliseb-tiliseb müra kõik ümbritseva summutama, mistap mina eelistan vaikust, kui vähegi võimalik. Kuid et jõulud veedan ma alati ema seltsis, siis on nii läinud, et temaga koos maal kuulame noil päevil Põhjamaade klassikat – Sibeliust ja Nielseni.

Mälestuskivi Rolf Uusväljale

Esimene oktoobri õhtupoolikul avati Tallinna Siselinna (Kaarli) kalmistul orelikunstnik Rolf Uusvälja (1930–2005) kalmul skulptor Heinz Mülleri kavandatud hauamonument. Ettevõtmine toimus Rolf Uusvälja õe Els Himma initsiatiivil ning Eesti Esitajate Liidu toetusel. Meenutati suure eesti orelikunstniku elu ja loomingut, kohal olid mitmed eesti muusikud ja kunstniimesed, samuti Rolf Uusvälja õed. Suursugune ja kaunis hauamonument kujutab endast tegelikult orelit, Rolf Uusvälja elu ja loomingu kesk-

punkti. Sümbolne on, et sealsamas ligidalt, umbes kahesaja meetri kaugusel asub teise eesti muusika suurkuju, orelikunstniku ja helilooja Peeter Süda haud ja hauamonument. Kaugel pole ka naabruses, Nevski kalmistul asuv muusikateadlase Peeter Ramuli haud. Niisiis on Siselinna kalmistu mõnes mõttes Eesti muusika Panteon. Leidkem oma suurkujude haudade juurde ikka tee!

Toomas Trass

Klassikaraadio kümme fantaasiarikast aastat

1998. aasta jõulukuul ilmus Klassikaraadio saatekavva uus, "teistmoodi" saade, mis võitis akadeemiliseks ja konservatiivseks peetud raadiojaamale suure hulga uusi kuulajaid. See saade on "Fantaasia", mis on kümne aastaga kujunenud Klassikaraadio kõige kuulatavamaks, kommenteeritumaks ning paljude arvates ka kõige sisukamaks ja üllatuserohkemaks saateks. "Fantaasia" pole piire, ei stilistilisi ega geograafilisi. Igal saatejuhil on voli sisutada talle usaldatud kaks tundi muusikaga, mis kujundab just tema meelest kõige vaheldusrikkama ja kaunima õhtuse helimaastiku. Selle maastiku vormid loovad rock, jazz, vanamuusika, etno, estraad, elektroonika, muusikalis-sõnalised katsetused ja igasugused piirideülesed kohtumised mainitud ja mainimata jäänud valdkondade vahel. "Fantaasia" autorite ringi

kuuluvad muusika tegijad, sellest rääkijad ja kirjutajad, aga ka inimesed teistest valdkondadest: Mari Kalkun, Eva Mitreikina, Aivar Tõnso, Berk Vaher, Tarmo Tabas, Tõnis Leemets, Andres Noormets, Tiit Kusnets, Ardo Ran Varres, Jaak Johanson, Marjusass, Vallo Järvis, Tõnu Karjatse ja mitmed teised. Saadet saab kuulata argiõhtutel kell 22.05 ning järelkuulata Klassikaraadio kodulehel.

Fantaasia sünnipäevaasaade toimub 18. detsembril kell 22 Raadiomaja esimeses stuudios. Sünnipäevaosoovidel improviseerivad Andres Noormets (vokaal), Taavi Kerikmäe (klahvpillid) ja Mart Soo (kitarr), kuulajad on oodatud raadiote juurde ja raadiomajja.

Joosep Sang

Songs. Toivo Tulevi. Estonian Philharmonic Chamber Choir. Paul Hillier.

harmonia mundi HMU 807452

Plaadifirmas Harmonia Mundi sel aastal välja antud Toivo Tulevi teine autoriplaat "Songs" on erakordselt mõjuv kuulamine. Helilooja, Eesti Filharmonia Kammerkoori ja dirigent Paul Hillieri koostöö on siin plaadile jäädvustatud ülimalt kvaliteetselt, samas mõjub esitus väga elavalt ja vahetult, mida tavaliselt kogege vaid elavas ettekandes.

Toivo Tulevi intensiivselt süvitsi minevat muusikat on nimetatud stiililiselt neoekspressionistlikuks. Küllap see nii on – tema muusikas on väga tähtis väljendus, mis toetub keerukale, enamasti polüfoonilise koega faktuurile.

Kui Tulevi esimene, 2004. aastal ilmunud autoriplaat "Be lost in the Call" sisaldas instrumentaalmuusikat, siis plaadil "Songs" on ulatuslik valik tema vokaalloomingust. Tulevi vokaalteoste nimistu on küllaltki pikk. Helilooja tunneb seda valdkonda, on pikka aega laulnud Eesti Filharmonia Kammerkooris, on erudeeritud gregooriuse laulu tundja ning olnud ka gregooriuse laulu õpetaja.

Plaadil kõlab esimesena ulatuslik kantaatlik suurvorm "Songs" vokaalsolistidele, kolmele vokaalgrupile ja kolmele instrumentaalgrupile. Teose tekst põhineb Vana Testamendi Ülemlaulul. Tulev on öelnud, et näeb Ülemlaulu hõõguvaid tekste läbi Juan de la Cruz'i prisma. Juan de la Cruz'i, hispaania vastureformatsiooni teoloog, müstiku ja poeeti mõttemaailm on olnud Tulevi saatja kogu loomeaja vältel. Esitajad annavad edasi teatud mõttelisi süzeeliini, mis põhineb armastuse/

armastatu otsimisel ning sel teekonnal kogetavatel mentaalsetel seisunditel.

Pala "Der Herr ist mein getreuer Hirt" teksti ja muusikalise materjali juurde on Tulev korduvalt tagasi pöördunud. Esimene, 1989. aastast pärinev versioon kontratenor Robin Blaze'i ning Harry Traksmanni ja Marrit Gerretz-Traksmanni esituses vahendab lihtsat, puhastunud ilu, teine versioon pakub huvitavaid arendusi, üllatuslikke alahälte mängu.

2005.–2006. aastal loodud vokaalteosed "Rejoice, rejoice, rejoice" (kirjutatud kuninganna Elizabethi külastamiseks Eestisse), "Leave, alas, this tormenting" ning "Jusquez au printemps" keskenduvad vokaalikäsitluse ja meloodilisuse erinevatele võimalustele nüüdisajal.

Eesti Filharmonia Kammerkoori esitus kõigis teostes on intensiivne ja hingestatud, avatult emotsionaalne. Vokaalsolistid Kädy Plaas, Robin Blaze, Kaia Urb, Iris Oja, Mati Turi, Raul Mikson, Rainer Vilu ja Toomas Toherd ning instrumentalistid tajuvad suurepäraselt Tulevi muusika sisulisi ja väljenduslikke vajadusi.

Plaadibuklett on kaunilt kujundatud ja põhjalik, sisaldades muu hulgas Paul Hillieri koostatud teoste tutvustusi ja Brigitta Davidjantsi intervjuud heliloojaga. See on suurepärase plaati, kus intensiivne ning elava südamega tuksuv sisu on jäädvustatud hoolikalt lihvitud, kaunistusse kujju.

IA REMMEL

Dagerrotüübid. Eriti Kurva Muusika Ansambel.

MKDK Records mkdkcd0022

EKMA muusika looja Sven Kuntu

huvi ja ka haridus klassikalise muusika vallas, sellest krampliku konservatiivsuse pärast ärapöördumine ja hiljem oma loominguga klassika vahenditega remiksimine ja huumoriga relvastamine annavad kokku väga võimsa filmiliku muusikastiili, millesarnasest meenub näiteks Penguin Cafe Orchestra. Aga öelda, et midagi sellesarnast on tehtud, tundub umbes sama tobe, kui öelda üht filmi arvustades, et filme on varem ka tehtud – pildid ja lood, mida esile manatakse, on ju alati erinevad. Kuntu pildid on usumatult värvikirevad, fantastilised, tihti lõbusad ja väga salapärased. Neid kuulates ei hakka iial igav, sest süvenejal on privileeg piiluda üsna kreisisse omamaailma. "Dagerrotüüpe" lavašõus astus Kuntu sammu moodsamate väljendusvahendite suunas. Ta ei hiilind laval maagina nagu varasemates kontsertintallatsioonides. DVDi sekundeerivad viiuli, flöödi, saksofoni ja kontrabassi imeheale kooskõlale lina taga omatahtsi toimetavad varjud ning lava kõrval eriefektidega klõbistav ja häälega pilte manav Kuntu.

"Dagerrotüübid" ajasid mind nutma ka, aga Eriti Kurva Muusika puhul on seegi õnnestumine. Sealt poolt kõlavad kadunud Sven Kuntu "Dagerrotüüpe" avasõnad täiesti ilmutuslikult: "Tegelikult tunnen, et ei peaks üldse midagi ütleva. Aga nii järsku ma ka ei saa. Kogu aeg olen ju sõnu sättinud. Et üleminek mulle liiga traagiline ei oleks, viin alustuseks hääle endast eemale ja niisiis olemeigi teineteisest sõltumatud."

MELE PESTI

ajakirjanik

Cyrillus Kreek. Requiem. Tõnu Kõrvits. Kreegi vihik. Eesti Filharmonia

Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester, Tõnu Kaljuste.

Eesti Filharmonia Kammerkoor

Cyrillus Kreek kuulub koos Mart Saarega põlvkonda, mis tundis suurt ja sügavat huvi eesti rahvaviiside vastu, tegeles nende aktiivse kogumise ja oma loomingus rakedamisega ning kinkis eesti muusikale suure hulga meisterlikke, suurepäraselt rahvaviisi sisu ja olemust peegeldavaid kooriteoseid. Kui varem andis tooni ärkamisaegne vaimustus ja õhkamine, hiljem, enne Veljo Tormise esile kerkimist aga sunniviisiline "sisult rahvuslik, vormilt sotsialistlik", siis Kreek oli meister, kes ühendas muusikas oma suured oskused ja teadmised, muu hulgas varajasest polüfoonias ning eesti ilmalike ja vaimulike rahvalaulude traditsioonidest. Kreek oli väga isikupärase käekirjaga helilooja, kelle muusika kõlab ka 21. sajandi algul värskelt, huvitavalt ning aktuaalselt. Ehkki seda siin-seal ju lauldakse, vääriks tema ülimalhukas pärand hoopis aktiivsemat esitamist ja plaadistamist.

Kreegi "Requiem" (mis sellel plaadil kõlab ladina keeles) on kindlasti tema tuntuim suurvorm. Selles teoses on kõike, nii kreegilikke rangete kõlasid, pidulik-ülevaid paisutusi, sisekaemust kui ka imelisi meloodiaid. Viimastest kerkib eriti esile minu meelest pisut prantsuse romantismi hõnguga "Domine Jesu" (tenorisoolo Tiit Kogerannilt), mis võiks tuntuma helilooja puhul juba ammu kogu maailmas "Favorite Classics" tüüpi kogumikplaatidel laieneid lüüa. Teine teos plaadil, Tõnu Kõrvitsa "Kreegi vihik" on hommage suurele meistrile, mis viitab Kreegi rahvalike koraaliviiside seadetest tuttavale polüfooniale, melismaatikale ja faktuuri väljapeetud hõredusele, lisades neile Kõrvitsale omase peene orkestrikäsitluse ja dünaamikataju, loomulikult ka kogemuse uema muusika vooludest. Kokku moodustub ilus tervik, mis võib palju ka suurepärasest esitusest. Eesti Filharmonia Kammerkoori kõla on voolujooneline, mahakas-täidlane ja tasakaalus. Tallinna

Kammerorkestri toel ja Tõnu Kaljuste selge pilgu all on sündinud album, mis suudab loodetavasti veidigi maailmale tutvustada eesti muusika ühe isikupärasema meistri ja tema noorema kolleegi muusikat.

JOOSEP SANG

Ainus, mis jääb, on BEAT. Kosmikud.

Viska Mulda Records VMR002

[materjal]. um II [ultramelanhoor]

ultramelanhoor

Kosmikute orgaanilisest kuulumisest eesti melanhoorse rocki koolkonda on palju räägitud ja selle traditsiooniga haakub tahes-tahmata ka nende värske plaat. Iga uue albumiga tuleb Kosmikute isikupära üha selgemini esile, aga kui siiski mingi paralleel tõmmata, tuleb tõdeda, et näiteks hitipotentsiaaliga "Lahkumine" sobiks ka Sõpruse Puiestee repertuaari. Üheks Kosmikuid teisest sama liini bändidest eristavaks jooneks on ansambli paiguti lausa masinlikult täpne kokkumäng ja halastamatult mürisevad rockirifid. Kitarrist Vana ja bassimees Kõmmari tulistavad kuulajaid hästi sihitud valangutega ja Kristo Rajasaare annab trummidele valu sama jõuga

nagu tema kuulus kolleeg Metallist (või, kui soovite, Led Zeppe-linist). Julgen väita, et muusikaliselt mõjuvamad on Kosmikute lugude vaiksamad eel- ja vahemängud. Oleks huvitav, kui rocki Jeesuseks kehastunud Hainz loobuks sosistav-kähistavast maneerist, esineks vahelduseks ooperikooli saanud laulja Meelis Hainsoona ning demonstreeriks ka Kosmikutes oma tegelike vokaalseid võimeid. Kosmikud kui show-bisnises kogenud staažikad muusikud on suutnud konstrueerida mõjuva terviku, milles leiduvad kihistused ei pruugi esma kuulamisel avaneda. Oma osa on siin nutikalt valitud külalismuusikutel, kelle hulgast tahaks esile tõsta bandžomängija Toliku partii palas "Seitse". Plaadil tõeline pärl on aga lõpulugu, Raimond Valgre viisil ja Debora Vaarandi tekstil põhinev "Valss", milles astub üles külalislauljanna Kalle-Mauno Vana, Kosmikute kitarristi ja helilooja Aleksander Vana isa.

Oma teise plaaditäie lugusid on omal jõul välja andnud veel üks eestikeelset depressiivrocki viljelev muusikaline kollektiiv – Ultramelanhoor, mille liikmetel on Kosmikutega võrreldes mängukogemust rohkem kui aastakümne võrra vähem. Erandiks on Ultramelanhoori trummar Raoul Kurvitz, kes juba seitsmekümnendate lõpul mängis Henri Laksi juhitud *heavy metal*'i grupis Reval. Nii nagu Kosmikud, on ka Ultramelanhoor palunud oma plaadile lihvi andma mitmed külalismuusikud, kellest prominentsem on kodumaise rocki südametunnistus Riho Sibul. Mitte vähem tähtis ei ole ka viuldaja Meelis Vahari, tšellist Sirje Juhkami ja ksülofonimängija Andrus Avaranna panus. Ümbrisel on tulevaste põlvete jaoks jäädvustatud ka palas "Meie sinu vastu" taustavokalistide rolli täitnud ja muusikaelus võib-olla alles esimesi samme tegevate noor-muusikute Arksi, Luiga, Petsi, Öli ja Kukla nimed. Kui Kosmikute loomingu on võimalik tajuda teatavat kalkuleeritust ja lihvitust, siis Ultramelanhoori iseloomustab nooruslik kompromissitus. Erinevalt Kosmikute kollektiivsest tekstiloomest on Ultramelanhoori vokalisti Robert Kurvitza laulutekste võimalik lugeda kui poeesiat, mis oma si-

sult ja vormilt harmoneerub plaadivihiku kujundusega. Kosmikute sündsuse piiril balansseeriv plaadimõjuv ja teatraalselt süngemeelne esitus mõjuvad kontrastselt, aga ilmselt on see taotluslik. Kosmikute näol on tegemist Eesti mõistes juba n-õ esimese ešeloni pundiga, kes haukab järjest suuremaid tükke pürukast, mille kallal seni maiustasid vaid Terminaatori ja Smilersi taolised saurused. Ultramelanhoor on aga leppinud tõi-gaga, et tal ei jätku masside muusikamaitse ümberkujundamiseks piisavalt jaksu. Nii ilmuski ansambli teine plaat tagasihoidlikus kolmesajases tiraažis. Kokku võttes on nii Kosmikute kui ka Ultramelanhoori uudisplaatide näol tegemist tähelepanuväärsete üllitistega, mis pakuvad loodetavasti kõne- ja mõtteainet veel kauaks.

LARI LEIS

muusik ja muusikakriitik

Kolmas. Virre+.

Virre

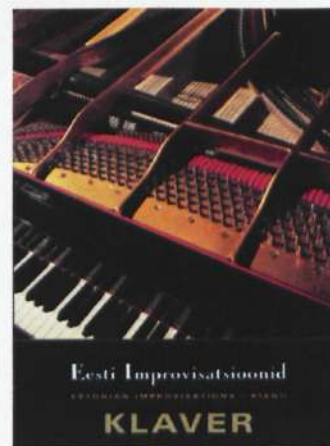
Kümneaastasel Virrel on olnud kitsamaid ja laiemaid koosseise, ent nende käekiri on jäänud äratuntavaks. Pikad poognatõmbed, põhjalikud samm-sammult lisanduvate pil-lidega proloogid, uusmuusikalised keelpillikooskõlad, pärimuslikud ja omaloodud tantsulood, uuemad ja vanemad rahvalaulud... Virre teebki meie muusikamaastikul kordumatuks see, et ansambelis on kokku saanud muusika- ja kultuuriakadeemia kogemused ning mõtteviisid. Klassikalise haridusega pärimusmuusika mängijaid on meil vaid mõned, seetõttu ongi nende teod intri-geerivad ja annavad märku neist vooludest ja harujõgedest, kus meie omamuusikal on kihku ja võimalusi liikuda. Ka "Kolmas", pigem

kogumik kui kontseptuaalne album näitab Virre isepäisust, seda, et ei ole tarvis tingimata minna paljude pärimusmuusikabändide poolt käidavat trioollide teed; et harmoneerimisel saab vältida aastakümnete vältel äraleierdatud kooskõlajärgnevusi; et rahvamuusikat on võimalik seada ilma üle mõtlemata. Kui tant-supala on kord käima läinud, hoiab bänd kindlameelselt sugereerivat tempot. Küll annab eesti rahvamuusikatöötlaste ambitsioonikamatest püüdlustest märku lastekooriga kutsumine. Tõusvas joones kulgevaid, lausa folkrockilikke kantaadinumb-reid on plaadil mitu, vaid avaloos on lastekooriga rohkem taustavokaali kui oratooriumikooriga roll.

Ent selget vastust sellele, kuidas ikkagi panna veenvas tervikus kokku kõlama monotoonne-kare regilaul, kaunis vokaal, uus tantsu-rahva muusika ja tänapäeva rütmid, allakirjutanu Virre käest ei saanud. Veel. Pole kahtlust, et Virre folk rohib, nagu ka plaadikaanel kirjas. Kas pehmelt, raskelt või kas ta hoopis popib – seda peab iga kuulaja oma kõrvu ja jalgu kasutades ütlema.

ANTS JOHANSON

muusikakorraldaja

Eesti improvisatsioonid. Klaver.

MTÜ Eesti muusikaharidus

Sarnaselt juba ilmunud DVD-plaadidele kodumaiste kitari- ja saksofooniimprovisatsioonidega seab ka käesolev topeltkogumik peamiseks

eesmärgiks meie pianistide mängu ja omaloomingu talletamise ning selle kättesaadavaks tegemise eelkõige muusikaõppuritele, aga ka lihtsalt muusikasõpradele. Kahel plaadil astuvad solistina ja ansambli saatel neljakümne üheksa palaga üles kaksikümend viis klaverimängijat, kes erinevad nii vanuse (26-aastastest Raun Juurikast ja Vladimir Võssotskist kuni 76-aastase Peeter Sauli ja 79-aastase Armas Maisteni) kui ka mängulaadi poolest (Anto Peti ja Taavi Kerikmäe vabaimprovisatsioonidest kuni Rein Rannapi või Mihkel Mattieseni popklaverini). Enamik pianiste mängib siiski jazzit.

Kui suurt seltskonda uljalt üldistades iseloomustada, võib öelda, et meie improviseerivate pianistide tase on soliidne, toetudes heale akadeemilisele haridusele (üllatavalt paljud on lõpetanud konservatooriumi klaveriklassi) ja paratamatult süsteemile, kuid siiski piisavale jazzipagasile. On neid, kes paistavad silma rohkem heliloojatena kui pianistidena (Olav Ehala), samas kui mõnegi mängija puhul võib rääkida väga kõrgest pianistlikust kultuurist (Kristjan Randalu, Margus Kappel ja mitmed teised). Väga põnevalt mõjuvad elektroonikat kasutav Raun Juurikas ja süntesaatorit klaverile eelistav Aare Pöder, kes valisid enda tutvustuseks tavapärasemast klaveri- ja triojazzist erineva väljenduse. Kui Saksamaal, Inglismaal ja USAs õppinud-elanud Kristjan Randalu ja Austraalia eestlase Henri Peipmani tase on siin juba teada, siis Kanada eestlane Armas Maiste on uus huvitav tutvus, mille meile jazzipublik saab sõlmida küll lootusetult hilja, kui arvestada pianisti kõrget vanust.

Et DVD juurde kuuluvad ka peamiselt esinejate enda kirjutatud palade noodid, on võimalik asendada igavavõitu ekraanipilt kohati palju põnevama noodipildiga. Mõned noodid on kui lakoonilised skeemid, kuid on ka tõeliselt viimistletud partituure, nagu Sven Kullerkupu "Wormsi kellameister" või Kristjan Randalu "Ise vastus", mida võib soovitada ka jazzikaugetele klaveriõppuritele. Kokku on materjali umbes neli tundi ning kuigi just kõik pole esmaklassiline, leiab veerandsaja eesti pianisti salvestustest siiski

palju põnevat. Rohkem, kui sinne lühike kirjutis peegeldada suudab.

JOOSEP SANG

Eva Mitreikina

Eva Mitreikina. Eva Mitreikina.

Ulmeplaadid ULM 12

Mäletan Eva Mitreikinat ebakonventsionaalse, suure unistamisvõimega, veidi saladusliku noore naisena, kes vaatas lumehelbeid luubiga, mängis muljet avaldavalt orelit, huvitus luulest ja yleloomulikust. Ta on teinud Viljandi Kultuuriakadeemia kirikumuusika osakonna lõputööks regilaulumissa oma viisidele ja tekstidele ning loonud tõeseid kristlikke koraalviise. Ta hääle ilukõlad on olnud ka Raud-Antsu meesvokalisti mõrina tasakaalustajad. Teeb raadios "Fantaasia"-saateid. Kuid neid tahke plaadilt ei leia, nagu ka tema väidetavalt ainsat lõbusat, mesilasest rääkivat pala "There's Nothing There". Siin on Eva habras ja omaette. Kui proovida seda laadi kuidagi piiritleda, tuleb pähe sõnapaar "aadellik bluus" – just eraldatuse, siniste nootide ja poolsosistavaks yminaks mahendatud karje mõttes. Pastelne klaver, meditatiivselt plõnksiv kitarr ning paindlike, tunnet toetavate rytmidega vokaal. Paljudel lauludel pole otsa ega lahendust, nad on nagu lõpmatusse suunduv kumin. Sel stiilil on sugu-lust vene romanssidega, kammerlikuma osaga jazzist ja ehk ka Stina Nordenstamiga. Meeleolu poolest kongeniaalselt haakuvad oma vär-sid ja Indrek Hirve modernistliku kõrgperioodi luuletused. Kokku tekib intiimne sygisene heli.

Nende laulude meloodiline ja teostuslik amplituud pole lai. Mõni tekst võib kosta kulunult või nart-sissistlikult. Aga sel alal, kus ta on,

on Eva absoluutselt kohal, maagiline ja otsene. Suudab väljendada seda, mis paljude naiste hinges vahel yles kerkib, aga elu nõuete ja kon-formismi poolt enamasti maha su-rutakse. Mingi yleimlik kurbus, äärmine idealism ja igatsus. Seda kuulnuna saavad mõned vist puhta-maks ja sõnavõtlikumaks. Põhihilil on helgemaid variatsioone ("Anas-tasija") ja tekstides võib vilksatada midagi pilklikku ("Kino") ja vaata et julmagi (justkui Shaw' aforismist tõukuv "Kill Your Darlings"). Plaadi siselehte vääristavad veel autori lii-vajoonistused. Nii ta tunneb.

LAURI SOMMER
poet ja muusik

Enigma variatsioonid. Luarvik Luarvik.

Manjana Records 2008

Kui hakata lahterdama (mida Luarvik Luarviku klahvpillimängija Mihkel Kleis ise arvatavasti ei tee), siis võib nentida, et ilmunud on proge-fusion'i plaat. Igatahes on olemas kõik selle vajalikud tunnused ja enamgi veel. Avalugu asub kohe, ilma pikema sissejuhatuseta asja juurde. Esialgu tundub, et kitarr ja klahvid ajavad kumbki oma rida, kuid tähelepanelikul jälgimisel tabad, et nad siiski kuuluvad teineteist, on oma töö kenasti ära jaotanud ja lood püsivad hästi koos. "Rediviviuse valsi" peateema (vahest selle plaadi kõige meeldejäävam motiiv üldse) jääb pikaks ajaks kõrvu kõlama ja kummitama. Puh-taid akorde on vähe, ikka on sees kerge disharmonia, kuid see teebki muusika värskemaks, tõmbab tä-helepanu endale. Ühesõnaga, meel-dib. Bassipartii on mängitud Vermo-na elektrireli turvalise sound'iga, basskitarristi pole, ülejäänud töö

teevad ära Yamaha DJX ja Alesis Micron, saavutades huvitava ja ko-hati kosmilise helipildi ("Inter-lüüd"). Kitarrimängijal Lauri-Dag Tüür ja trumme Silver Ulvik. Mitmed lood kõlasid ka aasta tagasi Hiiumaal kokkutulekul "Kuri proge", kuid on plaadil saanud vähem või rohkem uue kuju, mis mind ei üllata, sest nägin "Kuril" ka Roomet Jakapi ekstsentrilist esinemist. Album pakub esmakuulajale kindlasti tugeva elamuse. Ja mis keeles "Walpurgi burleski" lauldakse? Variante ei ana. "Enigma variatsioonid" on plaat, mis peidab palju üllatusi ja avasta-misrõõmu. Soovitan osta neil, kes muusika tarbimise kõrval seda ka kuulavad. Ja kuulevad.

VALLO JÄRVIS
muusikasõber

Sõin ja jöin seal minagi... Friday's Deal.

Roald Jür lau

Helilooja, kitarrist ja hääl Roald Jür lau ning tema sõbrad, vana kooli rokkarid Elmu Värk kitarridel, Jaanus Raudkats bassil, Rein Joasoo trummidel ja värskel verena Ülo Krigul noorem klahvpillidel on val-mis saanud albumi, mis kaua tehtud ja kaunikene. Kuuldavasti oli mees-tele kavatsus plaad küll varem välja anda, ent ikka ja jälle oli saatusel miskeid salakavalaid riukaid varuks, mille tõttu üllitamine ka viibis. Kuid pole halba ilma heata – albumi "Sõin ja jöin seal minagi ..." ilmumi-ne bändi juhtfiguuri juubeliaastal kahtlemata ainult lisab albumile väär-kust. Lauludes "Tundmatu maa", "Õiged asjad", "Riiklik mees", "Nuhk" kriibivad Rollo irri-teriv vokaal ja agressiivne närvi-rock nii meloodiad kui ka Friday's Deal'i puhul nii olulise sõnumi süga-

vale ajukäärudesse ning muusika ja sõnade sünergia toimib algusest lõpuni. Maasikaks tordil võib pidada Elmu elegantseid kitarrisoosid. Iroonilis-filosoofiliste, kriitilis-humorikate laulutekstide eest on kandnud hoolt Villu Kangur ja Jaan J. Leppik (viimast võib palas "Vita nova" ka kuulda ladina keeles rääpimas). Mõttlikku kaunidust leiab lauludes "Hirm hulgub ringi" ja "Enda varjus" (viimases teevad kaasa Arvo Haasma altviulil ja Peeter Klaas tšello). Plaadi lõpetab teatralne kompositsioon "Võim ja vaim" ehk "Pterodactylus vs hirundo rustica". Häa kuulamine neile, kes mäletavad veel "Skangpoomijaid" või "Yeti", kuid ka Friday's Deali avastamiseks.

MEELIS HAINSOO
muusik

For Now and Forever. Tõnu Naissoo trio.

Atelier Sawano AS 082

Pianist Tõnu Naissoo on avastanud ja avanud ukse Jaapanisse, kus ta hiljuti juba teist korda oma trioga suurtes saalides esines. Jaapanis aitab Naissool kanda kinnitada ka sealne plaadifirma, mis on välja and-

nud juba neli tema plaati. "For Now and Forever" on neist värskem ning sellelt leiame taas valiku standardest trio jazzist, autoriteks Thelonious Monk ("Rhythm-a-ning"), Benny Golson ("Along Came Betty"), Bud Powell ("Un Poco Loco"), Ron Carter ("Little Waltz"), Richard Rodgers ("The Sweetest Sounds"), George Gershwin ("I Love You, Porgy"), Galt MacDermot ("Frank Mills") ning Naissoo ise ("Yourself" ja "Turning Point").

Naissoo on oma Eestis ja Jaapanis välja antud trioplaatidel kasutanud erinevaid taustamuusikuid ning praegune, bassist Taavo Rimmelst ja trummar Ahto Abnerist koosnev bänd on selgelt parim. See on hea platvorm Naissoo lennukatele soolosoostudele, samas on Rimmel ja Abner suutelised ka

ise sisukate soolodega välja tulema, rääkimata svingiva ja gruuviva mootori soojas hoidmisest. Tervikuna pakub album kvaliteetset, ehkki ilma kõrva kikitama panevate üllatusteta *mainstream*-jazzi ühelt selle muusikasuna kõige klassikalise-malt koosseisult, mis ei lähe kunagi moest ja millele jätkub alati publikut, ükskõik kuhu heitliku moodsa jazzielu fookus ka ei nihkuks.

JOOSEP SANG

KUULA KA NEID

Merry Xmas! Nele-Liis Vaiksoo, Rolf Roosalu, ETV tütarlastekoor, Aare Saluveer.

Shishi

Ahhetama panevalt kaunis pakendisse on peidetud kõrva paitavad pop-jazzi kastmes töötatud jõululauludest, mille seas nii üldtuntuid ("Püha õõ", "Have Yourself a Merry Little Christmas" jt), kui ka harvemini kõlavaid. Plaadi peaosalistel on kaks solisti, kes laulavad küll kordamööda, küll koos, kuid kõige kenamad on need harvad hetked, kui liitub ka ingliahälne tütarlastekoor.

Unustamatu Elsa Maasik.

Rahvusoper Estonia

Jüri Kruusi koostatud kolmikplaat sisaldab armastatud soprani salvestusi aastatest 1954–1964, kus Elsa Maasik laulab orkestri ja erinevate pianistide saatel ooperiaariad ja kammerlaule, sageli ka eesti heliloojate sulest. Lisaks muusikalistele meenutustele leiame kogumikult ka muusikalis-sõnalise, milleks on Ivalo Randalu raadiointervjuu Elsa Maasikuga aastast 1968.

Öhk/Air. Projekt Unison.

MKDK Records mdkcd0020

Atmosfääririkas heli-performance "Öhk/Air" salvestati mullu augustis Tallinnas meremuuseumile kuuluvates vesilennukite angaaris, mille avar ruum muudab eriliselt nii angaaris tekitatud kui ka väljast kostvad juhuslikud helid. Projekt "Unison" koondab tosinat noort kodumaist *avant*-muusikut, kes on varem selist keskkonnamuusikat loonud ning plaadistanud Balti jaamas, Vormsi saarel ja mujalgi.

JOOSEP SANG

Detsember

Tallinnas

29. 11 – 26. 12 Joulujazz

2. 12 kell 19 Heategevuskontsert "Terve elu terve": Pille Lill (sopran), Oliver Kuusik (tenor), Atlan Karp (bariton), Oksana Sinkova (flööt), Virgo Veldi (saksofon), Piia Paemurru (klaver), Harkujärve algkooli laululapsed Ingrid Kajaku juhendamisel, Lydia Rahula Poistekoor, Kaie Körbi Balletikool, Meelis Kompus (õhtujuht) Estonia kontserdisaalis

3. 12 kell 19 Valgusest valgem: Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Naiskoor, Raul Talmar (dirigent), Önné Ann Roosvee (dirigent), Kaire Vilgats (vokaal), Urmas Lattikas (klavipillid), Tanel Ruben (löökpillid), Raul Vaigla (basskitarr) Metodisti kirikus

3. 12 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoper Estonias

3. 12 kell 19 Valged jõulud: Margus Vaher (vokaal), Ursel Oja (elektrioorel) Kaarli kirikus

3. 12 kell 19 Kristi Roosmaa (vokaal), Olav Ehala (klaver), Lembit Saarsalu (saksofon) Estonia Talveaias

4. 12 kell 15 Hortus Musicus Estonia kontserdisaalis

5. 12 kell 19 Joulupäike: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Daniel Reuss (dirigent) Nigulistes

5. 12 kell 19 ERSO, Sergei Dogadin (viul), Nikolai Aleksejev (dirigent) Estonia kontserdisaalis

5. 12 kell 19 Arvo Haasma (vioola), Toomas Vavilov (klarnet), Lea Leiten (klaver) Mederi saalis

6. 12 kell 12 Orelipooltund: Kristel Aer toomkirikus

6. ja 7. 12 kell 12 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusoper Estonias

6. 12 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

6. 12 kell 19 Puccini 150: ooper "Tosca" Rahvusoper Estonias

6. 12 kell 19 Tõnis Mägi juubelkontsert: Tõnis Mägi (vokaal, klaver), Politseiorkester, Kaido Kodumäe (dirigent) Estonia kontserdisaalis

7. 12 kell 15 ja 18 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

7. 12 kell 18 Andres Mustonen (viul), Ivo Sillamaa (klaver) Kadrioru lossis

9. 12 kell 14 ja 16 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

10. 12 kell 11 ja 14 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

10. 12 kell 19 Puccini ooper "Tosca"

Rahvusoper Estonias

10. 12 kell 19 Olivier Messiaen 100: Peep Lassmann (klaver), Toomas Trass (orel) Estonia kontserdisaalis

11. ja 12. 12 kell 11 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

11. 12 kell 19 ERSO, Pedro Carneiro (löökpillisolist, dirigent), Madis Metsamart (löökpillid) Estonia kontserdisaalis

11. 12 kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusoper Estonias

12. 12 kell 19 Kas on linnukesel muret?: Kalevi Kammerkoori advendikontsert Rootsi-Mihkli kirikus

12. 12 kell 19 Rossini ooperi "Wilhelm Tell" kontsertettekannet Rahvusoper Estonias

12. 12 kell 19 Gustav Ernesaks 100: Eesti Rahvusmeeskoor, Aleksander Arder, Aleksandr Mihhailov (solistid); Olev Oja, Kuno Areng, Eri Klas, Ants Soots, Ants Üleoja, Uno Järvela (dirigendid); Siim Selis (klaver) Estonia kontserdisaalis

13. 12 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

13. 12 kell 12, 15 ja 18 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

13. 12 kell 19 Tallinna Talvefestival: Hanna-Liina Vösa (sopran), Andres Köster (tenor), Oksana Sinkova (flööt), Piia Paemurru (klaver) raekojas

13. 12 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estonias

13. 12 kell 19 René Eespere 55: Kaia Urb (sopran), Tiit Peterson (kitarr), Heiki Mätlik (kitarr), Neeme Punder (flööt), Harry Traksmann (viul), Anto Önnis (löökpillid), Teet Järvi (tsello), Marius Järvi (tsello), Tarmo Eespere (klaver), Urmas Vulp (viul) Mustpeade Majas

14. 12 kell 15 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

14. 12 kell 15 Aeg annab: Heidy Tamme, Jassi Zahharov, Alen Veziko (vokaal); saateansambel koosseisus Olav Ehala, Lembit Saarsalu, Toivo Unt, Ain Varts ja Aivar Vassiljev Salme kultuurikeskuses

16. 12 kell 19 Sofia Rubina ja Villu Veski ansambel Estonia kontserdisaalis

17. 12 kell 11 ja 14 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

17. ja 19. 12 kell 12 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusoper Estonias

17. 12 kell 19 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvusoper Estonias

17. 12 kell 19 Meelika Hainsoo (laul, viul, hiiu kannel), Maarja Nuut (viul, laul), Mall Ney (harmoonium, laul), Lauri Öunapuu (laul, 12-keelne kannel) Estonia Talveaias

18. ja 19. 12 kell 11 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

18. 12 kell 13 Lastekontsert. Muusikaline muinasjutt "Ainult üks kord aastas": Kaire Vilgats (vokaal), Lasteekraani Muusikastudio Estonia kontserdisaalis

18. ja 20. 12 kell 19 Rossini ooperi "Wilhelm Tell" kontsertettekannet Rahvusoper Estonias

19. 12 kell 19 Händeli oratoorium "Iisrael Egiptuses": Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO, Kädy Plaas (sopran), Iris Oja (alt), Thomas Walker (tenor), Daniel Reuss (dirigent) Estonia kontserdisaalis

19. 12 kell 19 Verdi ooper "Rigoletto" Rahvusoper Estonias

20. 12 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

20. 12 kell 12 ja 15 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

20. 12 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

20. 12 kell 19 Peterburi mungakloostri koor Optina Pustõn Jaani kirikus

21. 12 kell 12 ja 15 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

21. 12 kell 12 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusoper Estonias

21. 12 kell 18 Eesti Rahvusmeeskoor, Janika Sillamaa (vokaal), Virgo Sillamaa (kitarr), Andres Heinapuu (dirigent) Jaani kirikus

21. 12 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoper Estonias

21. 12 kell 19 Aeg annab: Heidy Tamme, Jassi Zahharov, Alen Veziko (vokaal); saateansambel koosseisus Olav Ehala, Lembit Saarsalu, Toivo Unt, Ain Varts ja Aivar Vassiljev Kaarli kirikus

22. 12 kell 18 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoper Estonias

22. 12 kell 19 Jouluduur: Marvi Vallaste (vokaal), Oliver Kuusik (tenor), tšellokvartett C-Jam, Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Jaani kirikus

23. 12 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

23. 12 kell 17 Vanamuusika ansam-

bel Rondellus Nigulistes

25. 12 kell 17 Pidulik jõulumuusika: Ludmilla Kõrts (sopran), Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakalousskaya (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) toomkirikus

26. 12 kell 17 Tallinna Poistekoor, Madis Arro (solist), Lydia Rahula, Tomi Rahula (dirigendid) Nigulistes

27. 12 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu (orel), Maire Martinson (sopran) toomkirikus

27. 12 kell 12 ja 15 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

27. 12 kell 17 Pühademuusika: Riho Sibul & Margus Kappel Jaani kirikus

27. 12 kell 19 Moskva Patriarhaadi Koor Kaarli kirikus

27. 12 kell 19 Verdi ooper "Rigoletto" Rahvusoper Estonias

27. 12 kell 19 Bel-Etage Orkester, James Cleverton, Hanna-Liina Vösa, Birgit Öigemeel, Jana Kask (vokaal); Mart Sander (dirigent ja õhtujuht) Estonia kontserdisaalis

28. 12 kell 12 Piret Ripsi ja Leelo Tungla lastemuusikal "Imelaps" Rahvusoper Estonia kammersaalis

28. ja 29. 12 kell 12 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusoper Estonias

28. 12 kell 16 Tallinna Talvefestival: Pille Lill (sopran), Marje Lohuaru (klaver) raekojas

28. 12 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

28. 12 kell 17 Arvo Leibur (viul), Edmunds Altmanis (klarnet), Heiki Mätlik (kitarr), Tarmo Eespere (klaver), Aare Tammesalu (tsello) Mederi saalis

28. 12 kell 18 Margarita Voites (sopran), Ulla Krigul (orel) Nõmme Rahu kirikus

29. 12 kell 19 Jõulumuusika. J. S. Bach'i "Jõuluoratoorium": Pirjo Püvi (sopran), Juuli Lill (metosopran), Mati Turi (tenor), Taavi Tampuu (bass), kammerkoor Voces Musicales, Corelli Barokkorkester, Risto Joost (dirigent) Jaani kirikus

30. 12 kell 18 Tallinna Talvefestival: EMTA kammerorkester, Peeter Paemurru (dirigent) raekojas

30. 12 kell 19 Kaia Urb (sopran), Teele Jõks (metosopran), Oksana Sinkova (flööt), Pärnu Linnaorkester, Jüri Alpertin (dirigent) Rootsi-Mihkli kirikus

31. 12 kell 15 ja 17 Tobiase Keelpillikvartett raekojas

31. 12 kell 17 Haydni "Lahkumissümfoonia": Tallinna Filhar-

moonikud, Rait Erikson (metsasarv), Olev Ainomäe (oboe), Kristjan Kungla (fagott), Ints Däldeis (klarnet), Andres Mustonen (dirigent) Estonia kontserdisaal

31. 12 kell 19.45 Estonia ball Rahvus-
ooper Estonias

Tartus

4. 12 kell 19 Valgusest valgem: Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Naiskoor, Raul Talmar (dirigent), Õnne-Ann Roosvee (dirigent), Kaire Vilgats (vokaal), Urmas Lattikas (klahvpillid), Tanel Ruben (löökpillid), Raul Vaigla (basskitarr) Jaani kirikus

5. 12 kell 18 Meistrite Akadeemia: Oksana Sinkova (flööt), Irina Oja (klaver) Tartu Linnamuuseumis

6. 12 kell 19 Verdi ooper "Rigoletto" Vanemuise väikeses majas

7. 12 kell 16 Tõnis Mägi juubeli-
kontsert: Tõnis Mägi (vokaal, klaver), Politseiorkester, Kaido Kodumäe (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

7. 12 kell 16 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas

9. ja 10. 12 kell 18 Olav Ehala muusikal "Lumekuninganna" Vanemuise suures majas

10. ja 11. 12 kell 12 Olav Ehala muusikal "Lumekuninganna" Vanemuise suures majas

10. 12 kell 19 Jõulujazz: Dessert Time feat Gine Anderssen Athena Keskuses

11. 12 kell 18 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas

11. 12 kell 19 Olivier Messiaen 100: Peep Lassmann (klaver), Toomas Trass (orel) Vanemuise kontserdimajas

11. 12 kell 19 Jõulujazz: Kristjan Randalu & The TransAtlantic Collective Athena Keskuses

13. 12 kell 19 Gustav Ernesaks 100: Eesti Rahvusmeeskoor, Aleksander Arder, Aleksandr Mihhailov (solistid); Olev Oja, Kuno Areng, Eri Klas, Ants Soots, Ants Üleoja, Uno Järvela (dirigendid); Siim Selis (klaver) Tartu Ülikooli aulas

13. 12 kell 19 Verdi ooper "Trubaduur" Vanemuise suures majas

14. 12 kell 15 Lastekontsert. Muusikaline muinasjutt "Ainult üks kord aastas": Kaire Vilgats (vokaal), Lasteekraani Muusikastuudio Vanemuise kontserdimajas

14. 12 kell 16 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas

14. 12 kell 19 Jõuluduur: Marvi Vallaste (vokaal), Oliver Kuusik (tenor), tšellokvartett C-Jam, Tallinna Kammerorkester, Jüri-Ruut Kangur (dirigent) Pauluse kirikus

16. 12 kell 16 Jõulujazz: Hedvig Hanson Group Sadamateatris

17. 12 kell 19 Aeg annab: Heidi Tamme, Jassi Zahharov, Alen Veziko (vokaal); saateansambel koosseisus Olav Ehala, Lembit Saarsalu, Toivo Unt, Ain Varts ja Aivar Vassiljev Vanemuise kontserdimajas

18. 12 kell 19 Händeli oratoorium "Iisrael Egiptuses": Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO, Kädy Plaas (sopran), Iris Oja (alt), Thomas Walker (tenor), Daniel Reuss (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

20. 12 kell 18 Advendikontsert: Vanemuise ooperikoor, Piret Talts (dirigent), Aaro Tetsmann (orel) Jaani kirikus

21. 12 kell 16 Sofia Rubina ja Villu Veski ansambel Vanemuise kontserdimajas

21. 12 kell 16 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas

22. 12 kell 19 Eesti Rahvusmeeskoor, Janika Sillamaa (vokaal), Virgo Sillamaa (kitarr), Andres Heinapuu (dirigent) Jaani kirikus

23. 12 kell 19 Pühademuusika: Riho Sibul & Margus Kappel Peetri kirikus

26. 12 kell 19 Bel-Etage Orkester, James Cleverton, Hanna-Liina Vösa, Birgit Õigemeel, Jana Kask (vokaal); Mart Sander (dirigent ja õhtu juht) Vanemuise kontserdimajas

27. 12 kell 16 Hortus Musicus Jaani kirikus

28. 12 kell 17 Moskva Patriiarhaadi Koor Vanemuise kontserdimajas

28. 12 kell 18 Valged jõulud: Margus Vaher (vokaal), Ursel Oja (elektriorel) Pauluse kirikus

28. 12 kell 19 Jõulumuusika. J. S. Bachi "Jõuluoratoorium": Pirjo Püvi (sopran), Juuli Lill (metsosopran), Mati Turi (tenor), Taavi Tampuu (bass), Kammerkoor Voces Musicales, Corelli Barokkorkester, Risto Joost (dirigent) Jaani kirikus

28. 12 kell 16 Paul Abrahämi ooperet "Savoy ball" Vanemuise suures majas

29. 12 kell 19 Kaia Urb (sopran), Teele Jõks (metsosopran), Oksana Sinkova (flööt), Pärnu Linnaorkester, Jüri Alpernt (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

30. 12 kell 19 Vanemuise aastalõpuball Vanemuise teatris ja kontserdimajas

31. 12 kell 12 Haydni "Lahkumisümfoonia": Tallinna Filharmoonikud, Rait Erikson (metsasarv), Olev Ainomäe (oboe), Kristjan Kungla (fagott), Ints Däldeis (klarnet), Andres Mustonen (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

Pärnus

3. 12 kell 18 Jõulujazz: Raivo Tafenu & Ain Agan feat Laura Pöldvere

Eliisabeti kirikus

5. 12 kell 19 Tõnis Mägi juubeli-
kontsert: Tõnis Mägi (vokaal, klaver), Politseiorkester, Kaido Kodumäe (dirigent) Pärnu kontserdimajas

7. 12 kell 14 Lumepromenaad. See A-tähega sõna: Argentum Vox, Toomas Volli solistid ja ansamblid raekojas

7. 12 kell 16 Keskaja jõulumuusika: ansambel Hansa Trubaduudid, Mikk Dede (vokaal) Café Grand muusikasaalongis hotellis Victoria

9. 12 kell 19 Jõulujazz: Berlin Voices (Saksamaa) Endla teatris

10. 12 kell 12 ja 14.30 Lastekontsert. Muusikaline muinasjutt "Ainult üks kord aastas": Kaire Vilgats (vokaal), Lasteekraani Muusikastuudio Pärnu kontserdimajas

11. 12 kell 19 Jõulujazz: Dessert Time feat Gine Anderssen Ammende Villas

14. 12 kell 14 Lumepromenaad. Mu meel unus mägede taha: Jaan Sööt (vokaal, kitarrid) raekojas

18. 12 kell 19 Sofia Rubina ja Villu Veski ansambel Pärnu kontserdimajas

19. 12 kell 19 Peterburi mungakloostri koor Optina Pustõn Pärnu lssandamuutmise Apostliku Õigeusu kirikus

19. 12 kell 19 Aeg annab: Heidi Tamme, Jassi Zahharov, Alen Veziko (vokaal); saateansambel koosseisus Olav Ehala, Lembit Saarsalu, Toivo Unt, Ain Varts ja Aivar Vassiljev Pärnu kontserdimajas

21. 12 kell 14 Lumepromenaad. Jõuluõöl on inglid töö: Heidi Tamme (vokaal), Olav Ehala (klaver) raekojas

21. 12 kell 17 Händeli oratoorium "Iisrael Egiptuses": Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO, Kädy Plaas (sopran), Iris Oja (alt), Thomas Walker (tenor), Daniel Reuss (dirigent) Pärnu kontserdimajas

23. 12 kell 19 Eesti Rahvusmeeskoor, Janika Sillamaa (vokaal), Virgo Sillamaa (kitarr), Andres Heinapuu (dirigent) Eliisabeti kirikus

25. 12 kell 15 Bel-Etage Orkester, James Cleverton, Hanna-Liina Vösa, Birgit Õigemeel, Jana Kask (vokaal); Mart Sander (dirigent ja õhtu juht) Pärnu kontserdimajas

26. 12 kell 17 Symphonie des Noëls: Tallinna Barokkorkester, Cantores Vagantes raekojas

30. 12 kell 19 Händeli gala: Malin Christensson (sopran), Thomas Walker (tenor), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO, Daniel Reuss (dirigent), Aarne Üksküla (kõneleja) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

4. 12 kell 19 Tõnis Mägi juubeli-
kontsert: Tõnis Mägi (vokaal, klaver), Politseiorkester, Kaido Kodumäe (diri-

gent) Jõhvi kontserdimajas

11. 12 kell 12 Lastekontsert. Muusikaline muinasjutt "Ainult üks kord aastas": Kaire Vilgats (vokaal), Lasteekraani Muusikastuudio Jõhvi kontserdimajas

13. 12 kell 18 Rein Rannap 55: Rein Rannap (klaver) Grand Hotelis

17. 12 kell 19 Sofia Rubina ja Villu Veski ansambel Jõhvi kontserdimajas

20. 12 kell 17 Händeli oratoorium "Iisrael Egiptuses": Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO, Kädy Plaas (sopran), Iris Oja (alt), Thomas Walker (tenor), Daniel Reuss (dirigent) Jõhvi kontserdimajas

28. 12 kell 17 Bel-Etage Orkester, James Cleverton, Hanna-Liina Vösa, Birgit Õigemeel, Jana Kask (vokaal); Mart Sander (dirigent ja õhtu juht) Jõhvi kontserdimajas

30. 12 kell 19 Haydni "Lahkumisümfoonia": Tallinna Filharmoonikud, Rait Erikson (metsasarv), Olev Ainomäe (oboe), Kristjan Kungla (fagott), Ints Däldeis (klarnet), Andres Mustonen (dirigent) Jõhvi kontserdimajas

Viljandis

8. 12 kell 19 Jõulujazz: Dessert Time feat Gine Anderssen Pärnumuusika Aidas

9. 12 kell 18 Kontsertkohtumine: Andreas Kalkun, Tiit Sibul Pärnumuusika Aidas

10. 12 kell 19 Gustav Ernesaks 100: Eesti Rahvusmeeskoor, Olev Oja, Kuno Areng (dirigendid) Pärnumuusika Aidas

12. 12 kell 19 Jõulujazz: Michael Manring (basskitarr) Pärnumuusika Aidas

18. 12 kell 14 Jõulujazz. Kohtumistund: Hedvig Hanson Group Pärnumuusika Aidas

18. 12 kell 18 Peterburi mungakloostri koor Optina Pustõn Pauluse kirikus

21. 12 kell 16 Aida muusikud: Pärnumuusika Aida töötajate südamlük ühiskontsert

21. 12 kell 19 Jõuluduur: Marvi Vallaste (vokaal), Oliver Kuusik (tenor), tšellokvartett C-Jam, Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Jaani kirikus

Mujal Eestis

3. 12 kell 17 Kristo Käo (kitarr) ja Jorma Puusaag (kitarr) Jõgeva Muusikakoolis

6. 12 kell 16 Rein Rannap 55: Rein Rannap (klaver) Rõuge rahvamajas

6. 12 kell 16 Hingemuusika: EMTA kammeransambel, Pille Lill (sopran) Türi kultuurimajas

6. 12 kell 16 Valgusest valgem: Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Naiskoor, Raul Talmar (dirigent), Õnne-Ann Roosvee (dirigent), Kaire Vilgats (vokaal), Urmas Lattikas (klahvpillid), Tanel Ruben (löökpillid), Raul Vaigla (basskitarr), Väike-Maarja puhkpilliorkester Väike-Maarja kultuurimajas

7. 12 kell 12 Valgusest valgem: Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Naiskoor, Raul Talmar (dirigent), Õnne-Ann Roosvee (dirigent), Kaire Vilgats (vokaal), Urmas Lattikas (klahvpillid), Tanel Ruben (löökpillid), Raul Vaigla (basskitarr) Tapa kirikus

7. 12 kell 17 Rein Rannap 55: Rein Rannap (klaver) Võru kultuurimajas Kannel

7. 12 kell 17 Kalevi Kammerkoor ja Vanalinna Segakoor Viimsi Püha Jaakobi kirikus

10. 12 kell 18 Meistrite Akadeemia: EMTA kammeransambel, Pille Lill (sopran) Tõrva kirik-kammersaalis

10. 12 kell 19 Jõulujazz: Michael Manring (basskitarr) Võru kultuurimajas Kannel

10. 12 kell 19 Keskaja jõulumuusika: ansambel Hansa Trubaduroid, Mikk Dede (vokaal) Maardu mõisa muusikasalongis

11. 12 kell 18 Jõulujazz: Michael Manring (basskitarr) Elva huviala- ja kultuurikeskuses

11. 12 kell 18 Meistrite Akadeemia: EMTA kammeransambel, Pille Lill (sopran) Narva linnuses

11. 12 kell 19 Gustav Ernesaks 100: Eesti Rahvusmeeskoor, Olev Oja, Kuno Areng (dirigendid) Raasiku rahvamajas

13. 12 kell 19 Jõuluduur: Marvi Vallaste (vokaal), Oliver Kuusik (tenor), tšellokvartett C-Jam, Tallinna Kammerorkester, Jüri-Ruut Kangur (dirigent) Rakvere Kolmainu kirikus

14. 12 kell 16 Jõulujazz: Raivo Tafenau & Ain Agan feat Laura Põldvere Rakvere Gümnaasiumis

14. 12 kell 17 Hingemuusika: Pille Lill (sopran), Maire Haava (metso-sopran), Mati Kõrts (tenor), Oksana Sinkova (flööt), Piia Paemurru (klaver), Saaremaa Poistekoor, Veikko Lehto (dirigent) Kuressaare Laurentiuse kirikus

16. 12 kell 19 Rein Rannap 55: Rein Rannap (klaver) Palamuse rahvamajas

17. 12 kell 15 Meistrite Akadeemia: EMTA kammeransambel, Pille Lill (sopran) Sillamäe Astangu koolis

18. 12 kell 18 Advendikontsert: Vanemuise ooperikoor, Piret Talts (dirigent), Aaro Tetsmann (orel) Põltsamaa kirikus

18. 12 kell 19 Pühademuusika: Riho Sibul & Margus Kappel Paide kirikus

18. ja 19. 12 kell 19 Rein Rannap 55: Rein Rannap (klaver) Kiviõli rahvamajas ja Tohisoo mõisas

19. 12 kell 18 Hingemuusika: EMTA kammeransambel, Pille Lill (sopran) Häädemeeste lasteaias Naerukajakas

19. 12 kell 20 Jõuluduur: Marvi Vallaste (vokaal), Oliver Kuusik (tenor), tšellokvartett C-Jam, Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Türi Püha Martini kirikus

20. 12 kell 19 Jõulukontsert: Jassi Zahharov (bariton), Margus Kappel (klahvpillid) Rapla kirikus

21. 12 kell 16 Peterburi mungakloostri koor Optina Pustõn Leesi kirikus

21. 12 kell 17 Tallinna Poistekoor, Madis Arro (solist), Lydia Rahula, Tomi Rahula (dirigendid) Ruusa rahvamajas

26. 12 kell 11 Vox Clamantis Jõelähtme kirikus

27. 12 kell 19 Hortus Musicus Tõrva kirik-kammersaalis

27. 12 kell 19 Valged jõulud: Margus Vaher (vokaal), Ursel Oja (elektriorel) Eesti Sõjameeste Mälestuskirikus Toris

Muusikasaated Eesti

Televisioonis

4. 12 Muusikadokumentaal. Peavad's ooperilauljad tõesti nii paksud olema? (Saksa 2007). Kordub 5. 12

7. 12 Muusikadokumentaal. Gidon Kremer. Tagasi Bachi juurde (Saksa 2006)

11. 12 Muusikadokumentaal. Maria Callas, 30 aastat hiljem (Prantsusmaa 2007)

18. 12 Muusikadokumentaal. Kuu varjukülg. Giacomo Puccini elu (Saksa 2008). Kordub 19. 12

25. 12 Muusikadokumentaal. Tänavaooper (Inglise 2004)

26. 12 Mozart "Le Nozze di Figaro" (Saksa, Austria 2006): peaosades Anna Netrebko, Ildebrando D'Arcangelo, Bo Skovhus, Dorothea Röschmann, Christine Schäfer jt, Viini Filharmoonikud, Viini Riigiooperi koor, dirigent Nikolaus Harnoncourt, lavastaja Claus Guth, TV-režissöör Brian Large

Andmed on kontrollitud 17. novembril. Täpsem info kodulehekülgedel. Jaanuari kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. detsembriks aadressil kristina@ema.edu.ee

 NÕMME JAZZ

JÕULU-KONTSERDID 2008

14. dets. kell 19.00
Nõmme Rahu kirik

SILVI VRAIT
JAAK JÜRISSE
RAUL VAIGLA
ja Gospelkoor **LIVING STONE**

19. dets. kell 19.00
Nõmme Lunastaja kirik / Tasuta!

JULIA ANSTAL (flööt)
ALEKSANDRA ANSTAL (vibrafon)
JAANIKA VENTSEL (laul)

21. dets. kell 17.00
Nõmme Rahu kirik

TUULI TAUL (laul)
MERJE KÄGU (kitarr)
MART SOO (kitarr)

Kontsertidel kogume annetusi EESTI LASTEFONDI programmi stipendiumiga kõrgkooli toetuseks. Müügil on ELF heategevuslikud JÕULUKAARDID.

Piletid müügil Piletilevi müügikohtades

www.nommejazz.ee

Tallinn...
2011

Nõmme Linnaosa Valitsus

Pernod Ricard Estonia

HASARTMÄNGUMAKSU
NÕUKOGU

EESTI EKSPRESS

E-SERVICE

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOLI KONTSERDID DETSEMBRIS

P 4. DETSEMBER KELL 17:30

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOL, VABADUSE VÄLJAK 4

POP-JAZZ LAULU ÕPILASTE KONTSERT

T 9. DETSEMBER KELL 16

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU, ESTONIA PST 8

JÕULUMUUSIKA

ESINEVAD PUHKPILLIÕPILASED

P 11. DETSEMBER KELL 12

TALLINNA MATKAMAJA, RAEKOJA PLATS 18

KOLME KOOLI KAMMERMUUSIKA PÄEV

ESINEVAD G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOLI,

TALLINNA MUUSIKAKESKKOOLI JA

H. ELLERI NIM TARTU MUUSIKAKOOLI ÕPILASED

P 14. DETSEMBER KELL 15

LAULUVÄLJAKU II KORRUSE KLAASSAAL, NARVA MNT 95

KOOSTÖÖS TALLINNA TEEINDUSKHOOLIGA

SARI PAIHESELOOJANGU KONTSERDID

JÕULUPÄIKE

ESINEVAD LAULU-, AKORDIONI- JA KANDLEÕPILASED

E 15. DETSEMBER KELL 17

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU, ESTONIA PST 8

LAULUOSAKONNA JÕULUKONTSERT

T 16. DETSEMBER KELL 19

KULLAMAA KULTUURIMAJA

TALVINE KLASSIKA

ESINEVAD KEELPILLI- JA PUHKPILLIORKESTER

P 18. DETSEMBER KELL 18

LAULUVÄLJAKU II KORRUSE KLAASSAAL, NARVA MNT 95

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOLI

JÕULUKONTSERT

HÕIGILE KONTSERTIDELE SISSEPÄÄS TASUTA

LISAINFO WWW.OTSAHOOL.EDU.EE

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid detsembris

6. detsember kell 16.00

Metodisti kirik

Tallinna Muusikakeskkooli gala

7. detsember kell 12.00

EMTA orelisaal

Kammermuusika osakonna kontsert

14. detsember kell 14.00

EMTA orelisaal

Ira Flossi ja Eike Silla õpilaste kontsert

7. detsember kell 12.00

EMTA kammersaal

Ada Kuuseoksa õpilaste kontsert

14. detsember kell 17.00

Ajaloomuuseum

Niina Murdvee õpilaste kontsert

17. detsember kell 15.00

Lastekirjanduse Teabekeskus

Toomas Nestori õpilaste kontsert

19. detsember kell 14.00

Teatri- ja Muusikamuuseum

Ell Saviaugu, Marko Martini ja Martti Raide õpilaste kontsert

20. detsember kell 11.00

Teatri- ja Muusikamuuseum

Mudilaste Muusikastuudio kontsert

20. detsember kell 14.00

Teatri- ja Muusikamuuseum

Kersti Sumera õpilaste kontsert

21. detsember kell 10.00

Matkamaja

Mudilaste Muusikastuudio kontsert

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL

detsembris

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid

2. detsember kell 20.00

EMTA kammersaal

Külaliskontsert

Esteban Colucci (kitarr, Argentina)

4. detsember kell 18.00

EMTA orelisaal

dots Imbi Tarumi

KLAVESSIINIKLASS

7. detsember kell 15.00

Mikkeli muuseum (Weizenbergi 28)

EMTA kitarriüliõpilased

Priit Peterson, Peep Peterson,

Daniel Julle

kaastegev Karina Vološina (flööt)

7. detsember kell 17.00

Estonia kontserdisaal

EMTA sümfooniaorkester

solist Jaan Ots (klaver)

dirigent Paul Mägi

11. detsember kell 18.00

EMTA kammersaal

Riina Kalmet (flööt)

Farištamo Leis (klaver)

12. detsember kell 18.00

EMTA kammersaal

EMTA üliõpilaste JÕULUKONTSERT

13. detsember kell 16.00

EMTA kammersaal

dots Rein Roosi LÖÖKPILLIKLASS

7. detsember kell 15.00

Mikkeli muuseum (Weizenbergi 28)

EMTA kitarriüliõpilased

Juliana Kuklin, Bin Hu, Wei Liu,

Martin Kööbi

kaastegev Annika Kant (flööt)

14. detsember kell 16.00

EMTA kammersaal

Külaliskontsert

Meelis Orgse (viul)

Anna Maaria Oramo (klavessiin)

16. detsember kell 19.00

EMTA kammersaal

Doktorikontsert

Kristina Kriit (viul)

klaveril Diana Liiv

17. detsember kell 16.00

EMTA kammersaal

EMTA segakoori kontsert

17. detsember kell 19.00

EMTA kammersaal

Anna Lindholm (klavessiin)

20. detsember kell 14.00

EMTA orelisaal

prof Andres Uibo ORELIKLASS

21. detsember kell 17.00

EMTA kammersaal

Mari Poll (viul)

Johannes Teppo (tšello)

Mihkel Poll (klaver)

EESTI
MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA

TALLINNA FILHARMOONIA KONTSERDID

PE^B₂ 2539 2008,12

DETSEMBER 2008

13. DETSEMBER 19.00
RAKVERE KOLMAINU KIRIK
14. DETSEMBER 19.00
TARTU PAULUSE KIRIK
19. DETSEMBER 15.00
ESTONIA KONTSERDISAAL (reserveeritud)
19. DETSEMBER 20.00
TÜRI PÜHA MARTINI KIRIK
21. DETSEMBER 19.00
VILJANDI JAANI KIRIK
22. DETSEMBER 19.00
TALLINNA JAANI KIRIK

14. DETSEMBER 18.00
KADRIORU LOSS, TALLINN
20. DETSEMBER 15.30
PÄASTE MÕIS, MUHU
23. DETSEMBER 19.00
AMMENDE VILLA, PÄRNU

VALGUSE HÄÄL

MAI ROSENROTH viiul
CORNELIA LOOTSMANN harf
F. W. Rust, G. Faure, L. Spohr,
J. Ibert, J.-M. Damase

JÕULUDUUR

C-JAM
MARVI VALLASTE
OLIVER KUUSIK
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigendid ERI KLAS (19.-22.12.)
ja JÜRI-RUUT KANGUR (13., 14.12.)

American Express krediitkaardiga soodushind!

30. DETSEMBER 19.00
JÕHVI KONTSERDIMAJA
31. DETSEMBER 12.00
VANEMUISE KONTSERDIMAJA
31. DETSEMBER 17.00
ESTONIA KONTSERDISAAL

AASTALÕPUKONTSERT

RAIT ERIKSON metsasarv
OLEV AINOMÄE oboe
KRISTJAN KUNGLA fagott
INTS DÄLDERIS klarnet, Läti
TALLINNA FILHARMOONIKUD
Dirigent ANDRES MUSTONEN
W. A. Mozart, J. Haydn

Kontserdi korraldab Eesti Kontsert

TALLINNA FILHARMOONIA
Tel 669 9940
www.filharmonia.ee

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades,
www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com.
Soodustused EMÖL liikmetele, pensionäridele, (üli)õpilastele.